Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.
NAJER FOLKSBLAT

פרייז 20 גראשען

היינט 12 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 59 | Łódź, Niedziela, 10 marca 1935 r. | דרייצענטער יאהרגאנג | לאדז, זונטאג, ה' אדר ב' תרצ"ה | № 59

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

דער שלום אויפ'ן באלקאן בעדראהט

די גריכישע רעוואלוציאנערען בעהערשען די לאגע

3 גענעראלען לעגען פאר שלום-אונטערהאנדלונגען. — קאמוניסטישע אונרוהען. — פאליציי שיסט אויף די קאמוניסטען. — איטאליען גרייט צו שיצען איהרע בירגער. ווענידזעלאס וויל ערקלערען קרעטא פאר אנ'אומאפהענגיגע מלוכה. — די אויפשטענדיגע דראהען צו באמבארדירען אטען

בערלין, 9 (ספ. טעל.)

די דייטשע אינפארמאציע ביורא מעלדעט פון בודאפעשט: שפעט ביינאכט האט די בודאפעשטער פרעסע בעקומען ידיעות, אז די לאגע אין גריכענלאנד האט זיך אומגעהויער פערשארפט. די אויפשטענדיגע האבען שוין פערכאפט גאנץ טראקיע. די שטעט רעדעאגאטש, קסאנטי, סערעס, גוועמערדינא און קאוואלא געפינען זיך אין די הענט פון די אויפשטענדיגע, וועלכע מארשירען איצט אויף סאלאניקי.

לויט די ידיעות, וואס קומען אן פון בעלגראד קיין בודאפעשט איז די לאגע פון רעגירונגס-טרייען מיליטער זעהר אנ'ערנסטע. דעם צעבונטעוועטען פלאט איז געלונגען צוצוקומען צו די ברעגעס פון מאקעדאניע.

לויט דער מיינונג פון די יוגאסלאווישע רעגירונגס קרייזען, קאן דאס פערציהען זיך פונם בירגער-קריג אין גריכענלאנד האבען זעהר ערנסטע אינטערנאציאנאלע פאלגען און בעדראהען דעם שלום אויפ'ן באלקאן. מען רעכענט זיך דערמיט, אז אויב ווענידזעלאס וועט זיגען וועט ער צונישט מאכען דעם אפמאך פון די באלקאנישע מלוכות.

די צייטונגען מעלדען ווייטער, אז אין אטען זענען פארגעקומען קאמוניסטישע אונרוהען. פאליציי האט געלאזט אין גאנג געוועהר. פארהאן א סך פערוואונדעטע.

דריי גענעראלען האבען זיך געווענדעט צום פרעמיער ער זאל אנהויבען אונטערהאנדלונגען מיט די אויפשטענדיגע.

רוים, 9 (ספ. טעל')

לויט די אפיציעלע דערקלערונגען פאלגט נאך די איטאליענישע רעגירונג מיט דער גרעסטער אויפמערקזאמקייט די געשעהענישען אין גריכענלאנד. עס ווערען בעטראכט פעראָרדנונגען, וואס וועלען עווענטועל מוזען אנגענומען ווערען צום שוץ פון די אינטערעסען פון די איטאליענישע בירגער אין גריכענלאנד.

אנקארא, 9 (ספ. טעל.)

לויט דער פאדערונג פון דער גריכישער רעגירונג, האט די רעגירונג פון טערקיי פערבאטען די צעבונטעוועטע שיפען אפצושטעלען זיך אין די טערקישע פארטען.

סאפיא, 9 (ספ. טעל.)

אין דער גריכיש-בולגארישער גרעניץ-שטאט פעטריטש הערט זיך בסדר א שיסעריי פון הארמאטען און קוילען-ווארפערס. א טייל פון די גריכישע מיליטערישע גרעניץ-אפטיילונגען איז אריבער אויף דער זייט פון די אויפשטענדיגע.

רוים, 9 (ספ. טעל.)

גענ. פלאסטיראס געפינט זיך אין מיילאנד און פאלגט נאך פון דארט די געשעהענישען אין גריכענלאנד.

אלעקסאנדריע, 9 (ספ. טעל.)

ס'איז אנגעקומען אהער די ענגלישע שיף „אומפעריא". איהר קאפיטאן האט געבראכט די ערשטע אונמיטעלבארע ידיעות פון דעם אינזעל קרעטא. לויט די דאזיגע ידיעות, זענען די קאמפען צווישען רעגירונגס-טרייען מיליטער און דעם צעבונטעוועטען מיליטער געווען זעהר בלוטיגע. די אויפשטענדיגע האבען פערניכטעט 2 רעגירונגס-עראפלאנען. פון די באמבעס, וועלכע די פליער האבען אראפגעווארפען זענען אומגעקומען 2 מאטראזען פון דער שיף אווערא. די בעפעלקערונג פון קרעטא איז אינגאנצען אויף ווענידזעלאס זייט. ווענידזעלאס וועט קעמפען ביז'ן לעצטען אטעם. אויב דער אויפשטאנד אין מאקעדאניע זאל אדורכפאלען, וועט זיך ווענידזעלאס נישט אפשטעלען אויך דערפאר צו דערקלערען קרעטא פאר א זעלבסטשטענדיגער מלוכה.

סאפיע, 9 (ספ. טעל.)

אין דער קליינער בולגארישער גרעניץ-שטאט פעטריטש הערשט איצט אנ'אויסערגעוועהנליכע אויפלעבונג — עס זענען זיך צונויפגעקומען אהין זשורנאליסטען פון דער גאנצער וועלט. ווי מען מעלדעט פון דארט, זענען די קאמפען אומגעהויער בלוטיגע. בעת די נעכטיגע שלאכטען זענען פון ביידע צדדים געפאלען 600 טויטע און 2000 פערוואונדעטע. די לאגע פון די אויפשטענדיגע ווערט פערשווערט דורך דעם, וואס זיי ווערען בעווארפען מיט באמבעס פון די רעגירונגס-עראפלאנען. פונדעסטוועגען האלטען זיי זיך פעסט.

זעהר שטארק זענען דאגעגען די אויפשטענדיגע אויף דער אינזעל קרעטא. און זיי בלייבען נישט אויף דער אינזעל, נאר פערנעמען ביסלעכווייז אויך א רייה אנדער אינזלען. אזוי האבען זיי שוין בעוויזען צו פערנעמען די אינזלען לעסבאס, בראס און סאמאס. די רעגירונג בעמיהט זיך אפצושניידען דעם צופאהר פון שפייז-פראדוקטען פאר די אויפשטענדיגע. אבער כל זמן זיי האלטען אלע דערמאנטע אינזלען אין דער האנט, זענען זיי מיט שפייז-פראדוקטען בעזארגט.

אין די שטעט אמאזאנאס, צעארא און ריא גראנדעל נארטע איז דערגאנגען צו צוזאמענשטויסען צווישען פאליציי און מיליטער. עס זענען דא 10 דער'הרג'עטע און פיל פערוואונדעטע. דער קריגס-מיניסטער האט ערקלערט, אז די סיבה פון די קאמפען איז די אגיטאציע פון ראדיקאלע עלעמענטען, וועלכע ווערען אונטערגעהאלטען פון אויסלאנד.

בעלגראד, 9 (ספ. טעל.)

דעם גריכישען רעגירונגס-מיליטער פעהלט אמוניציע, בעזונדערס עראפלאן באמבעס. דער אנפיהרער פון אויפשטענדיגען פלאט האט צוגעשיקט [illegible] כען ער דראהט צו באמבארדירען אטען אויב דער פרעמיער טסאלדארים וועט זיך נישט גלייך אגעבען אין דימיסיע.

וויען, 9 (ספ. טעל.)

פון אטען מעלדעט מען: נעכטען אין אווענד האט זיך בעוויזען אנ'אפיציעלע ערקלערונג פון קריגס-מיניסטער גענ. קאנדילוס, וועלכע שטעלט פעסט, אז דאס שלעכטע וועטער שטערט אין פיהרען די אפענזיווע. ווען די וועטערן וועלען זיך פערבעסערן, וועלען די אפעראציעס פון רעגירונגס-מיליטער ווידער בעגייט ווערען.

אויך דער פרעמיער טסאלדארים האט אויפגענומען די פרעסע-פערשטעהער, פאר וועלכע ער האט ערקלערט, אז נאכדעם ווי די וועטערן וועלען בעסער ווערען וועט דער אויפשטאנד אין מאקעדאניע דערשטיקט ווערען.

וויען, 9 (ספ. טעל.)

פון סאפיא מעלדעט מען: אין פעטריטש האט מען בעקומען א ידיעה, אז אנ'עסקאדרע פון רעגירונגס-עראפלאנען האט באמבארדירט די שטאט דעמיר הוסאר.

די אויפשטענדיגע האבען בעקומען 25 טויזענט פרייוויליגע, א טייל פון רעגירונגס-מיליטער איז איבערגעגאנגען צו די אויפשטענדיגע.

פאריז, 9 (ספ. טעל.)

דער ספעציעלער קארעספאנדענט פון „האוואס" אין אטען מעלדעט, אז ס'בעשטעטיגט זיך נישט די קלאנגען, אז ווענידזעלאס איז פערוואונדעט געווארען און געפינט זיך אין שפיטאל אין אלעקסאנדריען.

סאפיא, 9 (ספ. טעל.)

דער בולגארישער פרעמיער זלאטעוו האט אפגעלייקענט די ידיעות, אז בולגאריען האט מאביליזירט 2 יאהרגענג פון איהרע רעזערוועו. דער פרעמיער האט ווייטער געזאגט, אז בולגאריען האט צוטרוי צו דער פעלקער-ליגע, וועלכע וועט נישט דערלאזען צו קיין קאנפליקטען אויפ'ן באלקאן.

בעלגראד, 0 (ספ. טעל.)

און גאנץ סאלאניקי זענען אין הספם מיט דער ארויסגעגעבענער פראדנונג איבערגעריסען געווארען די ראדיא-אנטענעס. די סיבה דערפון איז, וואס ארויסגעגעבענער פעראורדנונג איבערגעריסען געוואטיגע בעריכטען פאר די אויפשטענדיגע.

בעלגראד, 9 (ספ. טעל.)

ווענידזעלאס האט מאביליזירט די איינוואוינער אויפ'ן קרעטא אינזעל און אזוי ארום בעקומען נייע 30 טויזענגר זעלנער.

בעלגראד, 9 (ספ. טעל.)

אויפ'ן יודישען בית-עולם אין סאלאניקי האט מען געפונען א לאגער פון געוועהר פון די אויפשטענדיגע. אין צוזאמענהאנג דערמיט איז ארעסטירט געווארען דער סאלאניקער סוחר רובעסים.

פאריז, 9 (ספ. טעל.)

א שטארקען איינדרוק האט געמאכט אין פאריז די ידיעה, אז די אויפשטענדיגע האבען באמבארדירט אטען און אז די רעגירונג פון טסאלדארים האט זיך אנגעגעבען אין דימיסיע. די גריכישע געזאנדשאפט אין פאריז לייקענט די דאזיגע ידיעה.

לאנדאן, 9 (ספ. טעל.)

דאס רעגירונגס-מיליטער האט צוריק אנגעהויבען די אפעראציעס, הגם די אויפשטענדיגע מאכען ווייטערדיגע פארשריטען.

9 אונטערוואסער-שיפען און 20 טראנספארט-שיפען זענען איבערגעגאנגען אויף דער זייט פון די אויפשטענדיגע.

די רעוואלוציאנערען דערנעהנטערן זיך צו סאלאניקי.

מ'האט מורא, אז די רעוואלוציאנערען זאלען נישט איבעררייסען די קאמוניקאציע, וועלכע פעראייניגט יוגאסלאוויען מיט סאלאניקי.

אטען, 9 (ספ. טעל.)

דער פרעמיער האט ערקלערט די זשורנאליסטען אז דאס ארטילעריע-פייער אויף די אויפשטענדיגע וועט זיך אנהויבען מארגען אין דער פריה מיט א גענעראל-אנגריף.

נאך לאנגע און שווערע ליידען איז געשטארבען אין עלטער פון 62 יאהר מיין אונפערגעסליכער מאן, אונזער הייסגעליבטער פאטער, שוויגערפאטער, גרויספאטער, זיידע, ברודער און שוואגער

ב"ע שלמה ארי' ב"ר דוב ז"ל לעסמאן

די לויה קומט פאר היינט זונטאג, 2 א זייגער נאכמיטאג פון טרויער-הויז, וואדני רינעק 14. וועגען וואס ס'טיילען מיט אין גרויס צער

די טיפטרויערנדע הינטערבליבענע.

דעם טיפסטען מיטגעפיהל דריקען מיר אויס אונזער שוואגער משה טיפענבאך נ"י און פאמיליע צוליב'ן פריהצייטיגען טויט פון זיין אונפערגעסליכע פרוי

נ"ע קריינדל רבקה

המקום ינחם אתכם בתוך שארי אבלי ציון וירושלים.

שוואגערס

אברהם הענדעלעס און פרוי, קאליש
סנדר זיידעל און פרוי, קאליש
מרדכי בינשטאק און פרוי, קאליש

6646

נאך לאנגע שווערע ליידען איז געשטארבען מיין ליבע אונפערגעסליכע פרוי, אונזער טאכטער, שוועסטער, שוועגערין און מומע נ"ע

יוכבד (צווא) בת ר' מענדל נ"י שפירא שעראקאווסקא

איז בליהענדעז עלטער פון 28 יאהר (געוואוינט אל. 1-טער מאי 54)

די לוי' קומט פאר היינט זונטאג, ד. 10 מערץ 1935, 1 א זייגער בייטאג פון פאזנאנסקיס שפיטאל ד"ר שטערלינגא 1/3, וועגען וואס ס'טיילען מיט אין גרויס צער

די טיפטרויערנדע משפחה

נאך לאנגע שווערע ליידען איז נעכטען שבת געשטארבען מיין ליבע פרוי, אונזער טייערע מוטער שוויגערמוטער, באבע, שוועסטער, שוועגערין און מומע

נ"ע פערל אשת ר' משה מנחם נ"י רייכענבערג

אין עלטער פון 65 יאהר.

די לויה קומט פאר היינט זונטאג, 1 בייטאג פון טרויער-הויז יצראזאלימסקא 9, וועגען וואס עס טיילען מיט אין גרויס צער

576 די טיפטרויערנדע משפחה.

אונזערע חברים נתן רייכענבערג, ליובא ראזענבערג צוליב'ן טויט פון זייער ליבע מוטער און שוויגערמוטער

פערל נ"ע

דריקען מיר אויס אונזער טיפסטען מיטגעפיהל

חברים ארטיסטען פון יודישען פאלקס-טעאטער.

די קאָנסטיטוציע ווערט אָנגענומען ווערען
אויף דער פּלענאַר-זיצונג פון סיים היינטיגען מיטוואָך

וואַרשאַ, 9 (טעלעפאָניש)

ס'איז שוין בעקאַנט געוואָרען, אַז אויף דער מיטוואָכדיגער פּלענאַר זיצונג פון סיים וועלען אָנגענומען ווערען די אויסבעסערונגען, וועלכע דער סענאַט האָט געמאַכט אין פּראָיעקט פון דער נייער קאָנסטיטוציע.

דאַן וועט דער גאַנצער פּראָיעקט איבערגעשיקט ווערען אין סענאַט. דעם 18 מערץ וועט די קאָנסטיטוציע אָפיציעל אָנגענומען ווערען און דער 19 מערץ אין טאָג פון מאַרשאַל פּילסודסקי'ס נאָמענסטאָג וועלען פאָרקומען גרויסע פייערליכקייטען לכבוד דעם אָנגענומען פון דער נייער קאָנסטיטוציע.

אַלפּוילישער צוזאַמענפאָהר פון קאָמיטעטען צו שטיצען די פּליטים פון דייטשלאַנד

וואַרשאַ, 9 (טעלעפאָניש)

היינט הויבט זיך אָן אין וואַרשאַ אַ צוזאַמענפאָהר פון אַלע קאָמיטעטען צו שטיצען די פּליטים פון דייטשלאַנד. דער צוזאַמענפאָהר קומט פאָר אין לאָקאַל פון דער וואַרשאַווער קהלה.

פון לאָדז זענען צום צוזאַמענפאָהר אַרויסגעפאָהרען ה' אַנאַטאָל פּרומקין און אַדוו. מענקעס.

ערנסטע לאַגע אין קובאַ

האַוואַנאַ, 9 (ספּ. טעל.)

די לאַגע אין קובאַ ווערט צוליב די גרויסע שטרייקען בעטראַכט פאַר זעהר ערנסט. דער פינאַנץ מיניסטער האָט ערקלערט, אַז אויב די שטרייקענדע וועלען זיגען וועט די קובאַנער רעגירונג זיך ווענדען צו דער אַמעריקאַנער רעגירונג וועגען אַנ'אינטערווענץ.

שטרייכער זעצט פאָר זיין נידערטרעכטיגע יודענהעצע
די שענדליכע אָנגריפען אויף יודישע מעדיצין-פאָרשער

נירענבערג, (יט"אַ) די „דייטשע פאָלקסגעזונדהייט אויס בלוט און באָדען", וואָס ווערט אַרויסגעגעבען דורכ'ן גאַולייטער יוליוס שטרייכער, פאַרעפענטליכט אַ ליסטע פון דאָקטוירים, וועלכע האָבען געמאַכט מעדיצינישע עקספּערימענטען איבער חיות און מענשען. צום שלוס פון דעם אַרטיקעל ווערט געפרעגט, ווי אַזוי געשעהט דאָס „די חיות און מענשען שינדער זענען מעהרסטענס יודען". דערויף קומט דער ענטפער: מיר ווייסען עס — חיות עקספּערימענטען ענטשפּרעכען דעם יודישען שכל = גייסט, מענשען עקספּערימענטען שטאַמען פון יודישען פאַרניכטונגס בעגעהר".

אַ אַרבייטער געפּאַטשט דעם סעקרעטאַר פון דער טערקישער אַמבאַסאַדע

וואַרשאַ, 9 (טעלעפאָניש)

אויף שטשעגנשליוויצקאַ גאַס ווערט געבויט אַ הויז פאַר דער טערקישער אַמבאַסאַדע. היינט איז דאָרט אויסגעבראָכען אַ קאָנפליקט מיט די אַרבייטער מכּות אויסצאָהלען דעם לוין. איינער פון די אַר-בייטער האָט דערביי געפּאַטשט דעם סעקרעטאַר פון דער אַמבאַסאַדע. באַלד איז אָנגעקומען פּאָליציי און אַ פאָרשטעהער פון אויסערן-מיניסטער און דער אינצידענט איז ליקווידירט געוואָרען.

גרויסער צוזאַמענפאָהר פון די יודישע בעקער-צעכען אין וואַרשאַ

וואַרשאַ, 9 (טעלעפאָניש)

היינט קומט פאָר אין וואַרשאַ אַ גרויסער צוזאַ-מענפאָהר פון די יודישע בעקער-צעכען. אויף צו-מאָרגענס נאָך דעם צוזאַמענפאָהר וועט אַ דעלעגאַ-ציע בעזוכען דעם אינערן-מיניסטער, האַנדעלס-מי-ניסטער און מיניסטעריום פאַר עפענטליכען „שוץ, כדי איבערצוגעבען די רעזאָלוציעס פון צוזאַמענ-פאָהר.

שׂרפה אויף אַ פליה-פּלאַץ אין מעקסיקאַ

לאָנדאָן, 9 (ספּ. טעל.)

אויפ'ן פליהפּלאַץ אין מאַצאַטלאַן (מעקסיקאַ) איז אויסגעבראָכען אַ שׂרפה. דער גאַנצער פליה פּלאַץ איז פאַרברענט געוואָרען. די שאָדענס זע-נען זעהר גרויס.

די גריפּע בעדראָהט דיין געזונט!

די קליינע טאַבלעטקע טאָגאַל געברויכט מען ביי אַ גריפּע. אַז מען נעמט טאָגאַל צו 3 טאַבלעטקעס 3—4 מאָל טעגליך דערפיהלט מען אַ פאַרלייכטערונג און אַ אַראָפּפאַלען פון דער היץ. אַלזאָ בעת וועסט דערפיהלען דעם ערשטען פיבער, זאָלסטו נישט אָפּ-לעגען קיין איין מינוט, נאָר תּיכּף איינגעמען טאָגאַל. אָריגינעלע טאַבלעטקעס טאָגאַל בעקומט מען אין דער נאָהענטסטער אַפּטייק.

צו דער חתונה פון אונזער ליבע טאָכטער

דאָרקאַ

מיט ה'

בנימין זילבערבערג

ווינשען מיר זיי פיל גליק און אַ צופרידען צוזאַמענלעבען

עלטערן ישׂראל און חנה קאַץ.

מזל-טוב

אונזערע חשובע פריינד

חנה'לע און ישׂראל קאַץ

צו דער חתונה פון זייער היים געליבט און געראָטען יונג טעכטערל

דאָרא'לע מיט ה' בנימין זילבערבערג

ווינשען מיר אַ הערציגען מזל טוב און דעם יונגען פּאָר אַ זיס צוזאַמענלעבען און אַ גליקליכע צוקונפט.

פעלאַ און מרדכי טאַגעליכט, לאָדז.

צו דער האָכצייט פון מיין געשעצטען פריינד

פעליקס פראָהמאַן

מיט פרל.

בראָנקאַ גרונים

ווינשט אַ הערציגען מזל-טוב און אַ גליקליך צוזאַ-מענלעבען דעם יונגען פּאָר און די עלטערן ר'

יעקב פראָהמאַן און פרוי

פיל נחת.

מ. דראָגוזשאַנסקי.

Z intencji zaręczyn

p. **Sali Seidlerówny**

z p. **Chaimem Chelimerem**

życzymy wiele szczęścia

D. Silberberg z Żoną

Dorka i Benjamin Silberberg

אַ הערציגען מזל-טוב ווינשען מיר אונזער חשובן מיטגליד און פריינד

משה זאַגאַיסקי

צו זיין חתונה מיט דעם פרל.

סאָניאַ גרינשפּאַן

די פערוואַלטונג פון לאָדזער יודישען מוזיק-פעראיין „שיר"

1999

צו דער חתונה פון אונזער ליבען פריינד

נתן יוזעפּאָוויטש

מיט פרל. **מאַניאַ קאַמפּער**

ווינשען אַ הערציגען מזל טוב, זאָל אייער לעבענס וועג מיט בלומען בעצירט זיין.

יוסף וועלנאַרזש און פרוי.

אַ האַרציגען פאָהר-געזונד

ווינשען מיר דער **פרויל** פון אונזער חשובן און איבערגעגעבענעם וויצע = פאָרזיצער פון טאַטראַ-נאַט ה' **שמריהו לעוויל** צו איהר אָפּ-פאָהרען קיין ארץ-ישׂראל.

קיבוץ הנוער הציוני

קילינסקיעגאָ 99.

2499

בעז"ה.

היינט, זונטאָג, א' ויקרא 6 אָווענד, וועט לאָדז האָבען דעם כּבוד צו הערען דעם גרויסען גאון און צדיק פון אונזער צייט דער שׂר התורה מרן

ברוך בער לייבאָוויטש

שליט"א, ראש ישיבה פון דער קאַמיענעצער ישיבה „כּנסת בית יצחק", געוועזענע סלאָבאָדקער ישיבה.

אויך וועלען רעדען דער בעוואוסטער רב הרב הגאון ר' אברהם לייב הלוי פּענטעלניקאָוו שליטא פון דע-רעווגאַ, פּראָפ. ר' פישל ליבערמאַן, רעד. ר' אליעזר גרשון פרידענזאָן און הרב אברהם אייזענבערג.

קומט אַלע לכבוד התורה

אין ווילקער שוהל, זאַכאָדניאַ 56.

אַכטונג!

קולטור- און בילדונגס-געזעלשאַפטען, פאָלקס- און אַרבייטער-אוניווערזיטעטען, קולטור - קאָמיסיעס ביי פעראיינען, זעלבסטבילדונגס - קרייזען, ביבליאָ-טעקען און אָווענד-קורסען!

אַ לעקטאָר-פּאָפּולאַריזאַטאָר פון עקאָנאָמישע, פּאָליטישע און גזעלשאַפטליכע וויסענשאַפטען לייענט רעפעראַטען (אויך אויף דער פּראָווינץ) האַלט צייקלען לעקציעס, פיהרט אָפּענע פאָרומס נעמט אַנטייל אין קעסטעל-אָווענדען.

אייזאַרדונגען אַדרעסירט:

SZ. INFELD, Łodź, Piotrkowska 31

dla Lektora.

Wajnberg

ספּעצ. פון לונגען- און האַרץ-קראַנקע וואוינט יעצט פּיעטריקאַווער 145

טעל. 126-02.

נעמט אָן פון 9—10 פריה, 3—5, 8—9 אָוו.

Dr. mep.

Haltrecht

ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט- און געשלעכטס קראַנקהייטען

פּיעטריקאַווער 10, טעל. 245-21

נעמט אָן פון 8—11 פריה און פון 1³⁰—2³⁰ מיטאָג און פון 5—9 אָוו. זונטאָג פון 10—1 ביטאָג

אַלע אַרט אַנאַליזען.

פאַר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פּריין פאַר פרויען אַ ספּעציעלער וואַרטע-זאַל

פאַר שעכטעל-מאַכער, ליניערער, בוכבינדער און דרוקערייען!

רעפּעראַטורען פון מאַנסאָרלען פּערשידענע מאַשינען - טיילען און שווייסונגען

פיהרט אויס ביליג

J. REDER Łódź,

קאָנסטאַנטינער 11/13

(רוג זאַכאָדניאַ)

אויערען, נאָז און האַלז קליניק

מיט בעטען פון Dr.

Z. Rakowski

פּיעטריקאַווער 67, טעל. 127-81

נעהמט אָן שטענדיגע קראַנקע (צוועק אָפּעראַציע א. ז. וו.), ווי אויך אַמבולאַ-טאָרישע פון 9-2 און פון 4-8 אָוונט.

Jakób Fail

דיפּלאָמירטער בוכהאַלטער

אָרגאַניזירט און פיהרט האַנדעלס-ביכער, איבערנעמט אויפזיכט איבער בוכפיהרונג, ווי אויך עקספּערטיזען

שרודמיעסקאַ 74 טעל. 130-57.

5917

פאַר גאַרד, ביזשוטעריע

און לאָמבאַרד-קוויטעם צאָהלט די העכסטע פּרייזען

איזידאָר פיאַלקאַ

פּיעטריקאַווער 7.

Dr. med.

Leon Familie

אינערליכע און קינדער-קראַנקהייטען

6. שערפּיען 37 (בענעדיקטאַ)

נעהמט אָן פון 5—7 נאָכמ.

עס ווערט אָנגענומען דער אַבאָנאַמענט אויפ'ן פינפטען יאָהרגאַנג

ייוואָ-בלעטער

(1935) פון די

חודש-שריפט פון יודישען וויסענשאַפטליכען אינסטיטוט

מיט שטענדיגע אָפּטיילונגען פאַר געשיכטע, עקאָ-נאָמיק און סטאַטיסטיק, שפּראַך- און ליטעראַטור-פאָרשונג, פאָלקלאָר, פּסיכאָלאָגיע און פּעדאַגאָגיק.

צו יעדען נומער ווערען בייגעלייגט די ידיעות פון יודישען וויסענשאַפטליכען אינסטיטוט מיט אינפאָרמ. וועגען דער אַרבייט פון ייוואָ און וועגען אויפטועען פון דער וויסענשאַפט אין אַלגעמיין

דער אַבאָנאַמענט-פּרייז בעטרעפט:

אין פּוילען — 18 גילדען אַ יאָהר. אין אויסלאַנד 70 פראַנצ. פראַנק פאַר מיטגלידער פון געז. „פריינד פון ייוואָ", פאַר ביבליאָטעקן, געזעלש. א"אַ: אין פּוילען — 12 גילדען אַ יאָהר. אין אויסלאַנד — 50 פראַנצ. פראַנק. דאָס געלד קען אויך אָנגעצאָהלט ווערען אין 4 ראַטעס. אין ענצעל-פערקויף ווערט דער זשורנאַל נישט אַרויסגעלאָזט

JIWO - BLETER, Żydowski Instytut Naukowy, ul. Wiwulskiego 18, Wilno P. K. O. 81.396 פּק"אָ-קאָנטאָ

אין צפון-אַמעריקאַ אַבאָנירט מען די ייוואָ-בלעטער נאָר אין דעם אַמעריקאַנער אָפּט. פון ייוואָ אין ניו-יאָרק:

Society Friends of the Yidisch Scientific Institute, 1133 Brodway, Room 432, New York C.

די 1-טע און ביליגסטע קוועלע פון

רעשטען

אויף פּאַלטענס און אַנציגער

פון די בעסטע ביליצער און טאָמאַשאָווער סחורות, די מאָדערנסטע מוסטערן, אין אַ גרויסען אויסוואַהל, בעקומט מען נאָר ביי

R. Szczęśliwy

לאָדז, 5 נאַוואָמיעסקאַ 5

טעל. 156-09

גערענקט. פּראַנט 2 שטאָק.

(געדענקט, פּראַנט 2 שטאָק. / געדענקט פּראַנט 2 שטאָק.)

שייטלען

מיט פּאַריזער שריפטן און פּערטיגע שייטלען

ביי **קערש**,

סקווערנאַ 15

Dr. med.

Z. DATYNER

אוראָלאָג

ספּעצ. פאַר נירען, בלאָז און אורין-קראַנק.

ZACHODNIA 59a, tel. 148-95

נעהמט אָן פון 2—3 און פון 6—8 אָוו.

נייע שטייערן אין סיים

סענסאציאנעלער ארויסטריט פון דעפ. מיעדזשינסקי

וו א ר ש א, 9 (טעלעפאניש)

דער סיים האט נעכטן א האלבן טאג גע־שאטען מיט שטייערן.

די ערשטע צוויי פונקטן פון טאג־א־דנונג (וועגן פערמעגן פון די אמאליגע „זיעמסטוואס" און וועגן שטיצן די ענטוויקלונג פון גדיניער פארט) גייען אדורך גאר גיך און כמעט אהן דיס־קוסיע.

א מייזונגס־אויסטויש רופט ארויס דער פראָ־יעקט פון דער רעגירונג איינצופיהרן געוויסע קליי־נע פערלייכטערונגען ביים צאהלן שטראפן פאר פערלעגענע שטייערן.

ביז איצט האט זיך געפיהרט אזוי: פאר יעדן חודש נישט צאהלן שטייער צו דער צייט האט מען צוגערעכנט א שטראף פון אײן פראצענט איצט ווערן די שטראפן פערהעלטנישמעסיג פער־קלענערט. (איצט וועלן זיי אויסמאכן 1 פינפטל פון פריהער).

באכ'ן רעפעראט פון דעפ. האלינסקי טרעט ארויס דער פויערן־דעפוטאט לאנגער, וועלכער ווייזט אן אז די הנחה איז קיין הנחה נישט, ווען מען שטעלט זי צוזאמען מיט די נייע שטייערן, וועלכע פיגורירן אויף די ווייטערדיגע פונקטן פון טאג־ארדנונג אגב — ווייזט ער אן — אז פון דער שטייער־הנחה וועלן געניסן קודם־כל די פירמען און פאבריקאנטן.

דער פרעמיער האט צוגעזאגט צו שענקען א גרויסע טייל פערלעגענע שטייערן פון פריהער. אבער — ווער וועט דערפון געניסן ? די פער־מעגליכע שיכטען האבן שוין בעקומען א פרעזענט — מען האט זיי געשאנקען 400 מיליאן גילדען פער מעגען־שטייערן. דאס איז מעהר ווי א העלפט פון די פערלעגענע שטייערן פון די פערמעגליכע שיכטען.

דער רעדנער האלט, אז די מלוכה קען נישט געבען אזעלכע מתנות. דער עקאנאמיש שטאר־קסטער טייל פון דער בעפעלקערונג. העכסטענס דארף מען זיי פאנאנדערלייגען די שטייער־חובות אויף 10 יאהר.

אנ'אינטערעסאנטע דיסקוסיע וועגן אינ־פלאציע איז פארגעקומען ביים בעטראכטן דעם געזעץ וועגן דרוקן א נייע עמיסיע פון 100 מיליאן מלוכה־אבליגאציעס, פאר וועלכע די מלוכה־קאסע וועט איינמאהנען (אין בענק א. ד. גל.) הונ־דערט מיליאן מזומנים.

פריהער, זענען געווען אין אומלויף 100 מיל־יאן אזעלכע אבליגאציעס, אבער פאר־יאהרען האט מען צוגעגעבען נאך הונדערט. בעכטען האט דער סיים בעשטימט א נייע עמיסיע. דער סיים האט איך נעכטן אגעשאפט די פארשריפט, אז נאך א יאהר מוזען די אבליגאציעס אויסגעקויפט ווערן דורך דער רעגירונג.

דער רעפערענט, דעפ. האלינסקי, פערזיכערט אז די באנק־אינסטיטוציעס וועקן ממש נאך א נייע עמיסיע פון מלוכה אבליגאציעס.

דער ענדעקישער רעדנער פראפ. רימאר האט א פערקעהרטע מיינונג. ער בעווייזט, אז די עמיסי־יע פון די נייע מלוכה־פאפירען איז פאקטיש א־ הלוואה און דערצו נאך — א לאנג־טערמיניגע.

פראפ. רימאר מיינט, אז אויב שוין ארויסלאזען נייע מלוכה־פאפירען, דארף מען עס טון אויף אנ'אנדערן אופן.

דער רעפערענט ענטפערט דעם ענדעקישען רעדנער, אז זיינע עצות פיהרען צו אינפלאציע. אבער די רעגירונג וויל נישט גיין אויפ'ן דאזיגען וועג.

א ברייטע דיסקוסיע קומט פאר ביים בעטראכ־טען דעם געזעץ צו בעשטייערן צוקער־סיראפ, פון וועלכען מען ארבייט אויס צוקער־לעך.

דער רעפערענט דעפ. פסארסקי האפט, אז צוקערלעך וועלען פון דעם נישט טייערער ווערען און אויב יא — אין אויך נאר אויף 2 פראצ. אין מלוכה־בודזשעט האט מען שוין איינגערע־כענט די פאראויסגעזעהענע הכנסה פון דאזיגען שטייער — אנדערטהאלבען מיליאן זל.

געגען דאזיגען געזעץ טרעטען ארויס דער ענדעקישער פריץ גריצמאכער און דער פויער מיקאלייטשיק. דער לעצטער ווייזט אן, אז דער גע־נעראל־רעפערענט פון בודזשעט, דעפ. מיעדזשינסקי האט כסדר געטענה'ט לעצטענס געגען נייע שטיי־ערן. און איצט — שיט די רעגירונג מיט שטייערן אהן א שיעור.

דער רעדנער ברענגט א שטיקעל חשבון פון נייע שטייערן, וואס מען האט לעצטענס איינגע־פיהרט. 20 מיליאן זל. פון דער העכערונג פון פרייז פון שוועבעלעך, מיט 20 מיליאן זל. האט מען בעשטייערט די קאמונאל פערוואלטונגען (ס'האנדעלט זיך וועגן דירה פאר די לעהרער), מען האט בעשטייערט צוקער, האניג, עסיג, וויין, עלעקטרישע עלעקטרישע לעמפלעך, גאז, אמצאה־לען א. א. וו.

דער רעדנער מיינט, אז אנשטאט צו נעמען דעם דערמאנטען נייעם שטייער דארף מען זיך נעמען צו די צוקער־מאגנאטען.

— אוודאי — זאגט ער — ביי א צוקער־מאגנאט, א דירעקטאר, וועלכער נעמט יעהרליך א גאזשע פון 300 טויזענט זל., זעהט אויס די סומע פון אנדערטהאלבען מיליאן נייע בעש־לאסטונג פאר דער בעפעלקערונג נישט גרויס. אבער דאס געלד פערנוצט מען נישט אויף נויטיגע זאכען.

נאכ'ן צוקער, איז געקומען די רייהע אויף קוילען־זויער. דאס איז א שטייער אויף... קאלטע גאז־געטראנקען אין וועלכע מען טוט אריין דעם דערמאנטען קוילען־זויער.

דער רעפערענט (דעפ. פסארסקי) פערזיכערט אז סך־הכל וועט דער נייער שטייער אויסמאכען א גראשען אויף א פלאש געטראנק, און אז דעם שטייער וועלען דעקען פון זייער קעשענע די פאבו־ריקאנטען. דער ענדעקישער אפאנענט (דעפ. מאַ־זור) בעווייזט דאס קאפויערדיגע, אז דער מארק וועט שטארק ליידען פון נייעם שטייער. דער ענ־דעקישער רעדנער האלט, אז אנשטאט צו פראדו־צירען נייע קאנסום־שטייערן, וואלט די רעגירונג געדארפט בעשיצען דעם קאנסומענט לגבי די קארטעלען.

דעפ. דוך רעפערירט דעם פראיעקט פון באוועליירען דעם הכנסה־שטייער און דעפ. שימעל וועגן די שטעמפעל־אפצאהלען.

דאן איז פארגעקומען א דיסקוסיע איבער די געזעץ־פראיעקטען וועגן דעם 10־פראצענטיגען צושלאג צום שטעמפעל־אפצאהל און צו אומדי־רעקטע שטייערן און 15־פראצענטיגן צושלאג צו די דירעקטע שטייערן.

ס'האט גענומען א ווארט דער דעפוטאט מיעד־זשינסקי, וועלכער האט פאמולירט די שטעלונג פון „כעבע" צו די נייע שטייער־פראיעקטען. דעפ. מיעדזשינסקי האט געזאגט, ער'שט נישט לאנג אפ־געגעבענדיג א בעריכט פון די ארבייטען אין דער ביודזשעט־קאמיסיע האב איך ערקלעהרט, אז לויט דער שטעלונג פון דער מעהרהייט פון דער קאמיסיע דארף דאס איינפיהרען נייע שטייערן, אדער ענ־דערען די בינאיצטיגע לאסטען, געפאסט ווערען מיט א בעזונדערער פארזיכטיגקייט און אנאליז פון ענדערונגען, וועלכען דער קריזיס האט גע־ברענגט אין דער צאהלונגס־פעהיגקייט פון דער געזעלשאפט.

אין קאנסעקווענץ פון דער דאזיגער שטע־לונג ערקלעהר איך, אז אונזער קלוב וועט צוטרעטען צו ארבייט אין דער קאמיסיע איבער די רעגירונגס־פראיעקטען און בעזונדערס וועט ער זיך בעציהען נעגאטיוו צום פראיעקט איבער'ן צושלאג צום גרונט־שטייער, מיר זענען איבערצייגט, אז אונזער שטע־לונג וועט געפינען פערשטענדניש ביי דער רע־גירונג.

דער געזעץ־פראיעקט איז אפגעשיקט געווא־רען אין דער קאמיסיע.

דאן איז אפגעשיקט געווארען אין דער קא־מיסיע דער פארשלאג פון סאציאליסטישען קלוב וועגן דער טראגעדיע אין קוילען־גרובען „דאס גליק פון לואיזא".

טעאטער „פילהארמאניע" נארוטאוויטשא 20. טעל. 213-84

מ. ווינדער פרעזענטירט די ליבלינגס־ארטיסטען פון ווארשא: חנה לעווין, דור לאוי, היימי לעווין, חיים סאנדלער, יעקב פישער, יצחק פרעלמאן, ראזא ראיסא, מ. רובין און זשעני שמילאוויטש. —:— צום 1־טען מאל אין לאדז!

היינט זונטאג, 12.15 פריה

נאר 1 פארשטעלונג פאר ארבייטער־אינטעליגענץ

פרייזן פון 45 גר. ביז 99 גר.

דער גרויסער אמעריקאנער סענסאציע־שלאגער

„ערליכע גנבים"

אין 4 אקטן פון י. קאלמאנאוויטש. רעזשי: ח. סאנדלער. מוזיק: אלשאניעצקי.

לידער — קופלעטן — דועטן — הומאר — סאטירע — וויץ!

בילעטן פון 10 פריה צו בעקומען אין קאסע פון פילהארמאניע.

שטייער אין ארבייט — אנשטאט געלד

וו א ר ש א, 9 (טעלעפאניש)

פון האלב אפיציעלע קרייזן ווערט געמאל־דען, אז די רעגירונג האט שוין אויסגעארבייט א געזעץ וועגען א נייעם מין שטייער — נישט אין געלד, נאר אין ארבייט.

לויטן דאזיגען געזעץ וועט מען קענען פער־פליכטען די פוילישע בעפעלקערונג און פערפליכ־טען די פויערישע בעפעלקערונג און איינוואוינער פון די קלענערע שטעט מיט א געוויסען סכום אר־בייט און געשפאן צו בעארבייטען קאנאלען, צו מאכען מעליאראציעס, וועגען, בויען שולען א.ד.גל. ווער ס'וויל קען זיך אויסקויפען מיט געלד.

די היטלעריסטען בעקעמפען זייערע געגנער

מיט הארבע טורמע־שטראפען

ב ע ר ל י ן, 9 (ספ. טעל.)

נאך א 3־טאגיגען פראצעס האט דער פאלקס־טריבונאל אין בערלין ארויסגעגעבען אנ'אורטייל געגען 8 מיטגלידער פון „שווארצען פראנט", וועל־כע זענען בעשולדיגט געווען אין פערשפרייטען די אנטי־היטלעריסטישע אויסגאבען פון אטא שטרא־סער.

4 בעשולדיגטע זענען פערמשפט געווארען אויף 4 יאהר שווערע טורמע, די איבריגע בעשולדיגטע זע־נען אויך בעשטראפט געווארען מיט טורמע.

אויפפאדערונג צו יודען וועגען נישט בעזוכען קיין עפענטליכע לאקאלען אין דייטשלאנד

ב ע ר ל י ן, (יט"א) די „נייסטעטינער קריי־צייטונג" פערעפענטליכט א.ק. „בלייבט ליבער אין דערהיים", אנ'ארטיקעל, אין וועלכען עס ווערט צוו. אנד. געזאגט:

„די יודען עקזיסטירען פשוט נישט פאר א דייטשען מענ! מיר זעהען זיי אפילו נישט! אויף איין זאך מוזען מיר אבער אויפמערקזאם מאכען: די דאזיגע געסט פון אונזער פאלק פרובען ווידער זיך ארויסרוקען. זיי בעווייזען זיך שוין ווידער אין די לאקאלען פון נוישטעטין! קיינער האט נישט קיין חשק צו פערברענגען די פרייע צייט אין זייער געזעלשאפט: אלזא מיט דער פולער דייט־ליכקייט: בלייבט ביי זיך אין דער היים, עס איז דאס ריכטיגסטע פאר ביידע צדדים און לאזט צו רוה אונזערע לאקאלען".

וועגען דער סובווענץ פון דער ארץ־ישראל־רעגירונג פאר יודישע שול־בנינים

בעריכטיגונג פון פארזיצער פון ועד־הלאומי י. בן צבי.

י ר ו ש ל י ם. (יט"א) אין צוזאמענהאנג מיט דער נעכטיגער ערקלערונג פון מ. מ. אוסישקין פאר פארשטעהער פון דער פרעסע וועגן 100.000 פונט. וועלכע די רעגירונג זאל האבען געגעבען דעם ועד הלאומי אויף בויען נייע שול בנינים, האט דער פארזיצער פון ועד לאומי ח' י. בן צבי היינט מיטגעטיילט דעם פארשטעהער פון דער יודישער טעלעגראפען אגענטור, אז מיט דער אינ־פארמאציע איז געשעהען א מיספערשטענדניש, דורך וועלכער אוסישקין איז אריינגעפיהרט געווא־רען אין א טעות. די רעגירונג האט ביז איצט נישט אסיגנירט די דערמאנטע סומע פון 100,000 פונט, וואהרשיינליך בעציהט זיך דאס אויף פאר־שלאגען וועגן פינאנסירען אין אנ'אנדער פארם דאס בויען געביידעס פאר יודישע שולען.

בעלגישע סאציאליסטען געגען זייער רעגירונג

ב ר י ס ע ל, 9 (ספ. טעל.)

די אינערליכע לאגע אין בעלגיען איז נאך אלץ א זעהר פערוויקעלטע. די רעגירונג ווערט כסדר אטא־קירט פון דער אפאזיציע, וואס וויל פאר יעדען פרייז דערפיהרען צו נייע פארלאמענט־וואהלען. די סאציאליסטען נוצען אויס יעדע געלעגענהייט, כדי ארויסצורופען א קריזיס. אזוי ווי די בירגערליכע פארטייען וואלטען נישט אימשטאנד געווען צו ביל־דען א נייע רעגירונג, וואלט נישט געווען קיין אנ־דער אויסוועג, ווי פונאנדערלאזען דעם פארלאמענט.

נעכטען האט זיך דער פארלאמענט געמוזט ארוים־זאגען וועגן אנ'אינטערפעלאציע פון די פלעמען, וואס האבען פראטעסטירט געגען דעם, וואס דער בירגער־מייסטער פון בריסעל האט פערבאטען די פלעמישע סעפעראטיסטען צו מאכען דעם 31־טען מערץ א דעמאנסטראציע אין בריסעל. די ליבעראלען און קאטאליקען האבען געשטימט געגען דער אינ־טערפעלאציע, די סאציאליסטען האבען גערעכנט, אז א פאר בירגערליכע פלעמישע דעפוטאטען, וואס געהערען צו דער רעגירונגס־מעהרהייט וועלען שטי־מען פאר דער אינטערפעלאציע, און דאן וואלט די רעגירונג געפאלען. אבער יענע האבען געשטימט מיט דער רעגירונג, וועלכע האט אזוי ארום בעקומען 90 שטימען — פאר און 83 — געגען. אבער איהר מעהרהייט, ווי ס'איז דערפון געדרונגען, איז אזא נישטיגע, אז זי קען ביי דער מינדעסטער מיספער־שטענדניש געשטרויכעלט ווערען.

נאציאנאל־סאציאליסטישער טעראר אין דאנציג

ג ע נ ף, 9 (יט"א טעלעגראפיש)

דער דאנציגער הויך קאמיסאר פון פעלקער בונד, האט איבערגעגעבען א בעריכט פון דעם נאציאנאל סאציאליסטישען טעראר אין דאנציג. דער בעריכט, איז איבערגעגעבען געווארען דעם פעלקער בונד ראט:

דער אינהאלט פון בעריכט ווערט געהאלטען בסוד. ער וועט פערעפענטליכט ווערען ערשט אין מאי.

אפקלאנגען פון הויפטמאנס פראצעס

נ י ו ־ י א ר ק, 9 (יט"א טעלעגראפיש)

די מאכט האט פערבאטען די מיטינגען וועגן הויפטמאנ'ס פערטיידיגונג. די מיטינגען זענען איינגעארדנעט געווארען מיט אנטיסעמיטישע לאזונגען.

ראטעוועט אייער געזונד

קראנקע אויף רופטורען (ברוך־קראנקהייטען)

ספעציעלע ארטאפעדישע הייל־גומי־באנדאזשען פון מיין מעטאדע העלפן ראדיקאל אונטער גאראנטיע אהן אפעראציעס פון אלע מינים ברוך־קראנקהייטען (רופטורען) אפילו די שלעכטסטע און גאפענעלעכסטע ביי מענער, פרויען און קינדער.

דאס אראפלאזען זיך פון מאגען און קישקעס בעזייטיק איך דורך מיינע ספע־ציעלע אינדיווידועל צוגעפאסטע בויך־באנדאזשען. אויף אויסקרימטע רוקען־ביין (הויקער) ארטאפעדישע הייל־גארסעטן אויף ביינער־שווינדזוכט און אלע אנדערע מעהלערן ארטא־פעדישע הייל־אפאראטן אויף פלאטפוס.

ספעציעלע איינלאגען לויט גיפס־מאדעלן, אויף שפלאטפוס.

— גומי־זאקן ... קינסטליכע הענט און פיס

ספעציעלער אנשטאלט פאר הייל־ארטאפעדיע

Spec. Ortop. O. PETRYKIEWICZ אויס לעמבערג

לאדז, פיאטרקאווסקא 9 (אלנינסקא)

(פראנט פארטער, טעל. 177-09)

באמערקונג: דאס ערשיינען פון די קראנקע איז אויבאזירונגען נויטיג. צאהלרייכע דאנקזאגונגען און דאנק־בריוו.

(אין זגעריש אויף פלאמאבקע № 2 און № 4 איינגאנג היויער)

צי וועט נאך מיניסטער סיימאן פאהרען קיין בערלין?

בעשלוס איז נאך נישט אנגענומען געווארען

לאנדאן, 9 (ספ. טעל.)

די ענגלישע רעגירונג וועט אננעהמען א בע־שלוס וועגען סיימאנס רייזע קיין בערלין ערשט נאך דער מאנטאגדיגער דעבאטע אין ענגלישען פארלאמענט.

דער מיניסטער עדען, וועלכער פאהרט קיין מזרח־אייראפא וועט בעקומען די ענטשפרעכענדע פולמאכטען, אין מאסקווע וועט עדען אינטערהאנד לען קודם־כל מיט ליטווינאוו, ווייל סטאלין פער־נעהמט זיך נישט מיט ענגלין אין דער אויסלענדישער פאליטיק מיניסטער עדען וועט אויך זיין אין ווארשא.

לאנדאן, 9 (ספ. טעל.)

דער ענגלישער אמבאסאדאר אין היינט אין בערלין געווען ביים אויסערן־מיניסטער נויראט, וועלכער האט מיטגעטיילט, אז היטלער פאהרט אוועק אויף 2 וואכען אפרוהע, אזוי אז דער וויזיט פון סיימאנען וועט זיך ווענטועל קענען פארקומען אין בערלין ארום 24 מערץ.

גלייכצייטיג איז דער סאוויעטישער אמבא־סאדאר אין לאנדאן געווען אין ענגלישען אויסערן־מיניסטעריום און אויסגעדריקט זיין צופרידענהייט וואס אן'ענגלישער רעגירונגס־פארשטעהער וועט בעזוכען מאסקווע. ער האט אויסגעדריקט זיין ווונש אז דער וויזיט זאל פארקומען שוין דעם 15 מערץ.

דאלפוס'עס מיניסטארען

ארם עדות אויף רינטעלענס פראצעס

וויען, 9 (ספ. טעל.)

אויפ'ן פינפטען טאג פון רינטעל ענס פראצעס האבען עדות געזאגט מיניסטארען. דער וויצע־מיניסטער פון יוסטיץ גארווינסקי האט געזאגט, אז דאלפוס האט זיך בעצויגען צו רינטעלען מיט אומ־צוטרוי. ער האט פארארדענט, אז מען זאל איהם נאכשפירען. דאלפוס האט געזאגט, אז ער קען האלטען רינטעלען נאר אין אויסלאנד. אין עסטרייך האט ער פאר איהם איין ארט — אין קאנצענט־ראציע־לאגער. רינטעלען פלעגט מען רופען דער פאליטישער שטורם־פויגעל.

דער האנדעלס מיניסטער שטאקיגער האט געזאגט, אז די בעציהונגען צווישען רינטעלען און דאלפוסן זענען געווען זעהר שלעכטע. דאלפוס האט זיך בעצויגען מיט אומצוטרוי אויך צו אנדערע מיטגלידער פון זיין קאבינעט.

אין זעלביגען גייסט האט גערעדט דער מי־ניסטער פאר געזעלשאפטליכער שוץ און דער פרעסע שעף. דער פראצעס וועט זיך ציהען ביז מאנטאג.

די גאנצע דייטשע פרעסע שטורעמט

געגען דעם ענגלישען „וויים־בוך"

בערלין, 9 (ספ. טעל.)

די גאנצע דייטשע פרעסע טרעט אויס קעגען ענגלישען ווייסען בוך, „האמבורגער פרעמד בלאט" שרייבט: „אזעלכע מעטאדען וועלען בע־געגענען אין דייטשלאנד א שארפען ווידערשטאנד". די „עכטער נאציאנאל־צייטונג" שרייבט: „ענגלאנד איז געווען נישט לאנג געצוואונגען צו אנערקענען דייטשלאנדס בעוואפענונגס־רעכט. ענגלאנד איז אומקאנ־סעקווענט". דער אנגריף" קריטיקירט שארף ענג־לאנד, דערמאנט ענגלאנדס גרויסע בעוואפענונגען

ענגלאנד וואלט דארפען מורא האבען פאר די פלאטען פון אנדערע מלוכות — נישט דייטשלאנדס". „די דייטשע אלגעמיינע צייטונג" שרייבט: אז פאר דער ענגלישער רעגירונג שטייט העכער איבער אלץ איהרע אייגענע בעוואפענונגען. „בערלינער בערזען צייטונג" ווארפט אפ די חשדים, וואס ווערען אויסגע דריקט לגבי דייטשלאנד און געפינט אין אין „ווייסען בוך", אז ענגלאנד קאן נאך נישט איינגיין אויף מארא לישער גלייכע עלטיגונג פון דייטשלאנד.

אינטערווענץ פון פוילישען גענעראל־קאמיסאר

וועגען אנטי־יודישען באיקאט אין דאנציג

דאנציג, 9 (ספ. טעל.)

דער פוילישער גענעראל־קאמיסאר אין דאנציג האט אינטערפעלירט ביים פרעזידענט פון דאנציגער סענאט וועגען דעם אנטי־יודישען באיקאט, וועל־כער פערשטארקט זיך אין דאנציג. די אינטערווענץ האט זיך בעצויגען הויפטזעכליך צוליב דעם פלוג־בלאט וועגען באיקאטירען יודישע געוועלבער.

פארנאגראפישע יודען־העצע פון בערלינער „יודען־קענער"

פראג, (יט"א) דער בערלינער „יודען קענער", וועלכער האט אנגעקינדיגט א סעריע אר טיקלען „אין שאטען פון דער סינאגאגע" און האט אויפגעפאדערט „אלע דייטשען" צווישטעלען מא טעריאלען וועגען „יודישע פערברעכערישען און פער ברעכענס", ברענגט אין זיין לעצטען נומער די ערשטע פרוכטען און א גאנצע רייה ארטיקלען און נאטיצען, וואס שטעלען מיט זיך פאר א נ'עקעל האפטען געמיש פון שמוציגע רכילות און פארנא גראפיע. א געוויסער בעגריף וועגען דער ווילדער העצע קענען געבען שוין די קעפלעך פון די אר טיקלען און נאטיצען: „יודען תאוה צו דייטשע פרויען". „שענדונגען און ערציהערינס". „פערגוואל דיגונג מיט א רעוואלווער". „די געהיימע יודען האנד". „שווייניש רסען מארעל". „ווען קומט דער האנדעלספערבאט פאר יודען אין דער שפייז בראנזשע" א. א. וו.

100 רוסישע פישער

אוועקגעטראגען געווארען דורך אן'אייז־קריע

מאסקווע, 9 (ספ. טעל.)

אויפן קאספישען ים האט אן'אייז קריע אוועקגעטראגען 100 פישער, צו הילף זענען ארויס געשיקט געווארען עטליכע עראפלאנען, וועלכע האבען אראפגעווארפען לעבענס מיטעל. 70 פישער האבען זיך געראטעוועט, וועגען גורל פון די איב ריגע זענען נישט פערהאן קיין ידיעות.

צוואנגס־ווירטשאפטליכע פעראיינען פאר האנדווערקער און סוחרים

ווארשא, 9 (טעלעפאניש)

דער גרויסער קריסטליכער האנדווערקער־צוזא־מענפאהר האט אנגענומען א בעשלוס איינצופיהרען ווירטשאפטליכע צוואנגס־פעראיינען.

ווייטער איז בעשלאסען געווארען, אז האנדווער־קער פון 8־ער קאטעגאריע דארפען נישט אויסקוי־פען קיין ספעציעלע פאטענטען אויף פערקויפען זייע רע אויסארבייטונגען.

אין דער פראגע וועגען „דיספענסען" איז בע־שלאסען געווארען, אז דיספענסען קענען בעקומען נאר די, וועלכע זענען געווען דריי און א האלב יאהר אין דער לעהר און מיט 6־יעהריגער פראקטיק.

אויף דעם צוזאמענפאהר פון די סוחרים־פעראיי־נען אין פויזען איז בעשלאסען געווארען איינצו־פיהרען צוואנגס־ווירטשאפטליכע פעראיינען בעזונ־דער פאר קריסטליכע סוחרים און בעזונדערע פאר יודישע.

שלום עליכם, שלום אש, לייוויק

דורכן אמעריקאנער ראדיא

ניו־יארק, 9 (יט"א טעלעגראפיש)

מארגען וועט דער אמעריקאנער ראדיא אי בערגעבען יודישע דראמאטישע ווערק פון שלום עליכם, שלום אש, דימאוו, לייוויק און אנד.

געשטארבען דער ביאליסטא־קער ראב"ד הרב דוד פאיאנס

ביאליסטאק, (יט"א) היינט איז פלוצים געשטארבען פון א הארץ שלאג דער ראב"ד פון ביאליסטאק, הרב דוד פאיאנס.

הרב פאיאנס, וועלכער איז אלט געווען 78 יאהר, איז געווען מיטגליד פון צ. ק. פון מזרחי אין פוילען, פארזיצער פון מזרחי אין ביאליסטאק און גרינדער פון פערשידענע יודישע אינסטיטו־ציעס אין דער שטאט.

הרב דוד פאיאנס האט זיך גענקליבען אפ פאהרען אין דער נאהענטסטער צייט קיין ארץ ישראל.

די פערוואלטונג פון דער ביאליסטאקער קהלה האט אין צוזאמענהאנג מיטן טויט פון הויפט רב היינט אפגעהאלטען אנ'אויסער ארדענטליכע זיצונג, אויף וועלכער עס איז גע וועהלט געווארען א ספעציעלער לויה קאמיטעט.

די לויה קומט פאר זונטאג.

טערקיי גרייט זיך צו א מלחמה מיט בולגאריען

בולגאריען קלאגט אז איז דער פעלקער־ליגע

גענף, 9 (ספ. טעל.)

היינט נאכמיטאג האט דער בולגארישער דעלע־גאט אנטאנאוו אפגעגעבען אין גענעראל־סעקרע־טאריאט פון דער פעלקער־ליגע א מעמאריאל, אין וועלכען ער בעטאנט, אז טערקיי פערשטארקט איהרע גארניזאנען נעבען דער בולגארישער גרעניץ.

טערקיי פערטיידיגט זיך פלומרשט דערמיט, אז די פעראָרדנונגען האבען דעם ציל צו שיצען די דאר דאנעלען געגען ארויסזעצען דארט מיליטער. דאס איז אבער אנ'אויסרייד, ווייל די גאנצע טערקישע פרעסע העצט געגען בולגאריען.

ס'איז מעגליך, אז ס'זאל צונויפגערופען ווערען א ספעציעלע סעסיע פון דער פעלקער־ליגע.

צוגעגרייט אנ'אטענטאט אויף היטלער'ן

ארעסטירט 13 טעראריסטען

לאנדאן, 9 (ספ. טעל.)

„דיילי טעלעגראף" מעלדעט, אז אין צוזאמענ־האנג מיט'ן ארעסט פון 13 טעראריסטישע קאמו־ניסטען אין קאפענהאגען, האט מען געזאלט ענטדע־קען א צוגעגרייטען אטענטאט אויפ'ן לעבען פון קאנצלער היטלער. די קאמוניסטען האבען געוואלט אדורכפיהרען אנ'אטענטאט נאך אין היינטיגען חודש אלע ארעסטירטע האבען גענזאלט אנטייל נעמען אין דאזיגען אטענטאט.

ענערגישע פארבערייטונגען צו דער אויסערארדענטליכער קאנפערענץ פון אמעריקאנער יודישע ארגאניזאציעס

ניו־יארק (יט"א) אין פערשידענע טיילען פון די פעראייניגטע שטאטען ווערען געמאכט פאר־בערייטונגען צו דער אויסערארדענטליכער קאנפע־רענץ, וואס דער אמעריקאנער יודישער קאנגרעס האט גערופען אויפ'ן 16־טען און 17־טען מערץ קיין פילאדעלפיע.

צוזאמען מיט די דעלעגאטען, וואס האבען זיך בעטייליגט אין דער קאנגרעס־קאנפערענץ פון יאהר 1933, וועלען אין דער אויסערארדענטליכער קאנפע־רענץ זיך בעטייליגען אויך פארשטעהער פון נייע קאמיטעטען וועלכע זענען זינט דעמאלט געגרינדעט געווארען. כדי צו זיכערן דעם אנטייל פון אלע קאנ־גרעס־גרופען איבער'ן לאנד, האט די קאנפערענץ־קאמיסיע זיך געווענדעט מיט דרינגענדע אויפפאדע־רונגען סיי צו די לאנד־ארגאניזאציעס, סיי צו די ארגאניזאציעס אין די בעזונדערע שטעט, זיי זאלען אפהאלטען ארטיגע קאנפערענצען, כדי צו וועהלען די דעלעגאטען.

אין דער ווענדונג צו די בעזונדערע ארגאניזא־ציעס ווערט געזאגט צווי. אנד.: די סעסיע אין פילא־דעלפיע וועט האבען די אויפגאבען אנצונעמען שריט כדי צו שאפען אין אמעריקאנער יודישען לעבען אנ־אל־יודישע פערטרעטערשאפט פאר זעלבסט־פערווא־לטונג אין יודישע ענינים און וועט בעהאנדלען אלע אנדערע פראבלעמען, וואס זענען אנגעמערקט גע־ווארען אין דעם רוף פון קאנגרעס וועגען דער אויי־סערארדענטליכער קאנפערענץ.

צו די ארטיגע קאנפערענצען דארפען איינגעלא־דען ווערען אלע יודישע ארגאניזאציעס פון דער שטאט, כדי די אויסגעקליבענע דעלעגאטען זאלען ווירקליך רעפרעזענטירען די יודישע געזעלשאפטלי־כע מיינונג פון דער שטאט.

פייערונגען פון 10־יעהריגען יובילעאום פון העברעאישען אוניווערזיטעט אין ירושלים

ירושלים (יט"א) דעם 1־טען אפריל ה. י. ווערט 10 יאהר זייט דער פייערליכער עפענונג פון דער העברעאישער אוניווערזיטעט אין ירושלים דורך לארד באלפור. די יובילעאום־פייערונגען אין ירו־שלים וועלען פארקומען דעם 10־טען אפריל. עס ווע־רען געמאכט פארבערייטונגען, אז די יובילעאום־פייערונגען זאלען פון ירושלים טראנסמיטירט ווע־רען דורך ראדיא אין די פעראייניגטע שטאטען, וואו די אמעריקאנער פריינד פון דער העברעאישער אוניווערזיטעט ארגאניזירען ענטשפרעכענדע פער־אנשטאלטונגען.

די יובילעאום־פייערונגען וועלען אין פערשידענע לענדער אויסגענוצט ווערען, כדי צו דעמאנסטרירען די ווערטפולע וויסענשאפטליכע ארבייט, וואס ווערט געטון אויף הר־הצופים.

דאס געוויסן פון דער מענשהייט

דריקט זיך אויס נאר אין דעם באיקאט געגען דייטשלאנד

אין דעם „פאריזער טאגעבלאט" שרייבט געארג בערנהארדט וועגען דער וויכטיגקייט פון דעם באיקאט אויף דייטשע סחורות און קומט צו פאלגענדע אויספיהרונגען:

„מיר האבען שוין געמעלדעט וועגען דער רעדע פון מלוכה-קאמיסאר פון בערלין ד"ר ליפערט, וועלכער האט זיך בעמיהט די מיטגלידער פון דער אמעריקאנישער האנדעלס-קאמער אין דייטשלאנד איבערצייגען, דאס זיי זאלען זיך אפזאגען פון באיקאט פון דייטשע סחורות. ער האט ערקלערט, אז די דייטשע יודען געשעהט נישט קיין שום עוולות, און אז יעדער יוד, וואס ערפיהלט זיינע פליכטען, איז פונקט אזוי ווי יעדער אנדערער מלוכה-בירגער, אין ווירטשאפטלי-כער הינזיכט גלייכבערעכטיגט.

וועגען דעם, אז די דאזיגע ערקלעהרונג שטימט נישט מיט'ן אמת, דארף מען גארנישט מחולק זיין. אין דייטשלאנד הערשט נישט די אין דער שפיץ פון דער מלוכה. פארמעל שטעהענדע רעגירונג, נאר די נאציאנאל-סאציאליסטישע פארטיי וואס איהר פיהרער איז גלייכצייטיג אויך קאנצלער און וועלכער טראכט גארנישט, גראד אין דער יודישער פראגע, אויסצואיבען א מילדען איינפלוס אויף זיינע פארטיי-אנהענגער.

עס איז אפשר נישט געווי מאסגעבענד פאר דעם אופן פון דענקען און פון דער האנדלונג פון דער פארטיי, ווען א פויערען-פיהרער אין שטראלזונד האט אין א רעדע מיט א פאר טאג צוריק בוכשטעבליך ערקלערט, אז „א אנשטענ-דיגען יוד איז פונקט אזוי אונמעגליך צו געפינען, ווי א אנשטענדיגע לויז".

אבער א אנדערע זאך איז, ווען דער רייכסשטאטהאלטער פון זאקסען, מיטשמאן, וועל-כער איז ערשט בעשטימט געווארען אויף זיין אמט, ערקלערט אין א רעדע, באלד ביים איבער-נעהמען די מאכט, אז „עס מוז כסדר דערויף אנגעוויזען ווערען, אז די יודישע פראגע איז דער שליסעל צו דער וועלט-געשיכטע, און מיר דארפען דעריבער אין דער יודישער פראגע נישט ווייזען קיין שום נאכגיביגקייט. איצט זעהען מיר שוין דעם וועג אפען, וואס פיהרט צום ציל אויסצושלי-סען דעם יודישען וועלט-הענדלער".

די דאזיגע ציטאטע נעהמען מיר ארויס פון דער „יודישער רונדשוי", וואס ערשיינט אין בערלין. עס איז מערקווירדיג, אז אין דעמזעלבען נומער שרייבט די צייטונג אויף אן'אנגעזעהענעם ארט, דאס די ערקלערונג פון אזא הויכען בעאמ-טען ווי ד"ר ליפערט, וועלכער רעדט וועגען דער גלייכבערעכטיגונג פון די יודען אין דייטשלאנד, האט זעהר א גרויסע בעדייטונג. אין דער אמת'ן פערנעהמט ד"ר ליפערט אנ אמט אהן שום בעדיי-טונג. מען וועט איהם אויסמעקען ווי א שטריך פון קרייד, ווי נאר דאס וועט פאר די פיהרער פון דער פארטיי זיין נוצליך. פונקט אזוי וועט מען איהם לאזען רעדען אזוי לאנג, ווי לאנג די פארטיי האפט, אז דורך זיין מויל וועט מען קענען עמיצען אין אויסלאנד אפנארען.

די „יודישע רונדשוי" בעזיצט אבער די דאזיגע געלעגענהייט, בכדי נאכאמאל איבערצו-חזר'ן איהרע פריהערדיגע ערקלערונגען, אז דער באיקאט פון דייטשע סחורות שפילט נישט, אין פערגלייך מיט אנדערע ווירטשאפטליכע פאקטארען קיין שום ראלע נישט אויף דעם דייטשען אויסער-ליכען האנדעל, דאגעגען אבער ליידען אויך די יודישע סוחרים. מיר וועלען נישט דעריבער דיס-קוטירען צי די „יודישע רונדשוי" איז גערעכט. גאנץ זיכער ליידען דורך דעם באיקאט אויך די יודען, וואס לעבען אין דייטשלאנד. אבער ווי פערשטעהען זיי נישט, אז דא האנדעלט זיך גאר-נישט וועגען די יודען וואס לעבען אין דייטש-לאנד. עס האנדעלט זיך א סך מעהר וועגען דעם גורל פון די מיליאנען יודישע מאסען, וואס לעבען אין דער גאנצער וועלט.

און סוף כל סוף האנדעלט עס זיך נישט נאר וועגען די יודען. עס וואלט געווען א גע-וואלדיגער פעהלער פון דער דייטשער פראגע צו מאכען א ריין יודישע פראגע. ווען אין ענגלאנד און אין אמעריקא פיהרען דורך דעם באיקאט נישט נאר די ארבייטער-ארגאניזאציעס, נאר אויך די קירכען (דער באיקאט ווערט מיט אונרעכט, צוליב אגיטאטארישע צוועקען אנגערופען יודישער באיקאט), טוען זיי עס צוליב דער אונמענשליכקייט, צופיל אונמענשליכקייט, וואס פאסירט אין דייטש-לאנד. דער גורל פון די נישט יודישע סאציאליס-טען, פאציפיסטען און פריידענקער, דער גורל פון די אין זייער נשמה-פרייהייט בעדראהטע קאטאלי-קען און פראטעסטאנטען, איז פון העכערען מענש-ליכען שטאנדפונקט בעטראכט, פונקט אזוי שרעק-ליך, ווי די העסליכע פארמען פון דייטשען אנטי-סעמיטיזם.

געגען דעם ווענדט זיך די בעוועגונג פון די, וואס פערלאכטען עס רייך צו ווערען דורך דעם ווירטשאפטליכען נוצען פון סחורות-אויסטויש מיט היטלער-דייטשלאנד. און עס איז באמת א ליכ-טיגער שטראהל, וואס אין א צייט, ווען די מלוכות האבען פון זייער פאליטיק אויסגעשלאסען אלע עטישע בעגריפען און קלאמערען זיך מיט מורא אין א נארישען פאנטאם פון דער אינערלי-כער סוברעניטעט פון דער מלוכה, האט זיך וועניגסטענס אין דער פארם פון דער באיקאט-בעוועגונג דאך זיך בעוויזען דאס געוויסען פון דער מענשהייט".

פרעזידענט מאסאריק און דער הילזנער-פראצעס

דעם 7-טען מערץ האט די גאנצע קולטורעלע וועלט געפייערט דעם 85-יעהריגען געבורטס-טאג פון דעם טשעכאסלאוואקישען פרעזידענט טאמאס מא-סאריק.

די ליבע, מיט וועלכען דאס טשעכישע פאלק רינגעלט ארום מאסאריק'ן קען נישט פערגליכען ווערען מיט דער סימפאטיע, וואס די ענגלישע פאלקס מאסען ווייזען ארויס דעם ענגלישען קעניג. דאס גאנ-צע פאלק אהן שום אונטערשיד פון רעליגיע און פארטיי צוגעהעריגקייט זעהט אין איהם קודם כל דעם גרויסען מענש, וועלכער האט פון זיין פריהערדיגער יוגענד געקעמפט פאר א אמת'ער דעמאקרא-טיע, פאר פרייהייט און גערעכטיגקייט.

טאמאס מאסאריק שטאמט פון די ארימסטע פאלקס-שיכטען. ער איז געבוירען געווארען דעם 7-טען מערץ 1850 אין האדאנין, א קליין שטעטעל אין סלאוואקיען. זיינע עלטער זענען געווען ארים. די יוגענד זיינע האט ער פערבראכט מיט זיינע עלטערן אין די פערשידענע הויפען פון די קייזערליכע גיטער, ווייל דער פאטער זיינער, יוזעף מאסאריק איז גע-ווען א פוהרמאן אין א קייזערליך גוט. געלערנט האט ער זיך אין גימנאזיום אין וויען, וואו ער האט זיך אויסגעהאלטען פון לעקציעס. שוין אין דער שולע איז מאסאריק געווען דער פיהרער פון די טשעכישע שילער און האט געפיהרט דיסקוסיעס מיט די דייט-שע לעהרער. אין יאהר 1872 איז מאסאריק אנגעקו-אנגעקומען אויף דער ווינער אוניווערזיטעט און אין דער צייט האט ער אויך אנגעהויבען זיין ליטערא-רישע טעטיגקייט. אין יאהר 1876 בעקומט ער דעם טיטול דאקטאר. ער רייסט אבער נישט דעם שטודיום און טראגט זיך איבער קיין לייפציג, וואו ער שטו-דירט ווייטער פילאזאפיע. דארט האט ער זיך אויך בעקענט מיט דעם פרייליין טשארלי גאריג פון ברוק-לין, וואס איז געקומען קיין לייפציג אויף א בעזוך צו איהר שוועסטער. ער האט שפעטער מיט איהר החתו-נה געהאט און נאך דער התונה, האט ער צו זיין נא-מען נאך צוגעגעבען דעם פאמיליען-נאמען פון זיין פרוי, און האט זיך זייט דאן אונטערגעשריבען ט. גאריג-מאסאריק.

אין יאהר 1878 האט מאסאריק אפגעגעבען זיין דאקטאר-ארבייט א. ט. „דער זעלבסטמארד אלס מא-סען-ערשיינונג פון דער מאדערנער ציוויליזאציע" און אין א קורצער צייט ארום איז ער בעשטימט גע-ווארען אלס דאצענט פון פילאזאפיע אויף דער ווי-נער אוניווערזיטעט.

פאר פסח אין יאהר 1899 האט מען אין וואלד, נעבען דעם שטעטעל פאלנא, געפונען דעם טויטען קערפער פון א קריסטליך מיידעל, מיט א אפענעם וואונד אויפ'ן האלז. אלס פערדעכטיגער אין מארד איז ארעסטירט געווארען דער יודישער שוסטער-געזעלען הילזנער. הילזנער איז פערמשפט געווארען צום טויט. די געשוואוירענע ריכטער האבען זיך גע-פונען אונטער'ן איינפלוס פון המון, וועלכער האט אין דעם גאנצען ענין געזעהן א ריטועלען מארד. די דאזיגע שטימונג האט אין א געוויסער מאס געפי-נען א בעגרינדונג פון דער עקספערטיזע פון די דאק-טוירים, וועלכע עס האט אויסגעדוכט, אז אויפ'ן ארט פון זעלבען פערברעכען האט זיך געפינען ווע-ניג בלוט. עס איז אפגעגעבען געווארען א קאסאציע און דער פראצעס איז נאך אמאל פארגעקומען. דער פראקוראר האט זיך בענוצט מיט דעמזעלבען בע-ווייז-מאטעריאל און הילזנער איז ווידער פערמשפט געווארען צו טויט-שטראף, וואס איז איהם אבער אויסגעטוישט געווארען אויף אייביגער תפיסה. מא-סאריק האט זיך מיט אלע כחות אנטגעגענגעשטעלט דעם „יוסטיץ-מארד". אין א בריף צו זיין חבר האט ער שארף געטאדעלט דעם אבערגלויבען פון די מאסען. דער בריף איז פערעפענטליכט געווארען אין דער „נייער פראגער צייטונג", און אזוי ארום איז דער אינהאלט פון בריף בעקאנט געווארען דער טשעכישער עפענטליכער מיינונג, וועלכע איז געווען פערפיהרט פון די אנטיסעמיטישע לאזונגען. באלד דערנאך האט מאסאריק אנגעהויבען א ענערגישע קאמפאניע אין דער פרעסע צו פערטיידיגען הילז-נער'ן, ער האט אויך פערעפענטליכט אין דער דייט-שער און טשעכישער שפראך א בראשור אונטער'ן נאמען: „די נויטווענדיגקייט פון א רעוויזיע פון פאלנער פראצעס". די בראשור איז אפילו קאנ-פיסקירט געווארען, אבער א אינטערפעלאציע אין פארלאמענט איז איהר אינהאלט בעקאנט געווארען. מיט א יאהר שפעטער האט מאסאריק ארויסגעגעבען אין בערלין אין דייטש און טשעכיש א ווערק אונ-טער'ן נאמען „די בעדייטונג פון פאלנער פראצעס פאר דעם ריטועלען אבערגלויבען".

די וועלט-בעקאנטע אייראפעאישע יוריסטען הא-בען געגעבען מאסאריק'ן רעכט. פון דער מעהרהייט פון טשעכישען פאלק איז ער אבער אטאקירט גע-ווארען. בעזונדער האבען איהם אנגעגריפען די קאנ-סערוואטיווען און די ראדיקאלע פאטריאטען. מען האט איהם בעשולדיגט, אז ער איז פון די יודען איבערגעקויפט געווארען. אין די דעמאנסטראציעס געגען מאסאריק'ן, האבען זיך אויך בעטייליגט סטו-דענטען פון אוניווערזיטעט. מאסאריק האט אבער אהן פחד ווייטער פערטיידיגט דעם כבוד פון טשע-כישען פאלק, וואס איז אין 19-טען יאהרהונדערט געפאלען א קרבן פון א נארישען אבערגלויבען. מא-סאריק האט אבער ענדגילטיג געזיגט און דאן האט ער געגרינדעט א-אייגענע פארטיי אונטער'ן נאמען „טשעכישע פאלקס-פארטיי". דאס איז געווען אין יאהר 1900. נישט איינמאל איז איהם נאך אויסגע-קומען צו קעמפען איז אייגענעם לאנד. צוויי מאל האט מען איהם פאליש אנגעקלאגט אין בעליידיגען די רעליגיע. ער איז בעפרייט געווארען. ער האט זיך נישט געבויגען. אין דעם גרעסטען טייל פון זיין לע-בען איז ער געגאנגען אין קאמף געגען פינסטערניש איז שלעכטס, ביז ער האט געזיגט. מיט שפעריש ער אנשטרענגונג פון ווילען און גייסט האט ער גע-פיהרט זיין פאטערלאנד — נאכ'ן צופאלען פון דער עסטרייכישער מאנארכיע — אויפ'ן וועג פון א בעסערן מארגען.

די פייערונג אין טשעכאסלאוואקיען צוליב דעם 85-יעהריגען געבורטסטאג פון פרעזידענט מאסאריק זענען געווען גראנדיעזע. עס איז פארגעקומען מי-ספעציעלע זיצונג פון פארלאמענט געווידמעט דעם יובילאר. אין גאנצען לאנד זענען פארגעקומען מי-ליטערישע פאראדען. עס איז ארויסגעלאזט געווארען א זילבערנער אנדענקונגס-מעדאל מיט דעם בילד פון מאסאריק'ן. אין די פראגער טעאטערס זענען פארגע-קומען פייערליכע אויפפיהרונגען. פון אויסלאנד זע-נען צו דעם טאג ספעציעל געקומען פערטרעטער פון די טשעכען איז אויסלאנד.

אויך די יודישע בעפעלקערונג האט זיך לעב-האפט בעטייליגט אין די פערשידענע פייערליכקייטען לכבוד דעם בעליבטען פרעזידענט. געדענקען דאך די טשעכישע יודען, אז פרעזידענט מאסאריק האט פון זיין פריהסטער יוגענד געקעמפט פאר די אידעאלען פון גערעכטיגקייט און האט אויך מוטיג פערטיידיגט דאס יודענטום געגען די אנגריפען פון דער רעאק-ציע. מאסאריק האט אויך אלס הויפט פון דער בע-פרייטער מלוכה ענערגיש פערטיידיגט און פערזי-כערט די פולע גלייכבערעכטיגונג פון די יודישע ביר-גער, וואס לעבען אין טשעכאסלאוואקיען.

די בעציהונג פון א מינדערהייט צו דער מלוכה

איז גליד דער בעציהונג פון דער מלוכה צו דער מינדערהייט

אין דעם לעצטען נומער פון דעם פאליטיש-ליטעראריש צווייוועכענטליכען זשורנאל „פראבלעם" איז פערעפענטליכט א גרעסערע אפהאנד-לונג פון דעם בעקאנטען פובליציסט א. מ. בא-כענסקי וועגען אנטיסעמיטיזם. דאס אנטיסעמיטישע פראבלעם אין פוילען ווערט אין דער ארבייט בעטראכט פון דריי שטאנדפונקטען: פון עקאנאמי-שען, אידעאלאגישען און פאליטישען. מיר ברענ-גען דא איינינע אויסצוגען פון דעם ארטיקעל:

„דער ווירטשאפטליכער אנטיסעמיטיזם — און אגיטאטאריש ווירקט ער אמשטארקסטען — איז ענג פערבינדען מיט דער איבערצייגונג, אז די צוואנגס פערארימונג פון די יודישע מאסען אין פוילען, וועט אויטאמאטיש בערייכערן די פוילישע בעפעל-קערונג, דאס איז דער פונדאמענט פון די אנטי-סעמיטישע טעאריעס אויף דעם געביט.

דער אויטאר גיט דאן א איבערבליק איבער די עקאנאמישע טעאריעס פון די רעכטע און לינקע אין לאנד. „די רעכטע שטיצען זיך אויף די עקא-נאמישע טעאריעס, וואס זאגען, אז דאס בערייכע-רען זיך פון איין מענש, קלאס אדער פאלק, דער-פיהרט נישט גלייכצייטיג צו דער פערארימונג פון א צווייטען, נאר להיפוך. דאגעגען די לינקע האל-טען זיך אין דער טעאריע, וואס ווייזט אן אויף דער נויטווענדיגקייט אוועקצונעמען ביי איין גרופע מענשען, בכדי צו בעזייטיגען די עולה פון אנ-דערע גרופעס. דער ערשטער שטאנדפונקט איז פערבינדען מיט דעם אפטימיסטישען ליבעראליזם און סאלידאריזם; דער צווייטער מיט'ן — מארקסיזם. אויב מען נעמט אן, אז די געמיינזאמע אינטערע-סען אין דער ווירטשאפט זענען שטארקער פון די כותדיגע, אויב מען איז איבערצייגט, אז די מעהרהייט פון פאלק וועט מען נישט בערייכערן דורך דעם וואס מען וועט צונעמען ביי דער מינדערהייט, אויב מען האלט, אז דאס בערייכערן זיך פון איין גרופע רופט נישט ארויס קיין פער-ארימונג פון דער אנדערער נאר להיפוך, דאן איז דער עקאנאמישער אנטיסעמיטיזם א אבסורד. עס האבען נישט קיין שום לאגיק די, וואס גלויבען אין דער בערייכערונג פון די פאלאקען דורך דעם קאמף מיט יודען".

דאזעלבע פראבלעם האט נאך א אנדערע זייט פון מעדאל. אויב מען איז א שונא פון אינ-טערווענציאניזם און עטאטיזם, האט נישט קיין זין צו פאדערן א אונערהערטע פערשטארקונג פון דער אריינמישונג פון דער רעגירונג אין עקאנאמי-שען לעבען. מען קען נאר פעסטשטעלען, אז דאס אינדיווידואליסטישע ווירטשאפטליכע לעבען שטיצט זיך איצט כמעט פולשטענדיג אויפ'ן יודישען עלע-מענט. בעזייטיגען דעם דאזיגען עלעמענט וואלט נאר דערפיהרט צו א ריזיגען פארטשריט פון דער ביוראקראטיזירונג פון דער ווירטשאפט. דאס בע-זייטיגען דעם ווירטשאפטליך אקטיווסטען טייל פון דער בעפעלקערונג. וואלט דערפיהרט צו אזא צו-שטאנד, ווי אין בולגאריען ד. ה. א לאנד ווי נעבען פויערן עקזיסטירען נאך בעאמטע. אויב די יודען זענען אממייסטען פעהיג אויפ'ן ווירט-שאפטליכען געביט, וועט דאס בעזייטיגען זיי דורך געזעצען נאר דערפיהרען צו א פערארימונג פון לאנד.

די טעאריע וועגען א נאציאנאלע מלוכה איז איצט אין פוילען אזוי שוואך ענטוויקעלט, אז איהרע אנהענגער האבען נאך נישט ארויסגע-צויגען קיין געהעריגע שליסען פון דער עקזיסטענץ פון פערשידענע פולשטענדיג נישט עהנליכע קא-טעגאריעס נאציאנאלע מלוכות. די יודען געהערען צו יענער מינדערהייטס גרופע, וואס האט נישט אין שכנות קיין אייגענע מלוכה און שטרעבט אויך נישט אין שכנות צו שאפען אזא מלוכה. דאס איז זעהר א וויכטיגער מאמענט. אויב מיר וועלען נעמען אין אכט די ראלע פון טעריטאריאלע פא-דערונגען אין אינטערנאציאנאלע קאנפליקטען, וועט מען באלד זעהן, אז א מינדערהייט וואס רופט נישט ארויס קיין טעריטאריאלע פאדערונגען בע-ציהט זיך צו דער מלוכה אזוי ווי די מלוכה צו דער מינדערהייט. יודען זענען א אינטערנאציאנא-לער כוח, אבער דאס בעדייט נאך נישט, אז דער דאזיגער כוח איז שעדליך פאר דער פוילישער מלוכה. להיפוך, אין איצטיגען מאמענט איז זיכער, אז אויב עס עקזיסטירט וועלכער עס איז אינטער-נאציאנאלער כוח, וועלכער האט עהנליכע אינטע-רעסען ווי די פוילישע מלוכה, איז עס גאנץ זיכער דער ציוניזם, דאס נאציאנאל זעלבסטבעוואוסטזיין פון די יודען. עס איז זיכער, אז אויב די פוילישע מלוכה וועט זיך אמאל געפינען א סכנה, וועט עס זיין אדער פון היטלעריסטישען דייטשלאנד, אדער פון קאמוניסטישען רוסלאנד. אין די דאזיגע צוויי ריכטונגען איז אויך געווענדעט דער יודישער אנ-טאגאניזם. אסימילאציע און עקסטערמינאציע: דאס זענען די צוויי סכנות וואס בעדראהען די נאציא-נאלע מינדערהייטען. אסימילאציע דראהט דעם יודישען פאלק מצד דער קאמוניסטישער אידעע.

(ווייטער זעה ד'טע זייט)

פארוואס דוקא אין בירא־בידזשאן

(פון א בעזוך)

פון ב. צ. גאלדבערג

עס זענען דא דריי שותפים אין דעם נייעם יודישען לאנד, ווי עס זענען דא „דריי שותפים" אין יעדען ניי־געבוירענעם קינד. די דריי זענען: דאס לאנד גופא, די יודען, וועלכע דארפען אויפבויען און באזעצען דאס לאנד, און די סאוויעטישע רעגירונג. וואס גיט אפ דאס לאנד פאר יודען און האט די אויפזיכט אדער פיהרט אן מיט'ן אויפבוי פון דעם דאזיגען לאנד.

וועלען מיר אין דעם ארטיקעל שטעלען די פראגען:

איז דאס שטיק לאנד בירא־בידזשאן טאקע דאס בעסטע, וואס די סאוויעטען־מאכט האט געקאנט געפינען פאר יודען? האט זי נישט געהאט קיין בעסערע, נעהנטערע, מעהר־פאסיגע טעריטאריע פאר יודען? אדער האט זי געגעבען יודען בירא־בידזשאן נישט אזוי־ווייל עס איז גוט פאר יודען, נאר ווייל עס איז גוט פארן ראטענפערבאנד? אין אנדערע ווערטער: איז סאוויעט־רוסלאנד באמת אויסען א לאנד פאר יודען, אדער זי איז אויסען „יודען" פאר איהר פוסטער געגענט אין סיביר — צו האבען ווער עס זאל איהר אנפיהלען מיט מענשען א פראווינץ, וואס ליגט אויף איהר גרעניץ ביים אמור?

איך בין נישט אויסגעווען אין יעדען ווינקעל פון סאוויעט־רוסלאנד. איך בין למשל, נישט געווען אין ארקטישען סיביר, אין קאמטשאטקא אדער ארכאנגעלסק. איך בין אויך נישט געווען אין סאמארקאנד און אין די סאוויעטישע לענדער פון מיטעל־אזיע. ווייס איך נישט צי דארט וואלט מען געקאנט געפינען א פאסיגע טעריטאריע פאר יודען אדער נישט. אבער אין פלוג גענומען וואלט איך נישט געוואלט קיין טעריטאריע פאר יודען אין די דאזיגע געגענטען. די נארדישע זענען צו־ווייט נארד. נאך אלעמען קאן מען דאך די יודען פאר עקסימאסען נישט מאכען, און וואס איז שייך די זידליכע לענדער, אין צענטראל אזיע, וואלטען זיי נאך ווייניגער געטויגט נאך אלעמען זענען יודען, לויטן אומרוהיגען כאראקטער, לויט זייער ענערגיע און זייער שטאטיש־ציוויליזירטער געשיכטע, נישט צוגעפאסט פאר טראפישע געגענטען. ווען מען הויבט אן שיקען יודען אין אזא געגענט, וואלט איהר באלד געהערט טענות: וואס איז דאס פאר אנ'עסק צו זיצען און זיך פרעגלען אין דער זון? ווער האט דאס געדולד צו זיצען און ווארטען, ביז די זון וועט מוחל זיין און זיך זעצען? און וואס האט מען אונז פערדרוקט צווישען בערג — מען קאן דאך אין ערגעץ קיין פוס נישט אויסשטרעקען? און וואס וויל מען פון אונז מאכען פאסטוכער גראד דעמאלט, ווען די גאנצע וועלט אינדוסטריאליזירט זיך? בויט מען א יודיש לאנד אין די נייצעהן־דרייסיגער יאהרען, דארף מען בויען אנ'אינדוסטריאליזירט לאנד מיט אנ'אפענער טיר צו דער גרויסער וועלט. און אזוינס וועט איהר אין מיטעל־אזיע נישט געפינען.

דארף מען אט די געגענטען אין ראטענפערבאנד ארויסנעהמען פון השבון. אין אלע אנדערע געגענטען בין איך אויסגעווען. און ווען איך בין געפאהרען אדער געפלויגען איבער די ווייטע שטרעקעס פון ראטענפערבאנד, אדער ווען איך האב שטודירט די לאנד־קארטע, האב איך געהאט אט די פראגע אין זינען: איז דא פערהאן א טעריטאריע פאר יודען? איך האב אזא טעריטאריע נישט געקענט געפינען. דאס הייסט, אז מען וויל, קאן מען „פאמיעשטשען" א וואסער העלפט פון די רוסישע יודען א וואו נאר איהר ווילט; מען קאן זיי בעזעצען אויף דער ערד אין דער וואלגא־געגענט אדער אין דער סטעפ. עס איז דא פלאץ אין ראטענפערבאנד פאר נאך עטליכע צעהנדליג מיליאן מענשען. אבער דאס וואלט געווען „פאמיעשטשעט", נאר נישט קיין טעריטאריע. וואס הייסט „פאמיעשטשעט"? מען וואלט זיי געדארפט ארייגזעצען אין קאלכאזען צווישען אנדערע, נישט־יודישע קאלכאזען; מען וואלט זיי געמוזט „צוזעצען" צו אנדערע, שוין עקזיסטירענדיגע שטעט, עס איז נישטא אנדערשוואו, אויסער בירא־בידזשאן איין גרויסער שטח לאנד, וואו יודען זאלען קאנען זיין אינגאנצען אליין, פאר זיך, און וואו זיי זאלען קאנען זיין די בויער פון נייע, אייגענע שטעט, אויסער די קאלכאזען, — פורץ: א בעזונדער געגענט, וואס זאל קענען ווערען אנ'עקאנאמישער איינס — א מדינה מיט אנ'עקאנאמישער זעלבסטשטענדיגקייט.

איהר האט א צאהל רעפובליקען אויף דער וואלגא: מדינות, נאציאנאלע היימען פון פערשידענע פעלקער. וואלט איך וועלען אזא מין רעפובליק פאר יודען אין ראטענפערבאנד? ווען עס וואלט געווען פלאץ פאר א וואסער מיליאן יודען אויף דער וואלגא, לאמיר זאגען, לעבען דער דייטשער רעפובליק, וואלט איך עס געוואלט אננעהמען? געוויס נישט. פארוואס? ווייל אט די רעפובליקען זענען און וועלען מוזען פערבלייבען אבציג פראצענט אגריקולטורעל. נישט זיי האבען מעגליכקייטען פאר א שווערער אינדוסטרי — זיי האבען נישט קיין נאטירליכע רייכטומער — נישט עס איז דא א באזיס פאר לייכטער אינדוסטריע און גרויס־שטאטישקייט. און נישט איך האלט עס פאר א גליק צו ציהען די „ברכה פון דער סאכע". נישט איך האלט עס פאר פראקטיש. איהר קאנט נישט איינהאלטען דאס יודישע פאלק אויף בלויז ערד, פונקט ווי איהר קאנט נישט צוריקהאלטען דעם פעהיגען, ענערגישען פארמערשען זוהן אין יעדען טייל פון דער וועלט פון אוועקווארפען די פארם און געהן זוכען גליק אין שטאט.

יא, איך ווייס, עס איז דא קרים. איך האב נאך היינט געפונען בירא־בידזשאניסטען, וועלכע זענען געווען „קרימטשאקעס". אפילו מערעזשין איז אין דער אפיקורסות געשטרויכעלט געווארען. און דאס איז געווען איינע פון די סיבות — נישט די איינציגע סיבה — צוליב וועלכע ער איז ארויסגעפאלען פון „קאמזעט". זיי האבען אלע געהאלטען, אז אין קרים דארף זיין די יודישע טעריטאריע, נישט אין בירא־בידזשאן. נו, צווישען קרים און בירא־בידזשאן — וואס וואלט איך אויסגעקליבען?

איך בין געווען אין קרים. איך בין אויסגעפאהרען אט די דאזיגע מדינה אין דער לענג און אין דער ברייט. איך בין געווען אין צעהנדליגער ישובים, יודישע און נישט־יודישע. איך בין געווען אין דער בארגיגער קרים, וואס דערמאהנט אזויפיל אן פאלעסטינא, — און איך האב געזעהען דאס פלאך־לאנד קרים, די סטעפעס, די פארטזעצונג פון אסטראכאנער סטעפ, וואס איז אזוי פרוכטבאר פאר אלערליי ערד־פראדוקטען, ווי די בארגיגע קרים איז פאר ווייטרויבען, אראנדזשעס און אנדערע פרוכטען. טא, וואס איז מיין מיינונג וועגען קרים אלס יודישע טעריטאריע?

קרים האט פערשטעהט זיך געוויסע מעלות: זי איז, למשל, נאהענט צו אדעס, ווערט א יודען נודנע אין דער קרים, כאפט ער זיך ארויף אויף א שיף און אין קארגע צוויי מעת־לעת איז ער אין אדעס... ווייטער איז עס „איידעלע" פארמעריי: מען דארף נישט זייהען און שניידען לאנגע פעלדער אדער מעלקען קיה און אונטערראמען חזירים; מ'קאן פלאנצען ווייגערטענער, ווי אין פסוק שטעהט: „איש תחת גפנו", אבער קיין אינדוסטריעלע מעגליכקייטען פערמאגט קרים אויך נישט, דער גאנצער יחוס פון קרים איז באזירט, אויסער אויף איהר שעהן פנים, אויף דעם, וואס אמאל איז זי געווען די בריק צווישען מזרח און מערב, א דורכגאנג־וועג פאר די פעלקער — ווידעראמאל, ווי פאלעסטינא איז אמאל געווען. אבער היינט דארף מען מעהר נישט די בריק פון דער קרים, און קיין פעלקער געהען מעהר דורך איהר נישט דורך. היינט איז קרים געבליבען בלויז ביי איהר שעהן פנים (אויסער דער סטעפישער קרים, וואס איז נישט אנדערש פון אנדערע טיילען פון סטעפישען זיד־רוסלאנד).

איז פון איין זייט, האט קרים נישט קיין מעגליכקייט צו ווערען אנ'אגרי־קולטורעל־אינדוסטריעל לאנד ווי בעלגיע למשל, פון דער אנדער זייט — פון דער אנדער זייט איז נישטא קיין טעריטאריע אין קרים. לאמיר זאגען, אז איך זאל זיך איבערבעטען און פארט אננעהמען קרים פאר א לאנד פאר יודען — איז נישטא וואס צו געבען. מען קאן נאך בעזעצען א וואסערע צעהן־פופצעהן טויזענט יודישע פאמיליעס אין קרים, אבער נישט מעהר. און זיי וועט מען דארפען „פאמיעשטשען", ארוינזעצען, אין דער געגענט פון טאטערען א וואסערע עטליכע הונדערט, און אויך צווישען רוסען, ארמענער און וואס איהר ווילט. מחמת וואס שייך פעלקער, איז קרים א געלאטעטע קאלדרע: וואס נאר א פאלק, וואס איז דורכגעגאנגען קרים האט עס איבערגעלאזט אביסעל „שיריים", אנ'איבערבלייבעניש; און עס איז א מדינה פון אהן א שיעור אזוינע איבערבלייבענישען. און אז איהר פאהרט איבער דער קרים, אפילו אין דער יודישער געגענט, פאהרט איהר דורך און פערביי דער פער פון אלערליי פעלקער און נאציאנאליטעטען. טא, ווי קאן מען ריידען וועגען א יודיש לאנד אין קרים, ווען איהר קאנט דארט נישט האבען אפילו קיין ריינעם יודישען ראיאן? אין יודישען ראיאן האט איהר מינדערהייטען־פעלקער: טאטערען, רוסען, אוקראינער, דייטשען.

איך קאן פערשטעהען די פסיכאלאגיע פון די „קרימטשאקעס". זיי געהערען צו דעם עלעמענט פון די יוצאי מצרים וועלכע האבען געמוזט בלייבען שטעקען אין מדבר. אנגעהויבען האט זיך די בירא־בידזשאן־אידעע גאנץ קליין און בעשיידען:: ארויסכאפען די ארימע, הונגעריגע. רואינירטע יודען פון די קליינע שטעטלעך, וואס זענען נאך צו די צרות געווארען „לישענצעס" — רעכטלאזע — אויך, און זיי בעזעצען אויף ערד. אז עס וועט זיי זיין גרינגער צו לעבען, אז ס'וועט ווערען פרייער, לייכטער פאר די יודען, וועלכע וועלען בלייבען אין שטעטעל. פאר אט דעם צוועק איז קרים געווים א פאסיגערער ארט ווי בירא־בידזשאן. ס'איז נעענטער, ס'איז היימישער אין קלימאט, איבערהויפט פאר דעם אוקראינער יודען. צו ראטעווען רב ישראל'ן איז קרים געווען בעסער ווי געוואונשען, בפרט ווען מען שטעלט אוועק דעם רעצעפט, אז אין ערד־ארבייט ליגט דער ראטונעק. און אט דאס, וואס איז אויפגעטון געווארען אין דער קרים, דארף בעקומען אונזער פולסטע אנערקענונג.

עס איז געווען א וואונדערליכע רעטונגס־ און קאנסטרוקטיווע ארבייט, פאר וועלכער די טוער דערביי, איבערהויפט דער „דזשאינט", דארפען קריגען דעם העכסטען דאנק.

אבער דער ענין בירא־בידזשאן איז נישט קיין עסק פארן רוסישען רב ישראל. דאס איז מעהר נישט קיין רעטונגס־ארבייט סיידען אפשר אין קולטורעלען זין. דאס איז נישט קיין ארט, וואוהין מען אנטלויפט פון א שרפה, נאר א פלאץ וואוהין מען קומט נישט דוקא אויס נויט, זיך איינצוארדענען בעסער ווי אנדערשוואו. בירא־בידזשאן איז א פראגע פון שטאאט־בויאונג, פון א נאציאנאלער היים פאר א פאלק, און צו א טעריטאריע פאר דעם צוועק שטעלט מען גאר אנדערע פאדערונגען. ווען די יודישע לאגע האט זיך ווי עס איז איינגעשטעלט אינ'ם ראטענפערבאנד, נישט פיל ערגער ווי די נישט־יודישע זענען יודישע טוער אריבער פון דער רעטונגס־ארבייט צו דער שטאאט־בויאונג; און נישט אלע האבען געקאנט דורכמאכען אט דעם איבערגאנג. אין זייער וואויל־טועריש־„רעליף"־ארבייט־שטאנדפונקט פון העלפען דעם יודישען יחיד, זענען זיי געבליבען „קרימטשאקעס". די מענשען מיטן גרעסערן, ברייטערן פערנעהם זענען געווארען בירא־בידזשאניסטען.

איך קאן דעריבער איצט געבען איין ענטפער אויף איינער פון די פראגעס, וואס איך האב אנגעווארפען ביים אנהויב ארטיקעל: סאוויעט־רוסלאנד האט נישט געהאט קיין אנדערע בעסערע טעריטאריע צו געבען יודען אין איראפעאישען רוסלאנד.

Puder Bebe Hofmana זייט 35 יאהר אין דינסט פון קינד

קינסטלער און פרוי

לעבענסגעשיכטע פון לעאנארדא דא־ווינטשי און די פרוי מאנא ליזא, וועמעס שמייכעל ער האט פעראייביגט

(2 פון שאול ראסקין

לעאנארדא וואקסט אויס

געבוירען געווארען איז לעאנארדא אנ'אומגעזעצליך קינד פון א שעהנער שענק־מיידעל. עס האט געטראפען, אז א יונגער, 24־יעהריגער פלארענטינער נאטאר, פיעטרא דא־ווינטשי, איז געקומען צוגאסט צו זיין פאטער, אנטאניא דא־ווינטשי, דער יונגער דא־ווינטשי האט געהאט א רייכען קליענט, פאר וועמען ער האט געשלאסען עפעס א קאנטראקט און נאכ דעם זענען אלע צדדים פון געשעפט געגאנגען פערטרינקען מיט א גלעזעל וויין. אין דעם שענקעל האט זיי בעדינט א מיידעל, קאטערינא, א מערקווירדיגע שעהנקייט; האט זיך דער יונגער פיעטרא אין איהר פערליבט גלייך ביים ערשטען קוק. דאס מיידעל איז געווען עהרליך און נישט נאכגעביג. דער יונגער, עלעגאנטער, בערעדעוודיגער און אויך זעהר שיינער פיעטרא האט אבער גוט געקענט די קונסט פון אמאר, און עס האט לאנג נישט גענומען און קאטערינא איז פערגאנגען אין טראגען מיט א קינד פון איהם.

ווען דער אלטער אנטאניא דא־ווינטשי האט זיך דערוואוסט וועגען דעם, וואס זיין זוהנדעל האט אפגעטון, האט ער איהם געהייסען גלייך אפפאהרען, און האט איינגיכען פאר איהם געפונען א כלה און פאר קאטערינא'ן א חתן, אנ'אלטען לוין־ארבייטער, וועלכער האט זיך אונטערגענומען פאר א געוויסער סומע געלט צו פערדעקען מיט זיין נאמען די זינד פון אנ'אנדערען.

געבוירען געווארען איז א געראטען יונגעלע. האט מען איהם א נאמען געגעבען לעאנארדא און פיעטרא, זיין פאטער, האט זיך אייגעבעטען, אז דער זיידע זאל נעהמען דאס קינד צו זיך און איהם דערציהען.

צו יענער צייט איז אנ'אומגעזעצליך קינד, געבוירען, אזוי צו זאגען, אויף דער אנדערע זייט קאלדרע, נישט געווען קיין שאנד און קיין זעלטענהייט. אין די ארכיוועו פון פלארענץ, פון דעם צעגזום אין יאהר 1457, געפינט זיך א צעטעלע, געשריבען מיט דער האנט פון אנטאניא, זיין זיידע:

„לעאנארדא, זוהן פון פיעטרא, געבוירען אומגעזעצליך פון איהם און קאטערינא, איצט די פרוי פון אקאטאברידזש". די, וואס האבען געקענט קאטערינאן, זיין מוטער, דערציילען, אז זי איז געווען אומגעוועהנליך שעהן, אז פון איהר האט ער געקריגען זיינע בלויע אויגען, די בלאנדע האר און העגט מיט די לענגליכע פינגער, פון זיין פאטער, ווידער, האט ער גע'ירש'ענט זיין מעכטיגע געשטאלט בליהענד געזונט און לעבענספרייד.

קאטערינא פלעגט איהר זוהן בעזוכען, און אפילו שפעטער, ווען ער איז געווארען בעריהמט און גרויס פלעגט קאטערינא, שעהמעוודיג, אויף דעם שטייגער פון פויערטעס, קומען אין דער שטיל זיך זעהן מיט איהר „נארדא". אויף איינעם פון אזעלכע בעזוכען איז די ארימע קאטערינא קראנק געווארען און איז געשטארבען. האט לעאנארדא פאר איהר בעשטעלט א רייכע לויה און אין זיין ביכעלע פערשריבען, צוגלייך מיט אנדערע אויסגאבען אויף לייוונט, פינזלען, ברויט מיט קעז, אויך די קאסטען פון זיין מוטערס לויה.

ווען לעאנארדא איז אלט געווארען 13 יאהר, האט איהם זיין פאטער, פיעטרא, גענומען צו זיך קיין פלארענץ, צו לעבען ביי איהם און דערציהען צו ווערען אין זיין הויז, ווייל דעמאלט האט ער נאך קיין אנדערע קינדער נישט געהאט. שפעטער האט ער געהייראט אנ'אנדער פרוי און מיט איהר געהאט עפעס אנ,אכט זין מיט טעכטער.

צו יענער צייט האט אין פלארענץ געלעבט א בעריהמטער געלערנטער, מאטעמאטיקער, נאטוראליסט, אסטראנאם און פיזיקער, פאאלא טאסקאנעלי ער איז דאס געווען דער מאן, וואס האט אויסגערעכענט פאר קריסטאפער קאלומבוסען דעם פלאן פאר זוכען א וועג קיין אינדיע דורך דעם אטלאנטישען אקעאן.

טאסקאנעלי האט אין לעאנארדן דערקענט א געניאלען מאטעמאטישען קאפ, און האט מיט איהם אנגעהויבען לערנען. פאראלעל האט לעאנארדא אויך דערפיהלט א געוואלדיגע נייגונג צו צייכענען און מאדעלירען; האט איהם זיין פאטער געבראכט צום פלארענטינער מייסטער־גאלדשמיד, סקולפטאר, צייכענער און מאלער, אנדרעא דעל ווערראטשיא.

לעאנארדא איז דעמאלט אלט געווען 18 יאהר, און איינגיכען האבען זיך לעהרער און תלמיד אויסגעגלייכט אין קענען און וויסען, און עס איז שווער געווען צו בעשטימען ווער עס לערנט זיך ביי וועמען מעהר.

זיין ערשטע בעדייטענדע שטיק ארבייט איז געווען א צייכנונג פאר א גרויסען זיידענעם טעפיך, געוועבט אין פלאנדערס, א געשאנק, וואס די פלארענטינער בירגער האבען אונטערגעטראגען דעם קעניג פון פארטוגאל. די טעמא פאר דער צייכענונג איז געווען דער זינדפאל פון אדם מיט חוה'ן. א צווייט שטיק ארבייט זיינס, וואס שטאמט פון יענע יונגע יאהרען, איז געווען א צייכנונג פון א מאנסטער־חיה, וואס זיין פאטער האט איהם געבעטען מאכען פאר א פריינד זיינעם. כדי צו בעשאפען אזא מין חיה־מאנסטער, וואס זאל זיין אויסגעטראכט און צו דערזעלבער צייט איבערצייגענד מיט נאטירליכקייט, האט לעאנארדא ביי זיך אין צימער צונויפגעבראכט שלאנגען, שפינען, סקארפיאנען, סאלאמאנדערס, פלעדערמייז, גרילען און א סך אזעלכע פערזעהענישען, און האט פון זיי אלעמען צונויפגעשטעלט און אויסגעמאלען אזא מאנסטער, אז ווען ער האט דערנאך אריינגעפיהרט דעם פאטער צו זיך אין סטודיא, וואו ער האט אויסגעלאשען אלע ליכט, איבערלאזענדיג בלויז איינס אויפ'ן בילד, האט דער פאטער אויפגעשריגען פאר שרעק.

די פרוי, וואס זיין פאטער האט צום דריטען מאל געהייראט, איז געווארען א בייזע שטיפמאמע צו אונזער לעאנארדאן און האט איהם שלעכט בעהאנדעלט, אויך אין דער סטודיא פון ווערראטשיאן האט ער זיך געקראגען שונאים, נישט־פערגינער, וועלכע האבען אנגעהויבען פערשפרייטען מיאוס'ע רייד וועגען איהם דערפאר, וואס ער האט נישט געוואלט האבען צו טון מיט פרויען, ס'איז געקומען אזוי ווייט אז לעאנארדא האט פערלאזען זיין לעהרערס סטודיא ער איז ארומגעגאנגען א שטיקעל צייט ליידיג, געלאנגוויילינגט זיך, האט אפילו געוואלט אפפאהרען קיין עגיפטען און אריינטרעטען אין סולטאנס דינסט, אנגעהמען דעם מאכמעדאנער גלויבען, אויב נויטיג. האט זיך אבער אנדערש אויסגעלאזט.

ער האט דערפונדען א מוזיקאלישען אינסטרומענט, א זילבערנע, פיל־סטרוניגע לירע, אין דער פארם פון א פערדס שארבען. דערפון האט זיך דערוואוסט „לארענצא דער הערליכער", א גרויסער מוזיק־ליבהאבער און קונסט־מעצענאט, דער גרעסטער פון יענער צייט, און עס איז איהם געפעלען געווארען דער קלאנג און די פארם פון דעם אינסטרומענט. האט ער פערבעטען דעם קינסטלער־דערפינדער צו קומען קיין מילאן, כדי אונטערצוטראגען דעם אינסטרומענט אלס מתנה צום פירשט פון לאמבארדיע, לודאהיקא מארא.

דאס איז געווען אין יאהר 1482. לעאנארדא איז אלט געווען 30 יאהר. ער האט דאן פערלאזען פלארענץ און איז אוועק קיין מילאן צו ווערען פירשט מאראס הויף־מוזיקאנט. נישט הויף־מאלער, נאר הויף־מוזיקאנט.

אין אבריף, וואס לעאנארדא האט אנגעשריבען צו זיין ערשטען מעצענאט, רעכענט ער אויס מיט וואס ער קאן איהם דינען. דארט שטעהט אזוי:

„איך האב דערפונדען א נייעם וועג ווי צו צושטערען אין מלחמה־צייט פיינדליכע פעסטונגען אהן באמבעס; ווי צו בויען אונטערערדישע וועגען געשווינד און אהן גערויש אונטער טייכען און בערג, ווי צו אטאקירען דעם שונא מיט געפאנצערטע וועגענער, אזוי אז זיי זאלען זיך ארייגשניידען אין פיינדליכע ארמייען און קיין כוח זאל זיי נישט קאנען אפשטעלען אדער שעדיגען; נייע קאנאנען, אויף רייס־שטאף און אנדערע מאשינען פון מערקווירדיגער שעהנקייט און געוואלד... געפאנצערטע שיפען, אזוי אז קיין קויל זאל זיי נישט קאנען דורכברעכען.

„פאר שלום־צייטען קאן איך דינען אייער עקסעלענץ מיט ארכיטעקטור פון גרויסע געביידעס, ווי אויך מיט דעם געבוי פון קאנאלען און וואסער־לייטונגען. איך קאן אויך — שרייבט ער צום סוף — קלעפען, שניידען, שניצען און גיסען סקולפטור... איך קען אויך מאלען — שרייבט ער בעשיידען — און אויספיהרען קאמיסיעס נישט ערגער, ווי יעדער מאלער, מעג ער זיין ווער עס וויל.

„זאל זיך דעם פירשט אויסווייזען, אז מיינע דערפינדונגען זענען אומגלויבליך, בין איך גרייט צו דעמאנסטרירען און דורך עקספערימענטען בעווייזען די עכטקייט פון די אויסגערעכענטע זאכען".

אזוי האט אפגעמאסטען זיינע כוחות לעאנארדא דא־ווינטשי, און נישט איבערגעמאסטען, אפשר נישט דערשעצט און נישט דערציילט וועגען זיך די הויפטזאך...

(פארטזעצונג קומט)

וואס ערווארט די יודען אין אַלזשיר?

פון י. האַמסקי

זענען אלזשירער יודען טאקע פראצענטניקעס? — לעבען זיי טאקע פון'ם „אויסזויגען ביים פער־פיינגטען אראבער" זיין לעצטען ביסען ברויט? — ביי יעדען אנפאל פון די אראבער אויף יודען ווארפט מען איצט דעם תירוץ און אין די בלוטיגע טעג פון קאנסטאנטין איז עס אפילו אין אפיציעלע קרייזען ערקלערט געווארען און קיינער האט נישט פראטעס־טירט. מיר האבען געשוויגען, פונקט ווי דאס וואלט אמת געווען און דאס איז אויך איינגאנצען פאלש און דערמיט וויל מען עס פערדעקען די טונקעלע כונות פון דער פאן־אראבישער בעוועגונג אין נארד־אפ־ריקע: — די יודען זענען וואוכערניקעס! — אלזא איז שוין פערשטענדליך...

איך האב אויך געשטעלט די פראגע און אין די שטעט און שטעטלעך וואו איך בין געווען, האב איך אומעטום נאכגעזוכט דעם יודישען פראצענטניק. איך האב איהם כמעט נישט געפונען, אדער סוחרים אין די גרעסערע שטעט וועלכע פיהרען זייער מסחר און האבען קיין געלד נישט צו פראצענט־טראנזאקציעס אדער ארימע יודישע בעלי־מלאכות, דאס אלעם און דערצו איז נאך דא א געשיכטע דערביי. דער אמתער פראצענטניק איז גאר דער אראבישער קאיד אליין, אדער רעד אייראפעאישער קאלאניסט ווייל וועל־כער אראבער בארגט מען דען דארט? — נאר דעם וועלכער קען געבען עפעס א גאראנטיע, דאס הייסט וועלכער האט א שטיקעל ערד. אויב דער אראבער איז שולדיג דעם יודען געלד, וועט דער יוד איהם זיין ערד נישט צונעהמען, ווייל וואס וועט דער יוד מאכען מיט דער ערד, אז ער איז גאר א סוחר? קומט ער שטענדיג אויס מיט'ן אראבער, פערגלייכט זיך מיט איהם, פערשלעפט דעם חוב, די ערד גריכט ליך נעהמט ער ביי איהם נישט צו. אזעלכע יודישע פראצעסען געגען אראבער זענען גאר א גרויסע זעל־טענהייט, דאגעגען, ווען דער אייראפעאישער קאלא־ניסט בארגט איהם געלד, איז עס מייסטען אנ'אראַ־בער וועמענס ערד עס ליגט נאהענט פון דער איירא־פעאישער קאלאניע און דאס געלד גיט ער איהם מיט איין כוונה: דער אראבער וועט נישט בעצאהלען, און דער אייראפעער וועט איהם גריכטליך פאר ביליג צו נעהמען זיין ערד און דעם אייראפעערס פעלדער וועט לען פערגרעסערט ווערען, אזוי טוט אויך דער רייכער אראבער אדער רייכער קאיד פון דארף. די געשיכ־טע מיט'ן יודישען פראצענטניק פון אלזשיר איז א פאלשע בעשולדיגונג, וועלכע מען וואלט אבסאלוט בעדארפט דער פראנצויזישער עפענטליכקייט אויפצוקלערען אלס דאקומענטאציע און בעשטעטיגונג דערצו קענען דינען די פראצעסען אין די אלזשירער געריכטען, קיין ערנסטערע קווע־לען קען מען שוין נישט האבען.

— וואס וויל בן־דזשעלול? — מען זאל אנער־קענען די אראבער אלס פולע בירגער, אבער מיט זיי זאל רעגירען דאס געזעץ פון קאראן! — דאס הייסט, אז יעדער אראבער זאל קאנען געזעצליך הא־בען אזוי פיל ווייבער וויפיל ער וויל! א פראנצויזי־שער בירגער ווערט בעשטראפט פאר ביגאמיע. דעם אראבער זאל זיין רעליגיעז געזעץ דאס ווייטער ער־לויבען, די פרוי זאל ער נישט אויסקלויבען מיט איהר צושטימונג, נאר ער זאל זי ווייטער קויפען ביי דעם פאטער איהרען, ווי מען קויפט א קאלב, א פערד, א זאך, די טאכטער זאל קיין שום רעכט נישט האבען צו דער ירושה פון פאטער, דער עלטסטער זוהן זאל אלעם צונעהמען פאר זיך און נאך, און נאך עהנ־ליכעס.

אין אלזשיר קומט איצט פאר א רעליגיעזער קאמף פון די אולעמאס געגען די מאיאבוטען. די מא־יאבוטען דאס זענען די גייסטליכע, וועלכע פיהרען איצט אן מיט די מאסקעער און וועלכע זענען נישט אזוי פאנאטיש. די אולעמאס זענען שטארק פאנא־טיש און זיי ווילען צוריק אנצינדען אין די אראבישע מאסען דעם איסלאמישען ברען און ארגאניזירען דאס לעבען לויטן קאראן. צו די דאזיגע פאנאטישע אולעמאס מיט זייער פיהרער דעם שעיק על־אבבי איז עס איצט צוגעשטאנען די אראבישע אינטעלעקטועלע יוגענד און מיט דער הילף פון דעם רעליגיעזען פאנא־טיזם קריגען זיי די מאכט איבער די אראבישע מא־סען פאר זייערע צוועקען.

אבער אין דעם דאזיגען מוזולמענישען קאנפליקט מיט'ן אייראפעאישען פויער און קאלאניזאטאר בלייבט פאר אונז וויכטיג איין פראגע: — וועלען די יודען ווייטער זיין דאס שוואכע ארט, אין וועלכען דער אראבער שלאגט, כדי צו דערשרעקען דעם איי־ראפעער? — דער ערשטער עטאפ איז, זעהט אויס, דורך קאנסטאנטין, סעטיף און די אנדערע צוזאמענ־שטויסען האבען זייערס דערגרייכט. די פראנצויזי־שע רעגירונג פערנעמט זיך איצט מיט דעם מוזול־מענישען פראבלעם, עס קומט א שטילער פעריאד, אבער אויף ווי לאנג? — אזוי לאנג ווי עס וועלען דויערען די אונטערהאנדלונגען. אבער נאכדעם ווארט ליידער אונזערע אלזשירער ברידער נישט קיין ליכטיגע צוקונפט, ליידער, ווייל, וועט די רעגי־רונג זיך ענטשליסען אויף א הארטער האנדלונג — און דאס איז אפט אין די מוזולמענישע לענדער אן אונפערמיידליכע נויטווענדיגקייט — וועלען די ארא־בער זיך ווארפען אויף די יודען, כדי נקמה צו נעה־מען, און דעמאלט וועט די רעגירונג מוזען ווייזען אז א פראנצויזישער בירגער האט א רעכט אויף פראנצויזישער שוץ, וועט ווייטער געהן פון בלוטיגען פלאנטער צו בלוטיגען פלאנטער.

וועט געשעהען דאס צווייטע, א פרידליכער אויס גלייך, ווי אלע ווינשען עס סוף־כל־סוף — מיט די ארא־בער, דעמאלט וועט די זעלבע האנד, די פרעמדע האנד, וועלכע מאכט מוטנע דאס וואסער אין די קא־לאניעס ווייטער זוכען א וועג צו אומרוהען, די פרעמ־דע האנד — דאס ווייסען אלע, ווער זי איז — די האנד, וועלכע מאכט אז ארימע אראבישע יונגעלייט זאלען קענען לעבען א ברייט און פערשווענדעריש לעבען. די האנד, וועלכע לערנט דעם אראבער אויס באיקאטירען יודישע געשעפטען און שרייען „זאל לעבען היטלער!" — די האנד וועט ווייטער זוכען צו העצען די אראבישע מאסען געגען יודען. וועט דאס דער פראנצויזישער קאלאניסט און פאטריאט פערשטעהן? — וועט ער פערשטעהן, אז מיט זיין אנטיסעמיטיזם גיט ער דעם שונא א שאנס און ער שוואכט אפ די פראנצויזישע פאזיציעס? — ווער ווייסט?

דערווייל איז טרויעריג, די אלזשירער יודען לעבען אויף א וואולקאן, וועלכער קען יעדע ווייל אויסברעכען און פערגיסען זייערע אלטע היימען מיט בלוט, און מיר זענען שוין מיד פון איינבויגען דעם קאפ מיט דעם פאטאלען: — באשערט! — און דא, אין דעם לאנד, וואו מען קען נאך עפעס טון, איז אפילו איצט נישטא ווער עס זאל טון... קומט צו נאך איין ערד פון יודישען טרויער.

DR. MED. H. LUBICZ
פאר הויט, ווענערישע און געשלעכטס־קראנקה.
צעגעלניאנא 7 (פריהער 43), טעל. 141-32
עמפפאנגס־שעה'ן 8–10, 12–2, און 5–8 אווענד.
זונטאג און יום־טוב פון 9–11 בייטאג
צון יו"ט 9–1. פאר דאמען בעזונדער ווארטער־זאל.

די בעציהונג פון א מינדערהייט צו דער מלוכה

איז גלייך דער בעציהונג פון דער מלוכה צו דער מינדערהייט

(ענדע פון דער 5־טער זייט)

עקסטערמינאציע בעדראהט איהם מצד דער ראסיסטישער אידעע. די אינטערעסען פון דער פוילישער מלוכה און פון יודישען נאציאנאליזם נישט נאר שטעהען זיך נישט אין א סתירה, נאר פער קעהרט זענען זיך אידעאל פאראלעל.

אויך אין דער אינערליכער פאליטיק מאכט דער אנטיסעמיטיזם אונמעגליך דאס נארמאלע פונקציאנירען די פארלאמענטארישע אינסטיטוציעס. די כסדר'דיגע אפאזיציאנעלע איינשטעלונג פון פארשטעהער פון דריי מיליאן בירגער אין סיים וואלט נאך מעהר קאמפליצירט דעם אזוי שווער צו פיהרען אפאראט פון דער פוילישער דעמאקרא־טיע. אויף דעם געביט האט אמריכטיגסטען גע־וואגט צו קוקען נישט קיין אנדערער, ווי דער אנטיסעמיט און ענדעק... סט. גראבסקי זיין אונגא־דא מיטן יודישען קאלא איז געווען געשטיצט פון איין זייט אויף פריווילעגיעס אויפן געביט פון נאציאנאלע שולען און פון דער צווייטער זייט אויף דער אונטערשטיצונג פון יודישען קאלא פון דער רעגירונג און האט געגעבען אויף א קורצען דיסטאנס אנ'אידעאלע לעזונג פון דער יודישער פראגע".

צום סוף פון ארטיקעל קומט באכענסקי צום פאלגענדען אויספיהר: „דער אנטיסעמיטישער פרא־פאגאנדע אין פוילען זענען מיר געצוואונגען פאר־צוווארפען אונפעראנטווארטליכקייט. איהר פראק־טישער רעזולטאט קען זיין דאס דערפיהרען די מאסע פון דריי מיליאן בירגער צום צושטאנד פון שווארצער האפנונגסלאזער פערצווייפלונג. צי וועט דאס זיין א רעזולטאט, וואס וועט פערפעסטיגען די פוילישע מלוכה? אנ'ענטפער איז נישט נויטיג. אנ'אנטיסעמיטישער עקספערימענט אין אזא מאס־שטאב, איז שוין אמאל אנגעווענדעט געווארען. איך רעד נישט וועגען דייטשלאנד, וואס די פער־פאלגער פון די פערהעלטנישמעסיג קליינע צאהל יודען, האט דערפיהרט נאר צו אנ'עקעל, וואס עס פיהלען צו די תלינים, אלע ציוויליזירטע איירא־פעער. דער אנטיסעמיטישער עקספערימענט אין גרויסען מאסשטאב, צוזאמען מיט מאסען גירושים, פאגראמען א. א. וו. איז אנגעווענדעט געווארען אין צארישען רוסלאנד. דער רעזולטאט איז געווען אז די מעהרהייט יודען זענען ארייגעשליידערט געווארען אין א צושטאנד פון האפנונגסלאזער שנאה און פערצווייפלונג און אלס רעזולטאט דער־פון, צו אנ'אנטי־מלוכה'שער אקציע. אין פוילען בינדט מען אפט צוזאמען דעם אנטיסעמיטיזם מיט דער בעקעמפונג פון קאמוניזם. איך קען פער־זיכערען, אז אויב אין רוסלאנד האט דער קאמו־ניזם געזיגט איז דאס געשעהען אויך דערפאר, וואס פון איגנאטיעווס צייטען אן, זענען דארט אנגעווענדעט געווארען רעגולערע פערפאלגונגען פון א בעדייטענדער בירגער־גרופע — פון יודי־שער נאציאנאליטעט.

איך גלויב און וויל גלויבען, אז פוילען וועט זיין א לאנד פון קריסטליכער עטיק, גערעכ־טיגקייט און געזעץ.

איך גלויב אז מיר וועלען קיינמאל נישט דערלאזען צו פאגראמען, צו מאסען קאנפיסקאציעס, צו נאציאנאלער עקסטערמינאציעס: אויפ'ן וועג צום וואוילשטאנד און קולטורעלער פרייהייט געפינט זיך די פוילישע מלוכה. דעריבער איז דער חוב פון יעדען איינציגען אקטיוו זיך אקעגענצושטעלען אין יעדען פאל, ווען ער זאל אפילו זיין איינער געגען הונדערט, די פרובען פון גוואלד אקטען".

די נייעסטע פערפומען
עמפפעהלט
די פיינסטע טואלעט־זייפען, פודערן, ווי אויך אלערליי קאסמעטיק אין און אויסלענדישע
די איינציגע קאנקורענץ־פערפומעריע
J. DRUKIER
5 ZAWADZKA 5
TEL. 175-99.
בעמערקונג: ענגראסיסטען בעקומען א ספעציעלען ראבאט.

רבנו תם

סעריע: גדולים ביי יודען

פון א. אבאזאה

ווען זיין זיידע רש"י איז אוועק פון דער וועלט, איז דער רבנו תם פינף יאהר אלט געווען. ער האט זיך ערצויגען און געלערנט אויף דער שוים פון זיין פאטער, וועלכער איז געווען רש"י'ס איידעם (ווי בעוואוסט האט רש"י נישט געהאט קיין זוהן נאר בלויז דריי טעכטער, וועלכע האבען אלע גע־האט מענער די גרעסטע תורה־אויטאריטעטען אין זייער צייט). האט אויך עפעס געלערנט ביים פיל עלטערען ברודער, רבנו שמואל בן מאיר, גערופען דער רשב"ם. געווען זענען זיי אלע פון די גרעסטע חכמים און רבנים אין זייער דור. געווען בעריהמט אומעטום, וואו ס'האט נאר געלעבט א יודישער קיבוץ, אומעטום, וואו ס'האט פולסירט און געקלאפט א יודיש לעבען. אבער רבנו תם האט זיי איבער־שטיגען הן מיט זיינע גרויסע ידיעות און אלדיי־טיגע בקיאות, הן מיט זיין חכמה און זיינע מעשים.

געבוירען איז ער אין דער [illegible] אין פראנק־רייך. זיין פאטער רבנו מאיר און זיין ברודער דער רשב"ם האבען ביי איהם, צוזאמען מיט די ערשטע ידיעות אין דער תורה און תלמוד, אויך איינגע־פלאנצט גוטע מדות און עטישע אייגענשאפטען. וועגען זיין אויסער־געוועהנליכער צדקות און תמימות זאגט דער נאמען „תם", מיט וועלכען ער איז גע־קרוינט געווארען, ווייל א קדוש און א תם איז ער געווען אין אלע זיינע געדאנקען און זיינע דרכים.

א רב, אין דעם זין ווי מיר פערשטעהען עס היינט, איז ער קיינמאל נישט געווען, זיין גאנץ לעבען האט ער עוסק געווען אין מסחר, פערמא־גענדיג א גרויסען פערמעגען, נאר געדינט דעם פאלק מיט אלעם וואס ער האט פערמאגט. הן מיט זיינע אונגעהויערע פעהיגקייטען, מיט זיין גלויבען, שכל און מיט זיין פערמעגען.

שטענדיג אין געשעפטליכע בעציהונגען מיט די גרעסטע לייט, האט ער דארט אויסגעפועלט פער־שידענע טובות פאר יודען, קומענדיג אין קעניגליכע הויפען, האט ער דארט אויסגענוצט זיין השפעה מבטל צו מאכען פערשידענע שלעכטע גזירות, וועל־כע האבען זיך דענסמאל געהאנגען אויף די יודישע קעפ. מיט זיין פערמעגען האט ער אונטערשטיצט פיל בעדערפטיגע, און איצט ערשט זיין גרויסע בעהאוועטקייט אין דעם תלמוד, וואו ער האט גע'שמ'ט אלס דער גרעסטער אויטאריטעט. פון אלע עקען פראנקרייך און דייטשלאנד האט מען זיך צו איהם געווענדעט מיט שאלות און קשיות. אויף זיין ווארט האבען געווארט אלע חכמים, און אזוי ווי ער האט בעשלאסען — אנדערש איז שוין נישט געווארען. זיין שכל איז געווען שארף און שפיציג, און אלע תלמודישע ספקים אין געווען אויסגעקלערט אין זיין זכרון — האבען זיך טאקע זיינע תשובות אויסגעצייכענט מיט זייער קלארקייט און לאגיק.

צו מנהגים, טראדיציעס האט ער זיך בעצויגען מיט א בעזונדערער ערנסטקייט און שטרענגקייט, נישט וועלענדיג קיין איינע פון זיי מבטל מאכען, אפילו אזעלכע וואס ער האט געהאלטען פאר נישט נוצליכע. דאס איז געשעהען דעריבער, כדי נישט צו געבען א פרעטעקסט דעם המון־עם, וועלכער איז אין זיין גרעסטען טייל אנגעלערנט, זיך צו בע־ציהען מיט גלייכגילטיגקייט צו דעם אלעם, וואס האט נאר א שייכות צו יהדות.

אין דער צייט פון רבינו תם איז אדורך דער צווייטער קרייץ־צוג, וועלכער האט זיך ווי אלע קרייץ־צוגען מיט בלוטיגע בלעטער איינגעשריבען אין דער יודישער געשיכטע. ס'האט נישט קיין סך געפעהלט, אז דער רבינו תם זאל אוועק פון דער וועלט אויף קידוש השם, ווי פיל יודען פון זיין שטאט. א טריט איז געווען צווישען איהם און דעם טויט. נאר על פי נס איז ער דענסמאל ניצול גע־ווארען. די קרייץ־ריטער האבען איהם שוין געהאט געכאפט, געגעבען שוין פינף וואונדען אין קאפ, ווען ס'איז פלוצלונג אנגעפאהרען א גרויסער שר, וואס האט איהם געקענט, און פון די מערדערישע הענד זיין לעבען געראטעוועט, נעהמענדיג נאכדעם פאר דער דאזיגער טאט א סך געלד.

די צרות, וואס די יודען האבען דענסמאל גע־ליטען, האבען איהם בעוואויגען, צונויפצורופען א גרויסע אסיפה פון א סך רבנים, וועלכע זאלען זוכען עצות ווי אזוי נישט ארויסצורופען קיין ספעצי־עלע שנאה צו יודען. נישט צו געבען קיין פרעצע־דענס די נישט־יודישע שכנים צו פיינדישע ארויס־טרעטונגען און צו געוואלדטהאטען. אזא אסיפה איז בשעתו געקומען א צייעס. זייט רבן גמליאל פון יבנה און רבן שמעון פון אושא האט מען וועגען אזעלכעס נישט געוואוסט און נישט געהערט. ער איז געווען דער ערשטער וועלכער האט צונויפגע־רופען די אסיפה, אין וועלכער ס'האבען זיך בעטיי־ליגט הונדערטער און פופציג רבנים, וואס האבען אנ־גענומען פערשידענע החלטות, מתקן געווען פיל תקנות, וואס האבען בעצוועקט, ווי מיר האבען שוין דערמאנט, אבצושוואכען דעם שנאה־געפיהל צו יודען.

ס'איז אנגעקומען א נייע צרה אויף יודען. דער „עלילת דם" וועלכער איז, אגב, געווען דער ערשטער אין דער געשיכטע. ביז דענסמאל האבען מיר וועגען דעם נישט געוואוסט. דאס איז געווען לויט דער יוד. צייט־רעכנונג, אין יאהר 4931 אין דער שטאט בלאיס. א קריסטליכער „פאראבעק" האט פערשפרייט א קלאנג אז די יודען האבען ארייגעוואר־פען א קריסטליך יונגעל אין טייך אריין, ארויס־ציהענדיג פריהער פון איהם דאס בלוט צו מצות, די דאזיגע „ידיעה" האט זיך בליץ־שנעל פערשפרייט צווישען המון, וואס האט געפאדערט נקמה צו נעה־מען פון די יודען. דער מושל האט זייער פאהרזיכטיג באלד נאכגעגעבען. פיל יודען זענען דענסמאל ארעס־טירט געווארען. מען האט זיי געשלאגען און שרעק־ליך געפייניגט, צווינגענדיג זיי צום שמד, וועט זיי דאס לעבען געשענקט ווערען. די יודען האבען אבער פון דעם נישט געוואלט הערען. האט מען 31 יודען אומגעבראכט מיט פייער און שווערד. דאס איז גע־ווען צוואנציג טאג אין סיון פון'ם אויבענדערמאהנ־טען יאהר. פאר יציאת הנשמה, האבען די אלע קדושים געזונגען „עלינו לשבח לאדון הכל"...

דער „בלוט בלבול" האט אויפ'ן רבנו תם געמאכט אן אונגעהויערן איינדרוק. דעם טאג כ' סיון, אין וועלכען ס'זענען אומגעקומען די לויטערע נשמות, האט ער בעשטימט פאר א „תענית" פאר אלע יודען אין דייטשלאנד און פראנקרייך, יעדעס יאהר אין דער דאטע זאל מען קלאגען און וויינען. ער האט גוזר געווען „גדול יהיה הצום הזה מצום השביעי" —

אלע יודען פון די דאזיגע לענדער האבען זיך צו זיין גזירה צוגעפאסט.

רבנו תם, זעהענדיג, ווי ווייט שטארק ס'איז דער כח פון שקר, האט זיך געפיהלט שטארק געקרענקט. אין דעמזעלבען יאהר איז ער קראנק געווארען, און אוועק אויפ'ן „עולם האמת".

קלאנג־קינא־טעאטער
Zachęta
זגערזשער 26
היינט און פאלגענדע טעג!
גרויסער דאפעלטער שלאגער־פראגראם
— I —
טעמפא! פערגעהם! וואהנזין
אויפ'ן גרונד פון ליבע
KARJOKA
אין די הויפט־ראלען:
Gene Raymond, Dolores del Rio
— II —
גרויסער פילם א. נ.
„טאג פון גליק"
אין דער הויפט־ראלע Dorota Wieck
אנהייב 4 נ. מ. שבת און זונטאג 12 בייטאג

רעכט און לעבן

יורידישע ביילאגע פון „נייעם פאלקסבלאט"

נאטיצן

ביזוויליגקייט

דער מאַגיסטראַט האָט אָפּגעלעהנט דאָס אויספירן עקסמיסיעס פון אַרבייטסלאָזע לאָקאַטאָרן, וועגן מיט דער ווייטגעהענדסטער פאַרזיכטיגקייט.

מ'דרפּט, מ'פּילטערט, און מ'באַטראַכט דורך 9 מיקראָסקאָפּן אַזעלכע בקשות און אויב נאָך די אַלע בדיקות וועט ענדליך דאָך א דינער שילט לאָקאַטאָרן אָנערקענט פאַר בערעכטיגט צו געניסן פון דער דערמאָנטער הנחה, מעג מען זיין זיכער, אַז די דאָזיגע אויסערוועהלטע זענען פון דער גאַנצער מאַסע אַרבייטסלאָזע און אָרימע די אומבעהאָלפענסטע, ביטבעדערפטיגסטע און פאַרצווייפעלטסטע.

דאָס אַלס איז געזאָגט געוואָרן אין אַלגעמיין וועגן סתם אַרבייטסלאָזע לאָקאַטאָרן, פילפאַך ערגער איז אָבער די לאַגע פון יודישע אַרבייטסלאָזע לאָקאַטאָרן, צוליב אַ גאַנצע רייה ספּעציפישע טעמים דאַרף מען ממש מיט ליכט זוכן א יודישן אַרבייטסלאָזן לאָקאַטאָר, וועלכער האָט דאָס „גליק", אַז דאָס אויספיהרן די פאַראָרדנטע עקסמיסיע זאָל איהם אָפּגעלייגט ווערן, קוים געפינט זיך אפשר אויף א רפואה אַזאַ איינער, איז זיין אָרימקייט מסתמא אויף אַזוי ווייט אָוואַנסירט, אַז ר'האַלט שוין זיכער ביים סאַמע לעצטן שטאַפּעל פון גויט-אָפּגרונט.

און אַט זענען פאַראַן געוויסע ווירטסלייט און ד'קא שיינע יודען, וועלכע האָבן נישט קיין ברעקעל רחמנות אויף אַזעלכע אומגליקליכע מענשען און אויב זיי קאָנען פאַרלויפיג נאָך נישט זיי מיט זייערע פון הונגער אויסגעיענדע פרויען און קינדער אַרויס-וואַרפן פון די פינצטערע און פייכטע נאָרעס, אין וועלכע זיי מאַטערן זיך אַפּ די פאַר טרויעריגע יאהרען, פרובען זיי מיט דער גאַנצער שאַ־פקייט דורכצופיהרן אַרעסטן פון לעצטן ביסעל נאָך איבערגעבליבענע הפצים.

מ'נעהמט אַראָפּ אַ געקרעכטע גאַרדין פון פענסטער, א טישטוך פון טיש, אַ קאָלדרע פון בעט, מ'נעהמט צו לייכטערס ליכט צו בענשן, די איינציגע ניי־מאַשין, אויף וועלכער די פרוי אָדער א קינד האָט נאָך אַמאָל געקאָנט א גילדען פאַרדינען דאָס לעבן צו דערהאַלטן קורץ: מ'רוימט אַלס אַרויס פון שטוב און מ'לאָזט איבער נישט מעהר, ווי צוויי פרוכנאוואטע בעטן.

די ליציטאַציע פון אַזאַ מ'שטיינס־געזאַגט, ווער בעשטאַנד בערענגט נישטיגע גראָשענס, סיקלעקט אַפּילו נישט אויף די בלויזע עקזעקוציע־קאָסטען. בייט דען אָבער די דאָזיגע ווירטסלייט אין אויפ־מאַהנען די פאַרלאַנגטע חובות אָדער צי מיינען זיי דען בכלל אויסן מיט אַזעלכע עקזעקוציעס צו ציהען פאַר זיך אַ מאַטעריעלן נוצן? ניין! מיט דער דאָזיגער האַנדלונג מיינען די ווירטסלייט בלויז צו שיקאַנירן און פאַרביטערן דאָס לעבן זייערע לאָקאַטאָרן.

א—ר

וויכטיגע ענטשיידונגען פון העכסטען געריכט

וועקסלען

אויב צוליב דער שולד פון א באַנק, איז דער אַריינגעגעבענער אויף איינקאַסע וועקסעל נישט גע־וואָרן פּראָטעסטירט און דורכדעם האָט דער אַריינ־געבער געליטן א שאָדן, איז די באַנק איהם מחויב צו פאַרגיטיקן אַן ענטשעדיגונג.

אלימענטען־געט

ווי באַלד א פרוי גייט אויף פאַרווילונגען, טאַנץ אין רעסטאָראַנען, צוקערניעס און קומט אַהיים שפּעט ביינאַכט נאָך אין געזעלשאַפט פון פרעמדע מע־נער, האָט דער מאַן א געגרינדעטן גרונד איהר צו געבן אַ גט און ממילא אויך נישט צו צאָהלען קיין אלימענטען.

קלאַסיפיקאַציע פון ארבייטער

טענצערקעס אין רעסטאָראַנען און אין קאַפּעען וועלכע טאַנצען מיט געסט ווערען אָנערקענט פאַר פיזישע אַרבייטער. קוים טאַנצן זיי בלויז אַהער הויפּטזעכליך אויף דער עסטראַדע, זענען זיי גײַסטי־גע אַרבייטערינס.

צואייגענונג

אויב אַ פּאַסאַזשיר האָט פאַרגעסן א חפץ אויף אַ דראָזשקע און דער דראָזשקער האָט עס גלייך נישט איבערגעגעבן דער פּאָליציי ווערט ער בעשטראָפט נישט פאַר נישט מעלדען וועגן א געפונענעם חפץ, נאָר פאַר צואייגענען זיך א פרעמ־דען חפץ.

אינדוסטרי־שטייער

אויפ'ן סמך פון אַן אַרבייטס־פאַטענט מעג מען פיהרען אַן אַנצעל פערקויף פון די אייגענע אויס־אַרבייטונגען נישט בלויז, ווען דער פערקויף קומט פאָר אין זעלבן לאָקאַל, וואו די אויסאַרבייטונג גאָר אַפּילו אויך אין זעלבן בנין.

קהלה־ביודזשעטן

די אויפזיכט־מאַכט האָט רעכט נישט בלויז צו שטרייכן, צו פאַרקלענערן, נאָר אַפילו אויך צו הערעכען ענצעלנע פאָזיציעס פון פאַר־געשטעלטן ביודזשעט.

לערערס — פראָפעסאָרען

בלויז לעהרער מיט העכערע בילדונג האָבען רעכט נאָך 3 יאָהר אַרבייט אין א מיטעל אָדער אַלגעמיינע שול צום טיטול „פּראָפעסאָר".

רעגיסטער פון פערברעכער

אין רעגיסטער פון פערברעכער ביים יוסטיץ מיניסטעריום ווערען אַריינגעצייכנט בלויז די יעני־גע פערמשפטע פאַר בעגיין אַ פערברעך אויף אַ טערמין, לענגער ווי 3 חדשים קוים האַנדעלט זיך וועגן אַ בעגאַנגענעם פערברעכן צוליב איינגע־נוציגקייט ווערט באַטײַט אין פערברעכער־רעגיסטער אַפילו פערמשפטע צו קירצערע טערמינען פרייהייט־ליכע שטראָפען.

דער אומשטאַנד, וואָס דאָס אויספיהרן א פסק־דין איז אָפּגעשטעלט געוואָרן, האָט נישט קיין ווירקונג אויף דער רעגיסטראַציע.

נייע געזעצע

אָפּהאַלטעני עקזעקוציעס

פאַר פיהרען אַן אומגעהעמונג אהן אַ פּאַטענט ווערט מען בעשטראָפט מיט א געלד־שטראָף און א חוץ דעם מוז מען אויך בעצאָהלן דעם פּרייז פון פּאַטענט, אויב מ'ווענדעט זיך אין אַזאַ פאַל אין גע־ריכט אַריין ווערט אויטאָמאַטיש אויפגעהאַלטן בלויז דאָס אויפמאָהנען פון דער געלד־שטראָף, פּאַר'ן פּאַ־טענט מוז מען דערווייל בעצאָהלן.

איצט קלערט אויף דער פינאַנץ־מיניסטער, אַז דאָס ווענדען זיך אין אַזעלכע פאַלן אין געריכט האַלט אָפּ די עקזעקוציע פון ביידע סאַנקציעס ביז צו אַן ענטגילטיגן פּסק־דין, סיידען דער פּאַטענט ערקלערט אין דער הערלאַנגטער ווענדונג בפירוש, אַז ער אַפּעלירט בלויז אויף דער געלד־שטראָף.

אויסקויף פון פאַטענטען אויף פיקטיווע פערזאָנען

דער פינאַנץ־מיניסטער פּאָדערט אויף די פינאַנץ־אַמטען דורכצופיהרן א שטרענגע אויפזאַכט, שוין אין פאַל, ווען ס'איז פאַראַן א חשד אַז דער פיגורירט אויפ'ן אויסגעקויפטן פּאַטענט איז נישט דער אמת'ער אייגנטימער פון דער געגעבענער אונטערנעהמונג.

סיי דער פיקטיווער און סיי דער פּאַקטישער אייגענטימער דאַרפן דאַן צוגעצויגן ווערן צו שטראָפליכער פעראַנטוואָרטליכקייט א חוץ דעם מוז דער אויסגעקויפטער פּאַטענט ווערען אָנערקענט פאַר נישט גילטיג, אַזוי אַז דער אמת'ער אייגענטימער דאַרף צוגעצויגן ווערן צו פעראַנטוואָרטליכקייט פאַר פיהרען אַן אונטערנעהמונג אהן אַ פּאַטענט.

אַרויסגעבען פערברעכער

די פּוילישע רעגירונג האָט געשלאָסן א טראַק־טאַט מיט ענגלאַנד וועגן אַרויסגעבען פערברעכער פון אויסטראַליע, אינדיע און פון אַנדערע דאָ־מיניעס.

נישט ערליכע קאָנקורענץ

צוליב דעם, וואָס לעצטענס ווערען אויף די גאָסען פערקויפט טשעקאָלאַדע און זיסיגקייטן פון אַן אַנאָנימער אויסאַרבייטונג, וועלכע רייצן מיט זייער ביליגקייט און שיינע פעקונגען הגם זיי ענט־האַלטען ווערטלאָזע און שעדליכע פאַר'ן געזונט שטאָפען מאַכט דער האַנדעלס מיניסטער אויפ־מערקזאַם אויף דער פערפליכטענדער פעראָרדנונג וועגן בעצייכענען אויסאַרבייטונגען אויפ'ן אינער־ליכען מאַרק.

אין הסכם מיט דער דערמאָנטער פעראָרדנונג מוז אויף אַלע שפּייז אויסאַרבייטונגען, הייל־פּרעפּאַ־ראַטען, מינעראַל וואַסערן, טאַאַלעט־פּראָדוקטען, קאָסמעטיק און כעמישע גענויגענע אַנ'עטיקעט, אויף וועלכען ס'דאַרף אָנגעגעבן ווערען די פירמע, זיץ־אָרט פון דער פירמע און די אַדרעס פון דער פאַבריק.

פאַר אַרויסלאָזען סחורות אויפ'ן מאַרק אָהן אַזאַ געהעריגע בעצייכנונג דראָהט א שטראָף. די שטראָף ווערט אויסגעמאָסטן לויט'ן דעקרעט וועגן בעקעמפן נישט ערליכע קאָנקורענץ. דער שטראָף איצטערליגט אויך דער פערקויפער.

פערשטייט זיך, אַז די דערמאָנטע שטראָף דעקט נאָך נישט די פעראַנטוואָרטליכקייט, וואָס דראָהט פאַר פעלשען לעבענס־מיטעל־פּראָדוקטען, ווי באַלד די זעלבע אַנאָנימע אויסאַרבייטונגען דער־נען צוגעגרייט געוואָרן פון שעדליכע פאַר'ן גע־זונט שטאָפען.

Dr. Wołkowyski

האָט זיך איבערגעצויגען אויף

ציגעל־גאַס 11, טעל. 238-02

נעמהט אָן אין הויט- און וועגערישע קראַנקהייטען. מענער־שוועכע

פון 8–11 ביי טאָגאון פון 4–9 אָוועד

GABINET KOSMETYCZNY
I. NAMIOTOWEJ
ul. Narutowicza 11 front, I piętro
przyjm.: 10–3 i 5–8.
Masaż twarzy, maquillage,
trwałe przyciemnianie
brwi i rzęs, usuwanie
brodawek oraz zbędnego
owłosienia.
Porady bezpłatne.
Ceny przystępne.

ר. איזראעל

דער בערזען־סוחר

שפּאַנענדער ראמאַן פון יודישען לעבען

135

מאַרקוס האָט אַדורכגעלייענט די בריף פונ'ם ערשטען ביזן לעצטען. ער איז פשוט געווען אין פערצווייפלונג, ס'איז נישט אונטערליגען קיין שום ספק, אַז זיי זענען געשריבען מיט רובינ'ס האַנד, און דאָרט אין די דאָזיגע בריף ווערט ער שמעון מאַרקוס, פשוט בעשולדיגט אין ערמאָרדען איהם.

ווי אַזוי קען דאָס, אָדער בעסער ווי אַזוי האָט דאָס געקענט פּאַסירען? די טערהערען האָבען זיך איהם געשטעלט אין די אויגען אַז ער האָט פּלוצלונג אויסגערופען:

— מיסטער אינספּעקטאָר, ראַטעוועט מיך, דער לאָזט נישט, אַז אַן אומשולדיגער מענש זאָל פער־לירען געהען אויף אייביג.

— איך פערשטעה אייער לאַגע, האָט דער אינספּעקטאָר געענטפערט, איך בין פשוט געריהרט פון אייער פערצווייפלונג, אָבער איהר מוזט נאָך אַביסעל ליידען, איך בין שטענדיג אויף אייער זייט און וועל אייך העלפען מיט וואָס איך וועל נאָר קענען, ווייל, ווי איך האָב אייך שוין אָנגעוויזען, בין איך איינגעצעגען איבער ציינגט אין אייער אומשולד.

— איך שווער אייך, אַז איך בין אומשולדיג איך שווער אייך, אַז איך האָב קיין שום שייכות נישט צו דעם אַלעם.

— איך דאַך גוט, האָט איהר זיך נישט וואָס צו שרעקען, מוז דער אמת אַרויסשווימען ווי בוימ־אייל אויפ'ן וואַסער, ס'איז נאָך נישט געווען דער פאַל, אַז אַזאַ אמת זאָל נישט אַרויסקומען פריהער אָדער שפּעטער.

— פריהער אָדער שפּעטער, האָט מאַרקוס איבער־געחזרט, געוויס פריהער אָדער שפּעטער, ס'קען אָבער ווערען שוין צו שפּעט, דער אמת געהט פּאַקע מיט דיכערע טריט, אָבער ער גערט פאַמעליך, ער איילט זיך נישט.

— מיר גלייבן אגבעהמען אַלע מיטלען, אַז דער אמת זאָל אַרויסקומען פריהער ווי שפּעטער, אָבער כדי דאָס צו דערצילען וועט איהר מוזען מסכים זיין אויף איין זאַך.

— דהיינו?

— אַדורכצופיהרען א קאָנפראָנטאַציע צווישען אייך און דער פרוי רובין.

— צוליב וואָס? נאָך וואָס? איך קען וועגען די בריף קיין איין וואָרט נישט זאָגען ווי דאָס, אַז איך ווייס גאָרנישט דערפון.

— גלויבט מיר, מאַרקוס, אַז איהר וועט האָבען וואָס צו זאָגען, מיר וועלען שוין דעם ענין אַזוי איינאָרדענען, אַז זי וועט האָבען וואָס צו זאָגען און איהר וועט אויך האָבען וואָס צו זאָגען, מיין עצה איז, אַז איהר זאָלט מסכים זיין אויף דער קאָנפראָנ־טאַציע נאָך אין פערלויף פון היינטיגען טאָג, צו וואָס אָפּשלעפען אַזעלכע אומאָנגענעהמע זאַכען, וועל כע מ'וויל אָפּפערן וואָס שנעלער.

— טוט וואָס איהר ווילט, איך פערשטעה זיך אין די ענינים זעהר ווייניג און גיב זיך איבער אין אייערע הענד.

— פערלאָזט זיך אויף מיר, אַזוי לאַנג ווי איך וועל זיין איבערצייגט אין אייער אומשולד קען איך גאָרנישט פאַסירען.

דער אינספּעקטאָר איז צוזאַמען מיט מאַרקוסן אוועקגעפאָהרען אין פּאָליצײ־ביוראָ. מאַרקוס איז אוועקגעזעצט געוואָרן אין א בעזונדערן צימער און האָט דאָרט געוואַרט ביז מ'וועט איהם רופען. דערווייל האָט דער אינספּעקטאָר געהייסן צו זיך רופען די פרוי רובין, וועלכע איז געקומען זעהר אונגערן.

— ביי מיר, האָט דער אינספּעקטאָר געזאָגט, וועט דאָס זיין דער לעצטער פערהער, וועלכען איך וועל אדורכפיהרען מיט אייך, פערשטעהט זיך, אויב איהר וועט דאָס וועלען, ס'איז אַבעלאָנג אין אייך ווי אַזוי איהר וועט זיך אויפפיהרען ביי דעם דאָ־זיגען פערהער צי ער וועט זיין דער לעצטער אָדער נישט.

— פרעגט וואָס איהר ווילט, פאַרוואָס זאָלט איהר מיך יעדעס מאָל אַזוי הענגעווירען.

— איך וויל אייך, נאָר אָנווייזען דערויף, אַז דער היינטיגער פערהער וועט זיין פאַר אייך מעהר אומאָנגענעהם ווי די פריהערדיגע.

— שטענדיג זענען זיי געווען אומאָנגענעהם, עפּעס ערגערס קען איך מיר גאָרנישט פאָרשטעלען, האַלט מיך נישט אויף, איך בעט אייך, איך בין קראַנק, פערענדיגט שנעל דאָס וואָס איהר ווילט נאָך פון מיר א ווייספּלומפען, איך לאָזט מיך פון דאַ־נען א וועקגעהן, אין מיין אייגזאַמקייט, דאָרט וואו קיינער רייצט זיך נישט מיט מיר, דאָרט וואו קיי־נער האָט נישט צו מיר קיין ספּעציעלע כוונות מיך שלעכטס צו טון.

— דער היינטיגער פערהער האָט דער אינ־ספּעקטאָר אָנגעהויבען, וועט זיין אַן אַנ'אייגענעלער, דאָס וועט זיין אַזאַ מין קאָנפראָנטאַציע.

— אַ קאָנפראָנטאַציע? מיט וועמען? דאַרף איך קאָנפראָנטירט ווערען? צי נישט אַמאָל מיט דזשאָן קיסטער? איך וועל קיינמאָל דערויף נישט מסכים זיין.

— נישט מיט דזשאָן קיסטער.

— נישט אַמאָל מיט דעם געשיקטען ראַבעריט איך דאַרף דאָס נישט האָבען, איך האָב זיך דאָך מודה געווען, אַז איך האָב בעשטעלט ביי איהם דעם מאָרד און איך נעהם אויף זיך די פער־פּער די פעראַנטוואָרטליכקייט.

— די קאָנפראָנטאַציע וועט נישט פאָרקומען מיט דעם „געשיקטען ראַבעריט".

— מיט וועמען דען ווילט איהר מיך קאָנפראָנ־טירען?

— שטעלט זיך פאָר, אַז מיט שמעון מאַרקוס?

— וואָס האָט איהר געטון מיסטער אינספּעק־טאָר? צוליב וואָס האָט איהר דאָ אַהערגעברענגט מאַרקוסן אַזש פון פּוילען?

— פון וואַנען ווייסט איהר דאָס אַז מאַרקוס איז געווען אין פּוילען.

די פרוי רובין האָט זיך צעמישגעכאַפּט, זי האָט דערפיהלט, אַז זי האָט שוין צופיל געזאָגט.

— איך ווייס דאָס, איך האָב וועגען דעם געהערט.

— און איך האָב זיך אויך וועגען דעם דער־וואוסט, און האָב בעשלאָסען איהם אַהערצוברענגען אין צוזאַמענהאַנג מיט אונזער אויספאָרשונג.

— נאָך וואָס? צוליב וואָס? איך האָב דאָך אייך געגעבען, אַז איהר זאָלט נישט מאַכען קיין געברויך פון די בריף, וועלכע איהר האָט געפונען ביים דער העוויזיע.

— דא העלפט נישט קיין בעטען, דאָ קענען נישט קומען אין בעטראַכט קיין אַקטען פון קורטוא־אַזיע אָדער פון אימיצענס א שבועה צו טון. דאָ האַנדעלט זיך וועגען א זעהר וויכטיגע און ערנסטע אויספאָרשונג, און דערביי בין איך געווען גע־צוואונגען אָהנצוברענגען מאַרקוס'ן.

— די בריף זענען פאַר מיין טובה, דאָס האָט איהר מיר אַליין מודה געווען, אָבער איך האָב זיך אָפּגעזאָגט דערפון צו מאַכען א געברויך, איך פיהל מיך שולדיג, איך וועל בעקומען מיין פערדינטע שטראָף, ווייל מיין געוויסען לאָזט מיך נישט רוהען. דעריבער דאַרפט איהר נישט אַריינמישען קיין פרעמ־דען מענשען אין אַ'עניין צו וועלכען זיי האָבען אינגאַנצען קיין שייכות נישט.

— מאַרקוס האָט דערצו קיין שייכות נישט? איך בין לאָזי אַ גאַנץ אַנדערער מיינונג. די בריף זאָגען מיר גאָר עפּעס אַנדערש. די צוהענדליגע עקס פּערטען, וועלכע מיר האָבען איבערגעגעבען די בריף צום אויספאָרשען האָבען איינשטימיג אָהן שום ספק ערקלערט, אַז די בריף זענען אויטענטישע און זענען געשריבען מיט דער האַנד פון אייער ער־מאָרדעטען מאַן, איצט שטעהט פאַר אונז די פראַגע ווער סיזאָגט ליגען? איהר וועלכע האָט זיך מודה געווען אין אַזעלכע שרעקליכע זאַכען, צי דער אייער מאַן, וועלכער האָט דערפאַר קיין שום אינטערעס נישט געהאַט, גיכער אין צוזאַמענהאַנג אַז מ'דאַרף גלויבען דעם פערגעפיהל און די איבערצייגונג פון דעם פערשטאָרבענעם, אייער מודה זיין קען זיין דיקטירט דורך פערשידענע מאָטיוון, וועלכע זענען נישט אַזוי אַריגינעל ווי איהר מיינט, ווייל שוין נישט איינמאָל האָבען אַזעלכע ענינים פּאַסירט און ס'האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז גערעכט זענען מיר געווען.

(פאָרזעצונג קומט)

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

זונטאג
ה
10
אדר ב' תרצה

מערץ
זון-אויפגאנג 6.03
זון-אונטערגאנג 5.13

קאמיסאר, וואיעוואודזקי ביים וואיעוואדע
די אנקלאגע אויף דער פערניכטענדער טעטיגקייט פון דער ענדעקישער מעהרהייט אין שטאט-ראט

(—) ווי מיר האבען שוין פרייטאג מודיע געווען, איז דער רעגירונגס-קאמיסאר ה' וואיעוואודזקי, לויט דעם ווי ער האט געווארענט אוף דער לעצטער זיצונג פון דער בודזשעט- און פינאנץ-קאמיסיע — עהער-נעכטען אוועק צום וואיעוואדע ה' האוקע-נאוואק, דורך וועלכען ער איז אויפגענומען געווארען אויף א לענגערער אודיענץ.

דער קאמיסאר האט אפגעגעבען פאר'ן וואיע-וואדע א באריכות'דיגען בעריכט וועגען דער איצ-טיגער טעטיגקייט פונם לאדזער שטאט-ראט, און געשילדערט פאר איהם די אויסטערלישע ארבייטס-מעטאדען פון דער ענדעקישער מעהרהייט, די בע-שלוסען פון וועלכע עס זענען דאס רוב מאל פער-גוואלדיגונג פון די פערפליכטענדע פארשריפטען און זענען זיך סותר מיט די אינטערעסען פון דער זעלבסטפערוואלטונג

דער קאמיסאר האט דערנאך כאראקטעריזירט א רייהע ענדעקישע פארשלאגען, וועלכע זענען בפי-רוש שעדליך פאר דער שטאט און פאר דער בעפעל-קערונג.

דער קאמיסאר האט אויך בריט ארומגערעדט דעם פערלויף פון דער ארבייט איבער'ן בודזשעט, און אנגעוויזען דערויף, אז די ענדעקעס האבען גע-שטראכען פיל פאזיציעס פון דער סובווענץ, וועלכע זענען בעשטימט געווען פאר אינסטיטוציעס, וואס פיהרען אויס במקום דער זעלבסטפערוואלטונג א רייהע וויכטיגע פונקציעס. דאס אפנעמען די סוב-ווענצען ביי די דאזיגע אינסטיטוציעס, פערשאפט פאר דער שטאט אונגעהויער שווערע מניעות, ווייל די פונקציעס פון די דאזיגע אינסטיטוציעס וואלט גע-דארפט איבערנעמען דער שטאטישער בודזשעט גופא און דאס וואלט צוזאמענגעבראכען די שטעטישע ווירטשאפט.

לסוף האט דער קאמיסאר אונטערגעשטראכען, אז דאס צושלאגען דעם קווארום אויף דער לעצטער זיצונג פון דער פינאנץ-קאמיסיע האט געמאכט פאר אונמעגליך צו אננעמען דעם בודזשעט אין דער דריי-טער לעזונג.

ביי די דאזיגע בעדינגונגען פאלט די גאנצע לאסט פון אחריות פון דער איצט געשאפענער לאגע אויף דעם ענדעקישען קלוב.

די אלע ענינים זענען אויפגענומען געווארען דורכ'ן וואיעוואדע אין דער פארם פון אנ'אנקלאגע, וועלכע ער וועט פארשטעלען דער צענטראלער מאכט אין ווארשא.

דער שטייער-דרוק אויף דער פראווינץ רופט זיך שלעכט אפ אויף די האנדעלס-בעציהונגען אין דער טעקסטיל-אינדוסטרי

(אג) איינע פון די סיבות, צוליב וועלכע עס האט זיך די לעצטע חדשים פערקלענערט דער אויסטויש מיט טעקסטיל-סחורות צווישען לאדז און דער פרא-ווינץ, איז דער שטארקער שטייער-דרוק. די סוחרים, וואס קומען קיין לאדז דערצעהלען, אז אין לעצטען יאהר פיהלען זיי שטארקער דעם שטייער-דרוק ווי אין די פערגאנגענע יאהרען. פון איין זייט איז דאס א רעזולטאט פון דער פערקלענערטער צאהל-פעהיג-קייט פון די פראווינצער סוחרים, וואס האבען אין די לעצטע חדשים געמאכט זעהר קליינע אומזאצען, פון דער אנדערער זייט ווידער צוליב דער ענערגי-שער אקציע פון דער שטייער-מאכט, וועלכע רע-כענט זיך נישט, לויט דער מיינונג פון די פראאינטע-רעסירטע קרייזען מיט דער פאקטישער עקאנאמי-שער לאגע פון די טעקסטיל-סוחרים און בעמיהט זיך רעגולער אויפצומאהנען אלע שטייערן.

דער פערשטארקטער שטייער-דרוק, שוואכט אפ קודם כל די גרויסע פראווינציאנעלע הורטאווניקעס. ער פערקלענערט זייערע קאפיטאלען, אזוי אז זיי רעזיגנירען פון גרעסערע קניות ביי די לאדזער פאב-ריקאנטען. דעריבער פאדערן זיי אויך פון זייערע קונים מזומן און רעזיגנירען אינגאנצען פון דער טראנזאקציע, אויב די סוחרים דעטאליסטען זענען נישט פולשטענדיג זיכער, ווי עס פערזיכערן די פראווינצער סוחרים, האבען טאקע זעהר א סך פרא-ווינציאנעלע קלענערע סוחרים דעטאליסטען, צוליב דער דאזיגער סיבה פערמאכט זייערע געשעפטען, ערקלערענדיג, אז ביי אזעלכע בעדינגונגען קענען זיי ווייטער נישט ארבייטען. דאס ריקזיכטסלאזע אייג-ציהען פון די שטייערן דערפיהרט דעריבער צו דער שליסונג פון א סך געשעפטען אויף דער פראווינץ.

ווער זענען די אקוויזיטארען פון דער „פלאטא פאלסקא"
קאמוניקאט פון דער לאדזער סטאראסטווע

מחמת דעם, וואס אין מאנכע שטעט פון דער לאדזער וואיעוואודזטווא, האבען זיך בעוויזען אק-וויזיטארען, וואס נעמען אן אנאנסען און פרענומערא טען פאר דער צייט-שריפט „פלאטא פאלסקא" מאכט די לאדזער סטאראסטא אויפמערקזאם, אז די דער-מאנטע צייט-שריפט איז א פריוואטע אויסגאבע און האט מיט דעם פוילישען פלאט-קאמיטעט און מיט די אינסטיטוציעס, וואס פערנעמען זיך מיט דער פראפאגאנדע פאר'ן פוילישען פלאט קיין שום שייכות נישט.

די פאסטענס פון דער קרייז-סטאראסטווע זענען נישט בעזעצט פון סטאראסטע'ס קרובים
(קאמוניקאט פון לאדזער קרייז-סטאראסטע)

דער קרייז-סטאראסטע שיקט אונז צו פאלגענ-דען קאמוניקאט:

צוליב די קלאנגען און נאטיצען פון „טידזשען ראבאטניקא" וועגען דעם, אז איך זאל האבען בע-זעצט אין פערשידענע קרייז-אינסטיטוציעס מיינע קרובים, ערקלער איך, אז קיין שום פאסטען אין קרייז-אמט איז נישט בעזעצט פון מיינעם א קרוב, און אז אלע אויסגערעכנטע פערזאנען זענען נישט מיינע קרובים

ו. מאקאווסקי
קרייז-סטאראסטע

ענטדעקט א געהיים שעכט-הייזעל אין באלוט

זייט א לענגערע צייט האבען די שכנים פון הויז אויף קעלבאך 32 אין באלוט בעמערקט עפעס מאר-נע קולות פון בהמות, וואס האבען זיך געטראגען פון א דארטיג ביידעמעל.

די דאזיגע קולות זענען אזש דערגאנגען צו דער פאליציי, וועלכע קומענדיג אויפ'ן ארט מיטוואך אין אווענד האט געפונען א היפשען לאגער פון פריש-געקוילעטע בהמה'לעך און קעלבער, כלים מיט בלוט און ד. גל.

ס'האט זיך ארויסגעוויזען, אז דער גע'אסר'טער קצב יצחק מאשקאוויטש, פון זעלבען הויז האט גע-פיהרט דאס שעכט-שטיבעל מיט ערפאלג. די פאלי-ציי האט דאס גאנצע פלייש מיט אלעם איבריגען קאנפיסקירט און געגען מאשקאוויטש'ן צוזאמענ-געשטעלט א פראטאקאל.

אויספלוגען קיין פאלעסטינע
פון —.630 זל. אן
ארגאניזירט:
„ארבים" פיעטריקאווער 18, טעל. 249-33
„ 65, „ 201-20

Dr. med. L. Berman
צעגעלניאנא 15 טעל. 149-07
ספעציאל-ארצט פאר מאגע-שוואכע-בעהאנדלונג און ספעקטראלע בעראטונג.
נעמט אן פון 8—11 און פון 4—8 אווענד.
זונטאג פון 9—1 פארמיטאג.
פאר אונבעמיטעלטע—לעטשניצע-פרייזען

● יודיש פאלקס-טעאטער, זגערזשער 17. ●
לעצטע 2 געזעגנונגס-פארשטעל. פון דער בעליבטער סובּרעטין
רעגינא צוקער
היינט, זונטאג, 4 נאכמיטאג — דער שלאגער פון רעגינא צוקער
מיט שעהנע געזאנגס-נומערן און טענץ אין 4 אקטען
„חנה'טשע אין אמעריקא"
9 אוונט — די אין לאדז בעליבטע אפערעטע מיט 20 נומערן געזאנג אין 3 אקטען ספעציעלער קינדער-באר — „דער זיסער חלום"
הויפט-ראל רעגינא צוקער יאנקעלע

אלע קומען אונבעדינגט היינט זיך געזעגנען מיט רעגינא צוקער
ארקעסטער אונטער לייטונג פון דיר. דוד בייגעלמאן. ביים קלאוויר: ש. בלומשטיין.
בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון פאלקס-טעאטער.

א וויכטיגע ענדערונג
אינ'ם סיסטעם פון בעשטייערען האנדווערקער-ווארשטאטען

(א) די לאדזער פינאנץ-קאמער האט בעקומען א פעראדנונג פון פינאנץ-מיניסטעריום, דורך וועל-כער עס ווערט איינגעפיהרט א בעדייטענדע ענדע-רונג אינם סיסטעם פון בעשטייערן האנדווערקער-ווארשטאטען.

אין דער דאזיגער פעראדנונג ווערט געזאגט, אז האנדווערקער-ווארשטאטען, אין וועלכער עס איז בע-שעפטיגט איין געזעלען און איין פראקטיקאנט צו-זאמען מיט'ן אינהאבער, ברויכען נישט צו האבען קיין פאטענט פון 8-טער קאטעגאריע.

דאס נעמליכע איז אויך נוגע ווארשטאטען, וואו עס ארבייטען בלויז משפחה-מיטגלידער.

אזעלכע ווארשטאטען מוזען בלויז האבען רע-גיסטראציע-קארטען.

אורטייל אינ'ם פראצעס
וועגען די צאל-מיסברויכען ביים אימפארט פון פאמעראנצען

(א) אין רעזולטאט פון 3-טאגיגען פראצעס וועגען די צאל-מיסברויכען ביים פאמעראנצען-אימ-פארט, זענען נעכטען פערמשפט געווארען: לעאן זעגאראווסקי — דער מאגאזינער פון לאדזער צאל-אמט פאר די פרייצאליגע לאגערן פון דער דעפאזי-טען-באנק — אויף אנדערהאלבען יאהר טורמע, און דער צאל-בעאמטער אנטאניגאיק — אויף 3 חדשים מיט'ן אפלעגען די שטראף אויף 2 יאהר.

די איבריגע בעשולדיגטע זענען פריינעשפראכען געווארען.

BANK HANDLOWY w ŁODZI
Spółka Akcyjna
Al. Tadeusza Kościuszki 15
ma jeszcze do wynajęcia SAFES
na dogodnych warunkach, poczynając od 4 złotych miesięcznie.
Safe jest NAJPEWNIEJSZEM miejscem przechowywania posagu Twej córki.

צוגאב-פאבאר-קאמיסיע

(א) דעם 15 ד. ח. פון 8 אין דער פריה וועט אין לאקאל, פיעטריקאווער 165 אנהויבען צו אמטירען א צוגאב-פאבאר-קאמיסיע פאר פ.ק.או. לאדז-שטאט 1.

עס דארפען זיך צושטעלען די פאבאראוצעס פון יאהר 1913 און עלטערע, וועלכע האבען זיך לעת-עתה נישט צוגעשטעלט צו אנ'איבערזיכט, האבען נישט רעגולירט זייער מיליטער-פליכט, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 2, 3, 5, 8, 9 און 11 פאליציי-קאמיסאריאטען און האבען בעקומען נא-מענטליכע אויפפאדערונגען פון דער שטאטישער סטאראסטווע.

טראמוואיען — יעדע 10 מינוט

(א) אין הסכם מיט'ן בעשלוס פון דער טראמ-וואי-דירעקציע איז, אין רעזולטאט פון דער איינגע-רעגיץ פון דער לאדזער שטאט-פערוואלטונג, מיט'ן היינטיגען טאג צוריקגעקעהרט געווארען דער אמא-ליגער טראמוואי-פאהר-פלאן.

די טראמוואיען וועלען ארויספאהרען פון די בע-זונדערע עקען-סטאציעס יעדע 10 מינוט און נישט 12, ווי עס איז געווען איצט.

70 פראצענט באהן-הנחה
אויף דעם 19 מערץ קיין ווארשא

ווי עס טיילט מיט דאס רייזע-ביורא „ארבים" האט דאס קאמוניקאציע-מיניסטעריום בעשטימט 70 פראצענט באהן-הנחה פאר פערזאנען, וואס פאהרען קיין ווארשא אויפ'ן „יום-טוב פון 19 מערץ". כדי צו געניסען פון דער דאזיגער הנחה, דארף מען האבען אנטיילנעמער-קארטען, וועלכע קאסט 3 זל. אויסער דעם זענען די בעזיצער פון די אנטיילנעמער-קארטען בערעכטיגט צו הנחות אין די טעאטערן און אין די קינאס אין ווארשא.

דער אפפאהר קיין ווארשא קומט פאר דעם 17-טען מערץ 8 אווענד, דער צוריקפאהר קומט פאר דעם 20 מערץ 12 ביינאכט. דעם אויסשליסליכען פערקויף פון די דאזיגע קארטען האט איבערגענומען דאס רייזע-ביורא „ארבים". דער פרייז אין ביידע ריכטונגען איז 6 זל.

דער „ארבים" נעמט אויך אן איינשרייבונגען אויף אויספלוגען קיין רוים און קיין פאלעסטינא.

אינפארמאציעס ערטיילט און איינשרייבונגען נעמט אן דאס רייזע-ביורא „ארבים" פעטריקאווער 18, טעל. 249-33 און פעטריקאווער 65 טעל. 101-01

שוויאנטעק האט זיך געמאכט חנא...

(א) א געוויסער שוויאנטעק, וועלכער האט גע-האנדעלט מיט פאמעראנצען אויף דער בזשעזשינער גאס, האט זיך „געמאכט בעקוועם" דערמיט, וואס זיינע פאמעראנצען האט ער טאקע געלייזט לויט די בעשטימטע פרייזען, אבער די געוויכטער זיינע האט ער פערמינערט פון א קילא אויף 780 גראם.

האט מען איהם סוף כל סוף געכאפט ביי דער האנט, און דער סוף איז געווען, אז דאס שטאטישע געריכט האט איהם דערפאר נעכטען פערמשפט אויף 5 חדשים טורמע מיט'ן אפלעגען די שטראף.

קינא-טעאטער
„MIRAŻ"
14 ליסטאפאד (קאנסטאנט.) 16
היינט און פאלג. טעג!
די הערליכע ווינער שאמפאנער קאמעדיע
אין די הויפט-ראלען:
Feliks Bressart, Charlotta Suza
די דאמע און דער שאפער
דאר פרעהליכסטער פילם פון סעזאן
פון דער געז. „Sact" אין וויען.
אויסער'ן פראגראם:
ארנאמענט-צוגאבע.
פרייזען פון די פלעצער: III פל. 54 גר.
II פל. 85 גר., I פל. 1.09 זל.
באלקאן 75 גר.
דער זאל איז גוט בעהייצט.

אינדיווידועלע — קיין פּאַלעסטינאַ
טוריסטישע רייזעס
מיט דער שיף „POLONJA“
די נאָהענטסטע אָפּרייזעס דעם 27-טען מערץ און דעם 10-טען אַפּריל.
ערלעדיגט זעמטליכע פאָרמאַליטעטען. — באַהן-בילעטען פון לאָדז. — איינשרייבונגען נעהמט אָן
Wagons-Lits Cook, Łódź, Piotrkowska 64.

פון דער עמיגראַציע-געזעלשאַפט „יעאס“

עס ווערען געזוכט פאָלגענדע פּערזאָנען: פּראַניאַ ווישנעפּאָלסקאַ, קינדער סאַלאָמאָן און מאַניעל אַלעקסאַנדראָוויטש, קינדער בעלאַ, פּאָלאַ קאַץ — גאָלטמאַן. פּרעשטשאַנסקאַ שרה, ריטמאַן דאָבאַ, הערש לייב וועלטשער ראָפּע יוסף, קאַירעאָו אברהם באַיאָוואַיל דוד, ביגוועל אברהם, דוד שהאָר אברהם, קלאַרמאַן חיה, מרדכי, רחל, הערצקע וועגען זייער עמיגראַציע-אַנגעלעגענהייטען נאָך טשילי. רחל גאַמפּעל און איהרע קינדער וועגען זייערע עמיגראַציע-אַנגעלעגענהייטען נאָך בראַזיליען. אַלטמאַן שרה, לוואָווסקאַ 14, דעלוויפקאַ אַל. 1 מאי 40.

ווינער מלכה, מיעלטשאַרסקיעגאָ 28, הערצקאָוויטש בערנאַרד, לעגיאָנוב 40 וועגען ידיעות פון זייערע קרובים אין אויסלאַנד. די אַלע אויבענדערמאָנטע דאַרפען זיך מעלדען אין ביוראָ פון „יעאס“ אויף דעם נייעם אַדרעס: לאָדז, שענקעוויטשאַ 26 אין לאָקאַל פון „וויזאָ“, פריהער פּעטריק. 83.

דאָס ביוראָ איז טעטיג יעדען טאָג פון 10 ביז 2 בייטאָג.

ערב אַ שטרייק אין די בעקערייען

(א) ווי בעקאַנט האָבען די יודישע בעקערס מיט 2 וואָכען צוריק געקינדיגט דעם קאָלעקטיוון אָפּמאַך נעכטען האָבען דעם אָפּמאַך אויך געקינדיגט די קריסטליכע בעקערס. דער טערמין פון דער קינדיגונג ענדיגט זיך דעם 23 ד. ח.

די קריסטליכע בעקער-געזעלען זענען ידי־אחת גרייט צו שיצען זייערע ביז־איצטיגע רעכט דורך אַ שטרייק, איידער צו דערלאָזען, אַז די שכירות זייערע זאָלען געמינערט ווערען.

אינספּעקטאָר וואַגנער פאַרלאָזט לאָדז

דעם 1-טען מערץ האָט דער אינספּעקטאָר פון געזונדהייטס-אַמט ביי דער וואָיעוואָדזטוואָ, ה' וויקטאָר וואַגנער, פאַרלאָזען זיין אַמט.

ה' וואַגנער האָט זיך אָפּגעגעבען מיט געזעלשאַפטליכער טעטיגקייט, איז איינער פון די גרינדער פון היגען אַפּטייקער-פאַראיין. פאַר זיין איבערגעגעבענער אַרבייט איז ער אויסגעצייכענט געוואָרען מיט אַ גאָלדענעם פאַרדינסט-קרייץ, און איז נאָמינירט געוואָרען אַלס עהרען-מיטגליד פון אַפּטייקער-פאַראיין.

אַנשטאָט צו פיהרען קיין א״י
אַריינגעפיהרט דעם יוד אין באַד אַריין...

(א) דער פיל-מאָל-געשטראָפטער חיים פּאָלאַסקי האָט דעם 7 אויגוסט פ. י. „אָפּגעמאַכט“ מיט אַ געוויסען יעקב וויינגאַרט פון פּאַביאַניץ, אַז פאַר 1000 זלאָטעס וועט ער איהם „צושטעלען“ קיין פּאַלעסטינאַ. דער אָפּמאַך איז געשלאָסען געוואָרען אויף אַזאַ אופן, אַז 500 זלאָטעס קריגט ער תיכף ומיד און דעם רעשט 500 — ווען ער וועט אַריינגעזעצט אין דער שיף אין גדיניע.

דער סוף דערפון איז געווען, אַז פּולאַסקי האָט וויינגאַרטענען צוגעפיהרט ביז גדיניע, דאָרט איהם אַריינגעזעצט אין אַ בּרעגען שיף, צוגענומען ביי איהם דאָס גאַנצע געלד (ווי ס׳איז געווען אָפּגעשמועסט) און איז אַליין נעלם געוואָרען...

נעכטען האָט פּולאַסקי ווידער בעקומען איין געטיילט אַ פּאָרציע פון שטאָטישען געריכט — 8 חדשים.

XXV
לאָדזשער יודיש
רעפּרעזענטאַנץ-טעאַטער
„ראַזמאַיטאָשטשי“
דירעקציע: דוד צעלמייסטער.
מיטוואָך, 20 מערץ, 9.30 אָוו. 25. יוביליי לכבוד דער טעאַטער-טעטיגקייט פון דיר
דוד צעלמייסטער
גראַנדיעזע
קינסטלער-איבוואַזיע
פון די שטערן פון יודישע
און פוילישע ביהנעס
ריזען-פּראָגראַם, וואָס מען זעהט
נור איינמאָל אין אַ יובל
בילעטען אין קאַסע פון שבת, 8 מערץ אָן
פּרטים קומען!

היט זיך פאַר שווינדלער
וואָס פאַרקויפען ציהרונג בחצי חנם

(א) לעצטענס זענען אין לאָדז, ובפרט אויף באַלוט פאַרנאָטירט געוואָרען אַ רייה פאַלען פון בעשווינדלען דעם עולם מיט פאַלשע ציהרונג, אָדער מיט פאַרקויפען גע׳גנב׳עטע חפצים.

די פּאָליציי-מאַכט ווענדט דעריבער די אויפמערקזאַמקייט פון מציאות-ליבהאָבער, אַז מ׳זאָל אויסמיידען צו קויפען די אַלע „זיבען גוטע זאַכען“ ווייל מ׳קען מיאוס אַריינפאַלען, און ווי עס טרעפט אין די אַלע פאַלען, און דערצו נאָך וועלען די שולדיגע אין קויפען גנבות צוגעצויגען ווערען צו שטרענגער אחריות.

באַנדיטען-אָנפאַל

(א) אויף זשימנע-גאַס זענען 2 שיכורים בעפאַלען דעם דורכגעהענדיגען טאַמאַש קורפּיעלאַ (פון נאָוואַ 48) און איהם שטאַרק צושטאָכען מיט מעסערס.

פּאָגאָטאָוויע האָט איהם ערטיילט ערשטע הילף און אָפּגעפיהרט אהיים.

Dr. med.
R. Zalcwasser
כירורג
ציגעל-גאַס 19, טעל. 125-17
נעמט אָן פון 1—2 און פון 4—6 נאָכמ.

ביי העמאָרידאַל-ליידען
פאַרשטאָפּונג ברענגט דער געברויך פון נאַטירליכען ביטער וואַסער
Franciszka Józefa
שטענדיג אָנ׳אַנערקענטע פאַרלייכטערונג, פאַרגט דאָקטוירים צו בעקומען אין אַלע אַפּטייקען און סקלאַד-אַפּטעקשנעס.

אַפּטייקען
היינטיגע נאַכט-דיזשורען

(2) היינט ביינאַכט דיזשורירען: מ. קאַספּערקיעוויטש (זגערזשער 54), י. פּיטקיעוויטש (קאָפּערניקאַ 26), מ. זונדעל עוויטש (פּיעטריקאָווער 25), ס. באַיאַרסקי און וו. שאָט (פּשעיאַזד 19), מ. ליפּיעץ (פּיעטריקאָווער 193), דיכטער און לאָבאָדאַ (ליסטאָפּאַד 11 86).

געשטאָרבען פון הונגער

(א) אין פעלד ביי דעם דאָרף זמינא, בזשעזשינער קרייז, האָט מען געפונען אַנ׳אויסגעאַנגענעם פאַר הונגער, דעם 40-יעהריגען גזשעגאָזש קראַוויטשוק — אַ היימלאָזער בעטלער.

מוזיק פון קאָמפּאָזיטאָר דוד בייגעלמאַן
צו אַ נייער יודישער אָפּערעטע

אין יודישען טעאַטער „עלדאָראַדאָ“ אין וואַרשאַ איז אין דער פאַריגער וואָך אויפגעפיהרט געוואָרען אַ נייע אָפּערעטע פון רוזשאַ יאַקובאָוויטש א. נ. „פּאַשקע“. די מוזיק צו דער אָפּערעטע האָט געשריבען דער בעליבטער קאָמפּאָזיטאָר דוד בייגעלמאַן, וועלכער האָט דירעגירט מיט׳ן אָרקעסטער אויף די ערשטע דריי פאָרשטעלונגען פון דער פּרעמיערע.

MANON
פאַר דאַמען און הערען!
די אָריגינעלסטע מתנות ביי יעדע געלעגענהייט עמפּפעהלט גאָלד, ביזשוטעריע, ציהרונג, זייגערס, פּלאַטער, טישבעשטעק, שיסלען, קוישען, טאַסען, צוקער-ביקסען, סערוויזען א.ז.וו. אין אַ גרויסען אויסוואַהל.
פּרייזען אויסערסט נידריגע!
PIOTRKOWSKA 70. Tel. 234-07.

קאָמיס
לויט׳ן נייעם האַנדעלס-קאָדעקס

קאָמיס הייסט אונטערנעהמען עפּעס צו קויפען אָדער פאַרקויפען אין אייגענעם נאָמען אָדער אויף יענעמס חשבון. דער, וואָס נעהמט זיך אונטער הייסט קאָמיסאָנט. דער, וואָס טוט אָנפאַרטרויען ווערט אָנגערופען קאָמיטענט.

דער קאָמיסאָנט איז מחויב אַלס גלייך איבערצוגעבען דעם קאָמיטענט, וואָס ער האָט נאָך בייבשליסען די אָנגעפאַרטיגטע טראַנזאַקציע פאַר איהם בעקומען, די זעלבע רעכט האָט דער קאָמיטענט לגבי די גלויביגע פון קאָמיסאָנט און אויך צו זיין געפאַלענער מאַסע.

אויב דער קאָמיסאָנט האָט געשלאָסען אַ טראַנזאַקציע אויף גינסטיגערע בעדינגונגען, ווי דער קאָמיטענט האָט איהם בעשטימט, געהערט דער נוצען אויך צום קאָמיטענט. הגם דער קאָמיטענט האָט בעשטימט אַ געוויסען פּרייז פאַר דער אָנפאַרטרויטער סחורה, איז פונדעסטוועגען דער קאָמיסאָנט פאַרפליכטעט זיך צו בעמיהען צו בעקומען אַ העכערען פּרייז. אין פאַל ווען דער קאָמיסאָנט האָט פאַרקויפט די סחורה בילינער, ווי מ׳האָט איהם בעשטימט, מוז ער דעם קאָמיטענט צו צאָהלען פון אייגענער קעשענע די דיפערענץ.

ווי באַלד דער קאָמיסאָנט האָט עפּעס איינגעקויפט פאַר׳ן קאָמיטענט און געצאָהלט דערפאַר אַ העכערען פּרייז, מוז דער קאָמיטענט תיכף מעלדען דעם קאָמיסאָנט, אַז ער בעשטייט (נישט אויפ׳ן קויף) אין געגענפאַל הייסט עס, אַז ער האָט אויפ׳ן העכערען פּרייז אַקצעפּטירט.

אַ קאָמיטענט קאָן נישט פאָדערען, אַז דער קאָמיסאָנט זאָל איהם צוצאָהלען די דיפערענץ אָדער נישט וועלען אַקצעפּטירען דעם קויף, הגם דער בעשטימטער פּרייז איז איבערגעטראָטען געוואָרען, ווי באַלד דער קאָמיסאָנט בעווייזט, אַז ס׳איז נישט מעגליך געווען צו שליסען די טראַנזאַקציע לויט די בעשטימטע פּרייזען און אַז די געשלאָסענע טראַנזאַקציע האָט אָפּגעהיט דעם קאָמיטענט פון אַ שאָדען.

אין פּרינציפּ דאַרף נישט קיין קאָמיסאָנט אָפּקורירען די צוגעשיקטע סחורה, סיידען דער קאָמיטענט האָט עס איהם יאָ פאַראָרדענט. קומט זעהט זיך אָבער אַרויס פון דער צוגעשיקטער סחורה, אַז זי איז צושאָדיגט אָדער צושעדיגט אָדער, אַז זי איז אויסגעשטעלט אויף אַזאַ סכנה, איז דער קאָמיסאָנט מחויב אונטערצונעמען אַזאַ שריט בכדי צו שיצען דאָס האָב און רעכט פון קאָמיטענט.

אין פאַל, ווען ס׳דראָהט אַ שנעלע פאַרדאָרבונג פון דער סחורה און פון קאָמיטענט איז נישט מעגליך צו בעקומען קיין באַלדיגען בעפעהל, וואָס מיט דער סחורה צו טוהן, מעג דער קאָמיסאָנט די סחורה פאַרקויפען.

אָהן אַ בפירושע פאַראָרדנונג פון קאָמיטענט, טאָר דער קאָמיסאָנט נישט ערטיילען קיין קרעדיט און אויך נישט געבען קיין קאַנטעס קוים האָט ער יאָ פאַרקויפט אויף קרעדיט, מוז ער דעם קאָמיטענט פאַר דער סחורה גלייך בעצאָהלען.

Dr. med. P. Braun
פון פּאַריז צוריקגעקעהרט
ספּעציאַליסט פאַר הויט- און ווענערישע קראַנקהייטען
נעהמט אָן פון 8 ביז 1 און פון 4 ביז 8 אָוונד.
Cegielniana 4, tel. 216-90.

Dr. REICHER
פּאָלודניאָווע 28, טעל. 201-93
ספּעציאַליסט
פאַר מענער-שוועכע-בעהאַנדלונג,
סעקסועלע בעראַטונגען און פּסיכאָ-אַנאַליזען
נעמט אָן פון 8—1 און פון 1—5 אָוונד

זעלבסטמאָרדען

(א) אויף דער פּיוונע 4 האָט זיך מיט אַ ראַזירמעסער איבערגעשניטען דעם האַלז דער 30-יעהריגער זיגמונט מוכאַ — אַנ׳אַרבייטסלאָזער. אין אַ האָפנונגסלאָזען צושטאַנד האָט מען איהם אָפּגעפירט אין שפּיטאָל.

• • •

(א) אויף קאַראָלעווסקאַ 3 האָט זיך גע׳סמ׳ט דער 25-יעהריגער יאַן כראַבאָנשטש. פּאָגאָטאָוויע האָט איהם ערטיילט ערשטע הילף און אָפּגעפיהרט אין ראַדאָגאָשטשער שפּיטאָל.

צוזאַמענשטויס פון אַנ׳אויטאָ מיט אַ וואָגען

(א) אויפ׳ן שאָסע קאָלאָ-סאַמפּאָלנאַ האָט זיך אַ לאַסט-אויטאָ צוזאַמענגעשטויסען מיט אַ פּויערים-וואָגען.

דער רעזולטאַט פונם צוזאַמענשטויס איז געווען אַ פּאַטאַלער.

דאָס פערד איז דע׳הרג׳עט געוואָרען, און דער פּויער יאַן ניעפּוסטע איז שווער פאַרוואונדעט. אויך דער אויטאָמאָביל איז שטאַרק בעשעדיגט.

פון הילפס-פאַראיין „תומכי אורחים“

די היינטיגע גענעראַל-פאַרזאַמלונג איז צוליב טעכנישע סיבות אָפּגעלעגט געוואָרען אויף דעם קומענדיגען זונטאָג דעם 17-טען ד. ח.

רעפּרעזענטאַנץ-טעאַטער
„ראַזמאַיטאָשטשי“
ציגעל-גאַס 27. טעל. 112-25.
דירעקציע: דוד צעלמייסטער.
גאַסטשפּילען
פונ׳ם בערימטען יודיש-דייטשען קינסטלער, פּרעמיער פון די בערלינער טעאַטערן
אַלעקסאַנדער
גראַנאַך
היינט זונטאָג 2 פאָרשטעלונגען
4.30 נאָכמ. גרויסע איינהייט-פאָרשטעלונג
נאָר 1 זל. אין פאַרטער ערשטע רייה.
9.30 אָוונט פּאָפּולערע פּרייזען
פון 80 גר. ביז 2 זלאָטעס ערשטע רייה,
שלום אַש׳ס בעריהמט מייסטערווערק
„גאָט פון נקמה“
אין 3 אַקטען
ראַל יעקל שאַפּשאָוויטש — אַל. גראַנאַך.
אַ פּרעמיע פאַר די לעזער פון „נייעם פאָלקסבלאַט“
מיט דעם דאָזיגען קופּאָן בעקומט מען ביי דער קאַסע פון טעאַטער „ראַזמאַיטאָשטשי“ 2 בילעטען צו 1.40 זל. פאַרטער-לאָזשע און אין די ערשטע רייהען, שוין צוזאַמען מיט גאַרדעראָבע און שפּייערן.
קופּאָן
אויף 2 הנחה-בילעטען
היינט, זונטאָג, 9.30 אָוונט
איז טעאַטער
„ראַזמאַיטאָשטשי“
שניידט אויס דעם קופּאָן.
מאָרגען מאָנטאָג
גרויסע איינהייטס-פאָרשטעלונג
נאָר 1 זל. ערשטע רייה
וועלט-געוויסען

קורסען פאכמעניש-טעכנישע

בייַ דער ארג. פון אלג. ציונ. „החלוץ-הלאומי“

אין קורצען ווערען געעפענט וויטערדיגע אפטיילונגען ביי די עקזיסטירענדע פאכמענישע קורסען פאר עולים נאך ארץ ישראל, מויער אפטיילונג:

1) האנדווערקער: מוראוש בוי בעטאן אין אייזען בעטאן, לעגען פאסאדוקעס, מעכאנישער מעליאראציע, בוי ארביים.

2) די עלעקטראמעכאנישע אפטיילונג נעמט ארום: א) עלעקטראמאנטעריי, ב) שאפער מעכאניק.

די לעהרע ווערט געפיהרט אויף א פראקטישען סיסטעם דורך א פראפעסאר פון די מלוכהשע בוי שול. פאר פראווינצער צוהערער איז איינגעארדנעט א אינטערנאט צו ערמעסיגטע פרייזען.

אינפארמאציעס און פראספעקטען אין סעקרעטאריאט פון די קורסען נאכ'ן אריינשיקען א פאסטמארקע אויף אנ'ענטפער. א פראגראם פון די קורסען 20 גר.

היינט 2 לעצטע געזעגנונגס-פארשטעלונגען

פון רעגינא צוקער

די סוברעטין רעגינא צוקער, וועלכע האט זיך אזוי בעליבט געמאכט ביים היגען טעאטער עולם דורך דער צייט פון איהרע גאסטראלען אין לאדז, פאהרט שוין אין עטליכע טעג אפ נאך רומעניען, וואו זי איז אנגאזשירט געווארען צו שפילען אין דארטיגען יודישען טעאטער. היינט קומט שוין פאר די לעצטע 2געזעגנונגס פארשטעלונגען אין היגען פאלקס-טעאטער זגערזשער 17, 4 נאכמיטאג ווערט געשפילט „חנהטשע אין אמעריקא“, 9 אווענד דער „זיסער חלום“, וואו רעגינא צוקער בעווייזט זיך אין איהר קרוין ראלע אלס „יאנקעלע“.

OGŁOSZENIA TELEFONICZNE

121-36

lub

121-16

Załatwia fachowo
Akwizycja ogłoszeń

S. Fuchs
Piotrkowska 50

זאל פילהארמאניע טעל. 213-84

לעצטע 2 געזעגנונגס-פארשטעלונגען:
היינט, זונטאג, 4.30 נאכמ. און 8.30 אוונט

ווינער אפערעטקע

אונטער דער לייטונג פון MAKS REINHARDT

מיט'ן אנטייל פון: Liana Haid, Hortensjn Raky, Feliks Bressart, Oskar Karlweis, Hans Unterkircher i inn.

א.נ. „די פירשטין אוית דער לייטער“

פרייזען פון 1.50 זל.

זאל דאס יודישע לאדז וויסען!

(אויפרוף)

אלע לאדזער יודען ווייסען, אז די באלוטער תלמוד תורה לימאנאווסקיעגא 13 געהערט צו די עלטסטע יודישע אינסטיטוציעס אין לאדז, איך וועלכע עס בעקומען א רעליגיעזע ערציהונג אויסשליסליך יתומים ר"ל, און אויך די אָרמסטע קינדער פון גרויסען באלוטער יודישען ארימקייט, זייט וויסען יודען, אז פון מיטוואך לערנט מען נישט אין די ת"ת, פאר וואס? ווייל די מלמדים קומט פאר 6 וואכען שכירות אויך די לערער תון לימודי חול קומט פאר 2 חדשים איך עס איז נישט דא אויסצוצאהלען זייערע קאריגע פענסיע, דאס פערסאנאל האט נישט קיין כח ווייטער צו הונגערען מיט זייערע פאמיליעס.

איבער דעם ווענדען מיר זיך צו אייך לאדזער יודען קומט אקייגע אנבוער רוף און רופט אייך אפ מיט אייער הילף, אז מען זאל קענען דערהאלטען די ת"ת, מיינט נישט, או מען פערלאנגט פון אייך גרויסע זאכען, ניין! מיר ווילען נאר פון אייך איהר זאלט אייך פערשרייבען אלס מיטגליד און מיט אייער קליינעם חודש - אבצאהל וועט איהר ראטעווען די ת"ת פון אונטערגאנג.

בעמערקונג! פערשרייבען זיך אלס מיטגלידער קען מען אין קאנצעלאריע פון ת"ת לימאנאווסקיעגא 13, אויך וועלען ארויסגעשיקט ווערען מעמבערשען וועלכע וועלען אויפנעהמען מיטגלידער, בעטען מען, אז קיינער זאל זיך נישט ענטזאגען צו פערשרייבען אלס מיטגליד.

די פערוואלטונג.

פון דער לאדזער בערזע

באנק פאלסקי	—	—	—	92.75
3 פראצענטיגע	בודאווולאנע		—	46.00
4 "	דאלארובקא		—	53.75
7 "	סטאבליזאציע (אמ.)			73.00
5 "	ווארשאווער ס.ב.		1934	62.00
5 "	לאדזער	.		54.00
ענגלישער פונט	—	—	—	25 07
דאלאר אפיצ.	5.24	נישט אפיצ.	—	5.20
גאלד-דאלאר	—	—	—	8.87
גאלד-רובל	—	—	—	4.55
דייטשער מארק	—	—	—	2.04

ראדיא-פראגראם

זונטאג, דעם 10-טן מערץ

9 פריהמארגען אודיציע. 9,06 גימנאסטיק. 9,20 פליטען, 9.45 ידיעות. 10 פליטען, 10,30 גאטעסדינסט, 11,57 צייט סיגנאל, 12,03 ידיעות. 12,05 טעאטער איבערזיכט, 12,15 טראנסמיסיע פון קראקאווער טעאטער „גוראדאווי“. 1 הערשפיל 1,15 טראנסמיסיע פון ווארש. פילהארמאניע 2 קאנצערט, 3 פעליעטאן, 3,15 לידלעך פון א. דימשא, 4 סאליסטען קאנצערט, 4,45 רעציטאציע אין פראזע, 5 קאנצערט, 5,40 אודיציע פאר עלטערע קינדער, 5,50 פארלעזונג, 6 פאפולערער קאנצערט, 18,45 „דאס לעבען פון דער יוגענד“. 19,08 פליטען, 7,45 רעפערטט. 20 לייכטע מוזיק 8,45 ידיעות, 21 הערשפיל 21,30 ליטעראַרישע סקיצע, 21,45 אלגעמיינע ספארט ידיעות, 10 לאקאלע ספארט ידיעות, 10,05 רעקלאמע קאנצערט, 22,15 קאנצערט, 11 ידיעות, קאמוניקאטן. 23,05 טאנץ אווענד.

גרויסע פריהמארגען-פארשטעלונג פון די „עהרליכע גנבים“

אין „פילהארמאניע“

היינט זונטאג 12 פ"ה ווערט געגעבען א ספעציעלע פריהמארגען-פארשטעלונג פאר ארבייטער-אינטעליגענץ צו די ביליגסטע פרייזען. עס ווערט געשפילט די זעהר שטארק אויסגענומענע פיעסע „עהרליכע גנבים“.

אנטייל נעמען אונזערע גוט-בעליבטע קינסטלער חנה לעווין, דוד לאוי, תיימי לעווין, חיים סאנדלער, יעקב פישער, יצחק קרעלמאן, ראזא ראיסא, מ. רובין און זשעני שמילאוויטש.

בעמ. די טרופע שפילט די לעצטע פאר-שטעלונג פאר זייער צוריקפאהרען נאך ווארשא

קאמפענסאציע-אימפארט פון בוימוואל

אין די באהענטסטע טעג זאל געשלאסען ווערען אנ'אפמאך צווישען האנדעלס-מיניסטעריום און דער אמעריקאנער פירמע „מאן פעזען“ וועגען דעם, אז דער גאנצער אימפארט פון רויה-בוימוואל פאר פוילען איז דער צאהל פון 100 טויזענד באלען זאל געהן דורך דער דערמאהנטער פירמע, דערפאר האט זיך די פירמע אונטערגענומען צו עקספארטירען פון פוילען פאר דער זעלבער סומע פערשידענע סחורות בעזונדערס טעקסטיל-ארטיקלען.

שיך-פערטיילונג צווישען ארימע שול-קינדער

אין לאקאל פון דער יודישער אינטעליגענטען קיך ביי „נותן לחם“ האט די יוגענד-סעקציע פערטיילט שיך צווישען די ארימסטע שול-קינדער, וועלכע לערנען זיך און ווערען אויסגעהאלטען אין דער „שוועטליצע“ ביי „נותן לחם“.

לכתחלה האט מען געריכנט די שיך צו טיילען אויף יום טוב, נאר צוליב די נאך הערשענדע קעלטען און מחמת דעם, וואס א סך פון די קרוב 100 קינדערלעך, וואס לערנען זיך אין דער „שוועטליצע“, גייען ממש באַרוועס און נאקעט איז בעשלאסען געווארען די פערטיילונג צוצואיילען, אויך איז פערטיילט געווארען צווישען די קינדער זאקען, וועלכע עס האט צוגעשיקט די פירמע יעקב קאהאן (זשעראמסקי 23).

גרויסער באל פון „נותן לחם“

די פארבערייטונגען צום גרויסען באל פון „נותן לחם“, וואס וועט פארקומען שבת-צו-נאכט דעם 16-טען מערץ אין ווייסען זאל פון „מאנטופעל“ זענען אין פולען גאנג.

ס'ווערען אנגענומען אלע מיטלען, אז דער באל זאל זיין איינער פון די שענסטע תוך היינטיגען קארנאוואל-סעזאן.

אלע וואס וועלען בעזוכען דעם באל, וועלען בלי-ספק האבען א גוטע געלעגנהייט פריילעך און זארגלאז צו פערברענגען דעם ערב פורים.

א ספעציעל געשאפענער דאמען-און יוגענד-קאמיטעט זארגט שוין דערפאר, אז אלע אנדערע אטראקציעס זאלען זיין אינטערעסאנט און לעבעדיג.

אלעקסאנדער גראנאך אין זיין נייער קרעאציע יעקל שאפשאוויטש

אין „ראזמאיטאשטשי“

די בעניאזונג פון שלום אש'ס מייסטערווערק „נאס פון נקמה“ האט ארויסגערופען א שטארקע פעראינטערעסירונג. דאס טעאטער „ראזמאיטאשטשי“ איז בעזוען איבערפולט פון א פערשידענארטיג פובליקום וואס האבען בעשאנקען מיט רוישיגע אפלאדיסמענטען אל. גראנאך אין זיין זעהר אינטערעסאנטע קרעאציע פון יעקל שאפשאוויטש.

היינט זונטאג ווערט געשפילט 2 מאל „נאס פון נקמה“ 4,30 נ. מ. און 9,30 אווענד.

„באל אין סאוואי“

GITTA ALPAR, HANS JARAY, R. BARSONI

אנהויב פון די סעאנסען טעגליך 4.30 נאכמיטאג, שבת און זונטאג 12.30 בייטאג

היינט און פאלגענדע טעג

דער גרעסטער פילם פון איצטיגען סעזאן!

אין די הויפט-ראלען: — רעוועלאציע-פילם!

מוזיק: Paweł Abraham

אויסער'ן פראגראם: קלאנג-צוגאבע.

קלאנג-קינא

CAPITOL

זאוואדזקא 16

צוליב'ן קריזיס!

ביליג און גוט! ● רעיעל און פינקטליך!

די בעוואוסטע יודישע כעמישע וועשעריי און פארבעריי

„עריקא“

מלינארסקא 2, (ביים רוג בזשעזשינער)

וואשט כעמיש, פארבט און פוצט אהן שעדליכע מיטלען צו מאנקורענץ-פרייזען

אלערליי דאמען- און מענער-גארדעראבען, אנצוגען, קליידער, מאנטלען, פוטער, ציהט גארדינען אויף רעהמען, פאסאנירט קאפעלושען ווי אויך שטייפע און ווייכע וועש.

בילינער ווי איבעראל! פון 4 זל. אנ'אנצוג, פון 1,50 זל. א קלייד, פון 75 גר. א סוועטער, פון 1.75 פאסאנירען א קאפעלוש, 50 גר. אנ'אויבער העמד, 15 גר. א קראגען.

שנעל-דרוקעריי בראמבערג

צעגעלניאנא 8. טעל. 255-09

פיהרט אויס:

בריף-בויגען, קאנווערטען, רעכנונגען, קוויטאנציעס, פערלאבונגס- און חתונה-קארטען, וויזיט-קארטען, טריקא- און קאנפעקציע-עטיקעטען, שטרימף-באנדראלן

רעעל !!! מאדערן
שנעל און ביליג

MOTORY

elektr.

OKAZYJNE używane i nowe po cenach najniższych Przełączniki gwiazda trójkąt i rozruszniki własnego wyrobu WARSZTATY REERACYJNE, przewijanie maszyn. Instalacje elektr Reklamy neonowe.

Inż. J. Reicher i S-ka, Łódź
Południowa 28, tel. 21-000.

קאוויארניע נארוטאוויטשא 11 — Ou-Kei

פריהשטיקען און אווענד-ברויטען פון 5 געננג צו 80 גר., מיטאגען פון 80 גר. ביז 1.50.

546

Dr. med. M. TAUBENHAUS

ספעציאליסט

פאר אקושעריע און פרויען-קראנקהייטען

פערהיטונג געגען שוואנגערשאפט

זגערזשער 11. טעל. 246-09

נעמט אן פון 4-8 אווענד.

LABORATORJUM ANALIZ LEKARSKICH
„HIGJENA“
Gdańska 31a, tel. 192-64

ספעציעלע: אפען א גאנצען טאג. נעמט אן אלערליי אנאליזן פאר אונטערמעגליכע ביליגערע פרייזן.

GABINET SWIATŁOLECZNICZY

עלעקטרישע בעשטראלונגען, קווארץ-לאמפען, סאלוקס, דיאטערמיע.

Gdańska 31a, parter, tel 192-64

עס ווערט ארויסגעבארגט קווארץ-לאמפען אהיים.

ד"ר העלער

ספעצ. פאר הויט און וועגערישע קראנקהייטען און מענער-שוואכע

טראוגוטא 8, טעל. 179-89

נעמט אן פון 8-11 און פון 4-8 אוונט

זונטאג פון 11-2 מיטאג.

פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל.

אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פרייז

רעטשניצע

פאר וועגעריש קראנקע

פון דאקטוירים-ספעציאליסטען

Poradnia Wenerologiczna

זשעלאנא 2-פיעטריקאווער 47

טעל. 189-33

טעגליך פון 9 פריה ביז 9 אווענד.

וועגעריש-קראנקע, מענער-שוואכע און הויט-קראנקהייטען.

אנאליזען פון בלוט און אורין.

פרויען און קינדער נעמט אן א פרוי דאקטאר

א בעראטונג 3 זל.

GABINETY DENTYSTYCZN

Lek. Dty

A. Struńskiego

פיעטריקאווער 43, טעל. 165-20.

אין טעטיג

Dr. H. Szumacher

הויט- און וועגערישע קראנקהייטען

פיעטריקאווער 56

טעל. 148-62

נעמט אן פון 9 ביז 1; 5 ביז 9 אוונט;

זונטאג און ינר. חגאות-פון 10 ביז 1.

פריוואט-קליניק

פון האלז-, נאז- און אויערן-קראנקהייטען

86

Piotrkowska 55

Telefon 174-74

Dr. Dr. A. WOŁYŃSKI, J. IMICH

Dr.

J. Neuman

כירורג

(וועלכער ארדינירט אין שפיטאל אויף דרעווגאווסקא).

נעמט אן אין דערהיים פון 6-8 אווענד

זאכאדניא 57, טעל. 128-95

צו פערפאכטען:

1) א קאמפלעט איינגעאָרדענטע פארבעריי: וואל. סאמגארן, גארן און וואל-אפפאלען.
2) א קאמפלעט איינגעאָרדענטע אפּערעטור פון וואל-שטאָפען צוזאמען מיט פארבעריי פאר שטיקוואַרען.
3) א מאָדערן איינגעאָרדענטע און עלעקטריפיצירטע צווירנעריי מיט 1700 שפינדעל.
נור ערנסטע רעפלעקטאַנטען קענען זיך מעלדען פון 3—5 נאכמיטאג צו

Towarzystwo Akcyjne Sukiennej Manufaktury **Leonhardt, Woelker i Girbardt w Łodzi,**
SPÓŁKA AKCYJNA.

קמח של פסח
„Królewska" „Alaska" „Merkur"
פון דער בעוואוסטער דאמף-מיהל
LEOPOLD RYCHTER, TORUN
גע׳כשר׳ט און געמאהלען אונטער דער השגחה מהרב ר׳ יצחק יהודה גליצענשטיין אבד״ק טורן והרב ר׳ יהודה דונקעלמאן אבד״ק לוביץ
איז שוין צו בעקומען אין די איינענע פאבריקס-לאגערס
Łódź, Nowomiejska Nr. 4, tel. 101-74
Warszawa, Zielna Nr. 46, tel. 506-90

לאמפען-פאבריק
ש. פ. שמאַרעוויטש
לאדז, פאלודניאווא 8, טעל. 164-39
עמפפעהלט
לאמפען
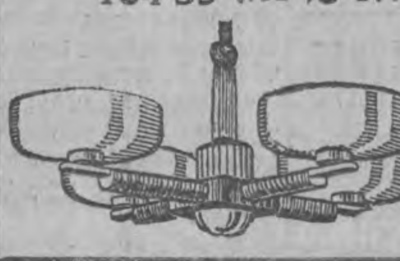
אין מאדערנע סטיל-ארטען
צו די ביליגסטע פרייזען

ברוך-קראנקע!!!
ערשטע און איינציגע ארטאפעדישע הייל-אנשטאלט אין לאדז, פון דעם איז גאַנץ פוילן בעריהמטען ספעציאליסט ארטאפעד דיר. י. ראפאפארט,
וועלכער עקזיסטירט 30 יאהר און איז געוואָרען אנערקענט פון פיל בעוואוסטע פראפעסארען.

J. Rapaport

ברוך-ליידענדע! ספעציעלע ארטאפעדישע גומי-הייל-באנדאזשען פון מײן ארטאפעד. הייל-אנשטאלט בעזײטיגען אהן שום אפעראציע, ראַדיקאל שנעל און זיכער מיט דעם גרעסטען ערפאלג, די שווערסטע, בעפרעמדלעכסטע און פערעלטערסטע ליידענדע ברוכען ביי מענער, פרויען און קינדער. — ספעציעלע ארטאפעד. הייל-באנדאזשען פאר צו ריקגעקומענע ברוכען נאך אפעראציעס, ווי אויך ספעציעלע אונדוירדיגע צוגעפאסטע ארטאפעד. בויך-באנדאזשען געגען ארויספאלען זיך פון מאגען און קישקעס.

פאר קאליקעס. הויקערס און אלערארט פעהלער פון גוף!
און מײן ארטאפעד. הייל-אנשטאלט ווערען אויסגעפערטיגט די הײלבארסטע און פון פיל פראפעסארען אנערקענטע מעטאדע סיסטעם, ארטאפעד. הייל-גארסעטען פאר פערקריממונג פון רוקען-ביין (Skrzywienie Kręgosłupa), ביין-שווינד-זוכט, ליימונגען, פערקרימטע פיס בײ קינדער און ערטאפעדישע קינסטליכע הענד (פראטעזען) און פיס, ווי אויך די פראקטישסטע ארטאפעדישע אפאראטען פאר שמערצליכע פלאטפוס-מאדעל.

[illegible]. קראנקע אין מיין ארטאפעד. הייל-אנשטאלט, ווערען נאר פון מיר פערזענליך בעהאנדעלט.
30 יעהריגע פראקטיק. פולע גאראנטיע!
ערמעסיגטע פרייזען! עמפפאנגס טעגליך פון 9 פריה ביז 7 אוו.
עס ווערען אויך אנגענומען מיטגלידער פון אובעזפ. ספאל. (קאסע-באריך).
ערשטע און איינציגע ארטאפעדישע הייל-אנשטאלט אין לאדז
Spec. Dyr. J. RAPAPORT, Ortoped.
פון לעמבערג
Łódź, Wólczańska 10, front, parter, tel. 221-77.

אנערקענונגס-בעשייניגונג
פון די פראפעסארען פון לעמבערגער אוניווערזיטעט
מיר בעשטעטיגען, אז ה׳ דיר. י. ראפאפארט, וואוינהאפט אין לאדז, וואָלטשאנסקא 10, איז זעהר א פעהיגער ארטאפעד און פערדינט אויף איבערצייגען קראנקע אויף רוקען און ארטאפעדישע קראנקהייטען אונטער זיין אויפזיכט.

(—) **Prof. Dr. R. Baracz,** operator
Prof. Dr. J. Mariszler
Prof. Dr. B. Kalinowski i inni.

דערוואוסט אייך אייער צוקונפטיג גליק!
לאזט דעם ה׳ פראפעסאר
EL-TANAH
אייער האראסקאפ שטעלען
בחנם!
לאזט נישט אדורך די קינפטיגע געלעגענהייטען!

הער פראפעסאר El-Tanah
איין אמגעוועהנליכער מיסטיקער און שטערן-זעהער לעזט אייך פאר א נ׳ערשטוינליכע פאר-אויסזאגונג פון אייער גליק און זיכער פולקום אומזיסט!

דאס גליקסטאר ברענגט מיט יעדער אומרעהונג מענליך נאך געלעגענהייטען. די שטערנזעהונג ענטהילט זיי נישט בלויז, נור בעווייזט אייך ווי איהר זאלט זיי קענען אויסנוצען. ערענס איהר נאר איבער געשעפטס- און ליבעס-זאכען, פרייען, הייראטען, רייזע און געלד-אנגעלעגענהייטען, אייערע פריינד אדער פיינד, גליקס אדער אומגליקס-צייטען און פיל אנדערע וויכטיגע פראגען ווענען אויסקונפט פון אומשעצבארען ווערט. שיקט גענויע אנגאבען איבער געבורטס-טאג און אָרט (שעה אויב ס׳איז בעקאנט) דערמיט, אז דער הער פראפעסאר על-טאנאה זאל קאסטענלאז אייער צוקונפטיג גליק קענען פאר-אויסזאגען. שרייבט אייער אנשריפט גענוי און דייטליך. געלד ווערט נישט פערלאנגט. איהר קענט אבער 55 גר. אויף פארטא ביילעגען, אויב איהר ווילט. די ערשטוינליכע שטערנזעהונג פיהרען אפט צו אנ׳אונגעוואוארטעט רייכטום און גליק. וואס וואלט אנדערש קיינמאל נישט דערגרייכט. בעשליסט דאס תיכף און שרייבט צו:
HERRN PROFESSOR EL-TANAH
(Abt. 480 El-Tanah Studios)
4 KING STREET JERSEY
CHANNEL ISLES.

רעטשניצע
פון דאקטוירים - ספעציאליסטען
זגערזשער 17
טעל. 116-33
רענטגען-גאבינעט
ווענעראלאגישעס אמבולאטאריום
פון 9 פריה ביז 8 א זייגער אוונט.
וויזיט 3 זל.

לעטשניצע
פאר ווענעריש קראנקע
פון דאקטוירים ספעציאליסטע
לאדז, זאוואדזקא 1
טעל. 122-73
טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אוונט.
וענעריש-קראנקע, מענער-שוואכע און הויט-קראנקהייטען
אנאליזען פון בלוט און אורין
די פערהיטונגס-סטאציע
איז טעטיג א גאנצען טעג לעת
פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל
א בעראטונג 3 זל.

Dr.
S. Kantor
ספעציאליסט פאר הויט און וועגערישע קראנקהייטען (סיפילי. און טריפער), היילט מענער-שוואכע
פיעטריקאווער 90 טעל. 129-45
נעמט אן פון 8—2 נאכמ. און פון 4—9 אוו., זונטאג און יום-טוב פון 8—2 נאכמ
פאר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פרייזען

קליינע אנאנסען
1 זלאטי אנ׳אנאנס ביז 15 ווערטער 1 זלאטי

ראקאלען
צו פערמיטען א פראגט-געוועלב אין א גוטען פונקט אויף נאָוואָ-זארושעווסקא 20, צו ערפאהרען ביים וועכטער.

אנ׳ענצעל צימער מיט א בעזונדערן איינגאנג צו פערמיטען ביי אנ׳אנשטענדיגע פאמיליע שעהן און ביליג. מיעל-טשארסקיעגא 17 וו. 3 פארטער. 6613

אפצוגעבען א פראנט צימער מיט 2 פענסטער א בעזונדערן איינגאנג. צו ערפאהרען זשעראמסקיעגא 15, וו. 1. 6639

איבערצוגעבען 2 שטובען מיט א קיך, ערשטער שטאק מיט אלע בעקוועהמ-ליכקייטען, ביליג דירה-געלד, פראנציש-קאנער 15, וו. 42. 6635

א שטוב מיט א קוך
עווענטועל א גרויסע שטוב ווערט גע-זוכט צו דינגען. אפערטען אונטער P. R. אין אדמ.

א שטוב מיט 2 פענסטער מיט וואסער 3 שטאק פון זאפארט צו פער-דינגען. פל. 1 מאי 4 ביים ווירט. 6688

צו פערמיטען א זוניג צימער פאר א סובלאקאטאר מיט אלע בעקוועהמליכ-קייטען, שרודמיעסקא 52, וו. 18. 6659

צו פערדינגען א שטוב און א קיך מיט בעקוועהמליכקייטען און מיט די גאנצע ווירטשאפט איינארדנונג אויף פיעט-ריקאווער גאס צוליב אפרייזע, אפערטען אונטער „P. N." אין אדמינ. 6648

צו פערדינגען פאר 1 אדער 2 מענשען א בעקוועהם ארט צו שלאפען ביי סאלידע מענשען, פאלודניאווא 11, וו. 5 a. 6644

א האלב געוועלב צו פערמיטען ביי א גאלאנטעריע-געשעפט געווינשטען פאר זייגערמאכער, שרייבגעצייג, פאפיר, שיך, וואליזען, נארוטאוויטשא 29 אין גאלאנטעריע-געשעפט. 6640

פרייע פאסטענס
עס ווערען געזוכט פון באלד א פערקויפער צו קאנפעקציע ווי אויך א פריילין צו גאלאנטעריע און מאנופאק-טור אויף פראווינץ, אפערטען אין אדמינ. פון דער צייטונג אונטער „פראווינץ".

א מייסטער בעקאנט מיט א מאשין אין א פאבריק פון קרעפּעווע און פאר-בען ביבולקע. ווערט געזוכט, אפערטען Warszawa, fabryka „Fik" Ogrodowa 3.

איך האב אנ׳איינגעפיהרט געשעפט אין צענטרום שטאט זוך איך א מענש, וועלכעס ער זאל זיין בעקאנט אין בינ-דעס אדער אלס פאכמאן אדער אלס שותף אפערטען אין אדמינ. אונטער „A. B."

די געשמאקהאפטסטע פאנטשקעס און די בעסטע טארטען קענט איהר בע-קומען אין דער צוקערניע שרודמיעסקא 11, קושמירעק, טעל. 211-54.

איך האב איין איינגעפיהרט גע-שעפט אין צענטרום שטאט, זוך איך איין מענש וועלכער זאל זיי בעקאנט אין ביזנעס טאנאשען ווי אויך פאסקעס אין מלאכה און האנדעל עווענטועל אלס שותף, אפערטען זיך צו ווענדען אין אדמינ. אונטער „P". 6628

עס ווערט געברויכט א זייגער-מאכער-געזעלען, גלובנא 61, ביים יובי-לער. 6661

ס׳ווערט געזוכט א מיידעל וואס זאל קענען נייהען אויף א קרעטקאווע מאשין, ווי אויך א האנט-נייהערין, פיעט-ריקאווער 115, וו. 7. 6649

נויטיג א קוואליפיצירטער פערקוי-פער אין א געשעפט פון מענער און דא-מען קאנפעקציע פון זאפארט, גלובנא 48 פאפירניק. 6647

פערשידענעס
איך מאך בעקאנט, אז די ביליג-סטע קוועלע פון פערשידענע שאכטלען מעסטע אויסארבייטונג און ביליגע פריי-זען צו גאלד, זילבער, מצה-טאשען צו פערפומעריע ווי אויך מאניקור מיט אלע טיילען איז צו בעקומען ביי פלעקער, זאוואדזקא 12 וו. 15.

צו פערקויפען קאטעל-מאשינען 14 16 און 22ער אויך איבערלאק צו ער-פאהרען זשעראמסקיעגא 33 אין קאלא-ניאל-געשעפט. 6650

עס איז פערלוירען געוואָרען א העברעאישע מאטורע ארויסגעגעבען פון צווייטען יודישען מענער-גימנאזיום אין לאדז אויפ׳ן נאמען מאיר ראזנער.

אכטונג 1 זל.! א רוטינירטע לעה-רערין ערטיילט לעקציעס פון דער פוי-לישער שפראך פאר דערוואקסענע מיט א ספעציעלער פערקירצטער מעטאדע. שנע-לע פארטשריט גאראנטירט. לעקציעס גרופּעס און איינצעלווייז. צו ערפאהרען פיעטריקאווער 17, לינקע אפיצינע 1-ער איינגאנג, 2-ער שטאק וו. 17.

איך קויף גענוצט מעבעל און צאל גוטע פרייזען, ביי מיר איז אויך צו בע-קומען שלאף-צימער. עס-צימער און פער שידענע מעבעל-שטיק אויף ענצעל. אויך טאפעציר ארבייט. שענקעוויטשא 52 אין מעבעל-מאגאזין טעל. 161-08.

אויפבעוואהרען
פיאנעס
ווי אויך קאנסערווירונג נעהמט אן צו נידריגע פרייזען
Skład pianin
Ernest Weilbach, Łódź
Piotrkowska 154, tel. 141-96.

Radjo aparat „Philipsa" 4 lampowy, 2 obwodowy, 3 zakresy fal. okazyjnie do sprzedania Pomorska 11, m. 12, poprz. oficyna, 1 piętro. 6688

Zagubiono protest na zł. 50.— pł. 4/3 1935, wyst. Czesław Grzymski, Danilowskiego 5. Weksel powyższy unieważniam. Zwrócić takowy do Grynszpanholca, Piłsudskiego 15. 6694

אנאנסען-פרייז פאר א מילימעטער-שורה
פאר׳ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב-יו״ט—24 גר. אין דער זייט שפאלטען
אין טעקסט—40 . . . . . —60 . . . . 4 .
נאכ׳ן טעקסט—12 . . . . . —18 . . . . .
מיספער דער שטאָט 50 פראָצ. טייערער, אויסלאנד 100 פראָצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. א ווארט

נעקראלאגען—20 גר. א מ/מ (אין דער זייט שפאלטען) קליינע אנאנסען ביז 15 ווער-טער 1 זל. יעדעס ווייטערדיגע ווארט — 10 גר.

אבאנעמענטס-פרייז:
אין לאדז — 4 זלאטעס א חודש מיט צושטעלען אין היים. אויף דער פראווינץ — 5 זל. א חודש; אין אויסלאנד 7 זל. אמעריקא—1 דאל.

פעהלערן, וועלכע ענדערן נישט פרינציפיעל דעם אינהאלט פון דער אנאנס בערעכטיגען נישט צום איבערדרוקען די אנאנס אדער צוריקצוצאהלען פאר דעם אנאנס

פאר׳ן אינהאלט און טעקסט פון די אנאנסען איז די פערלאג נישט פעראנט-ווארטליך. די אדמינ. איז פרייט פון פייענמאם

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.